

Jpravništvo: Ljubljana, Knaflijeva 3
— telefon števil 3122 3123 3124
3125 3126
Inseratni oddelak: Ljubljana, Selen-
burgova ul. 1 — tel. 3492 in 3392
Podružnica Maribor: Grajski trg št. 7
— telefon št. 2455
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2
— telefon št. 196
Računi pri pošti: ček zavodila: Ljub-
ljana št. 17/49

JUTRO

zhajo vsak dan razen ponedeljka
Naročnino znaša mesečno 25 din
Za inozemstvo 40 din

Uredništvo:
Ljubljana, Knaflijeva ulica 3 telefon
3122 3123 3124 3125 3126, Maribor
Grajski trg št. 7 telefon števil 2455,
Celje: Strossmayerjeva ulica št. 1
— telefon števil 65

Rokopisi e ne vračajo

V čem je razlika

Kakor smo včeraj poudarili so dr. Mačkove izjave o tem, kdaj se naj dokonča delo, započeto 26. avgusta lanskega leta z ustanovitvijo banovine Hrvatske, pokazale vso težino tega problema za nadaljnji razvoj političnih prilik v državi. Navidezno pri tem ne gre za stvarno vsebino problema, temveč za taktično vprašanje procedure, postopka, ki naj pripelje do končnega rezultata in dá naši državi definitivno državnopravno organizacijo. Proti naziranjem, da se naj reši tudi vprašanje ustanovitve ostalih banovin po metodi 26. avgusta, to je avtoritativno z ukazom na podlagi čl. 116 ustave, postavlja dr. Maček zahtevo, da spada nadaljnja preureditev države v kompetenco novo izvoljene narodne skupščine, in se pri tem sklicuje na sporazum, ki ga je sklenil z g. Cvetkovičem. Besedilo tega sporazuma dopušča sicer avtoritativno rešitev, toda dr. Maček ga interpretira drugače. Pri tem se poziva ne toliko na črko, kolikor očividno na duha tega sporazuma in morda na interpretacije, ki so bile dane besedilu takrat, ko je bil sporazum podpisan.

Toda le na videz gre za razlike v taktičnih naziranjih. Za taktiko se skrivajo globoke načelne in stvarne difference. Ustanovitev banovine Hrvatske na osnovi hrvatskega narodnodržavnega načela je pri Srbih izzvala razumljivo tendenco, da imajo Srbi enako pravico kakor Hrvati, da si zagotovijo svojo državnopravno, enotno organizirano nacionalno ednino. S hrvatske strani temu načelu ne ugovarjajo, toda poudarjajo, da ni gotovo, ali je prebivalstvo izven meja banovine Hrvatske — in Slovenije — v resnici za ustanovitev ene same banovine Srbije. Dr. Maček je svoj čas stalno naglašal, da morajo tudi druge pokrajine dobiti priložnost se izreči o tem, kako si želijo v bodoče urediti svoje prilike in svoje odnose do državne zajednice. Oficielno stališče Hrvatske seljačke stranke je nadalje, da tudi meje banovine Hrvatske še niso dokončno odredene, temveč da se bodo posamezni kraji, ki so ostali izven njih, še mogli izreči za pridruženje k banovini Hrvatski. V duhu teh nazorov bi torej bilo še odprto vprašanje, ali naj dobijo n. pr. Bosna, Vojvodina, Južna Srbija svojo posebno avtonomijo, ali naj pride v sklop Hrvatske tudi še ozemlje, ki bi na severu obsegalo Bunjeve, ali naj se nekateri obrobni srezji še pridružijo Zagrebu ali ne itd. V prvotnem načrtu sporazuma je bila končna ugotovitev hrvatskih mej prepustena posebni plebiscitarni odločitvi. Namesto te naj se sedaj prizadeje prebivalstvo odločiti s svojimi glasovi pri volitvah, ko bo moglo izbirati med kandidati, zastopajočimi posamezne programe.

Na srbski strani smatrajo mnogi, da postavlja dr. Maček svojo tezo najprej volitve, potem preureditve zaradi tega, ker želi, da se poleg banovine Hrvatske in Slovenije ustvari na ostalem ozemlju še več avtonomnih banovinskih edinic. Dejanske prilike v posameznih pokrajinah so take, da tonikakor ni izključeno, ako bi bil rezultat volitev merodajen za bodoči državnopravni položaj dotičnih pokrajin. Ni dvoma n. pr., da bi se v Bosni Hrvati in muslimani izrekli za avtonomijo. Srbi pa bi bili proti njej. Posebno delikatno je ta problem v Vojvodini. Madžari, Nemci, Bunjevci so avtonomisti, srbski element je tam le v relativni večini. V Južni Srbiji situacija ni ustaljena. V tej pokrajini, ki narodno politično še ni konsolidirana, bi v volilni borbi mogle izbiti tendence, škodljive s stališča naših državnih interesov.

Toso vprašanja, ki vznemirjajo mnoge predvsem srbske politike. Ti politiki poudarjajo, da pri tem ne gre samo za srbske, temveč ravno toliko za obče državne in s tem jugoslovenske interese. Ko smo se že enkrat podali na napačno pot nekega novega realizma — tako pravijo ti politiki —, potem je zahteva Srbov, da poleg Hrvatske in Slovencev dobijo ono ozemlje, ki je nesporno priznana za njihov življenjski prostor, kot svojo teritorialno in državnopravno enoto, ne le logična s stališča »treh narodov«, temveč tudi upravičena s stališča bitnih interesov državne zajednice in njene notranje povezanosti. Njihov argument, da nihče ne more in ne sme odrekati Srbom, kar so že dobili Hrvati in kar bodo dobili Slovenci, se ne da odbijati, in njihov očitke, da hoče oslabitev srbstva in s tem države, kdor želi srbsko ozemlje razdrobiti, je uvaževanja vredno.

Navzlic temu se ne da zanikati načelna privlačnost dr. Mačkovega stališča, da se preureditev države ne da izvesti do kraja po ukaznem potu, temveč da mora biti rezultat narodne volje. Avgustova procedura je bila izjema, ki so jo opravile izredne raz-

Boji pri mrazu 50 pod ničlo

Po finskih zatrjevanjih je položaj za rdečo vojsko slej ko prej neugoden in se mora še vedno umikati — Živahni letalski poleti — Finske in sovjetske izgube

Helsinki, 18. jan. br. Čprav je v Finski nastal mraz, karšnega dežela ne pomni že od leta 1886, in je temperatura mestoma padla tudi preko 50 stopenj pod ničlo, se vendar na nekaterih frontnih odsekih operacije nadaljujejo. Baš mraz mnogo pomaga Fincem. Sovjetske čete, ki so bile severno Ladoškega jezera prisiljene umakniti se s svojih dosedanjih postojank, se še zmerom umikajo. Danes so zapustile tudi Pitkeranto. Tudi nekoliko bolj proti severu na cesti proti Salli, kjer se je položaj večeraj razvil nekoliko neugodno za Fince, je nastala spet nova situacija. In Finci prodirajo naravnost proti Salli. Ruški letalci so danes silno omejili svoje delovanje sprico udara, ki jim je bil večeraj prizadejan, ko je bilo 11 sovjetskih letal se trelenih, 12 pa jih je moralo prisilno pristati na finskih tleh. Toliko bolj pa so razvili svojo akcijo finski letalci, ki se ne omejujejo več samo na izvidniške polete, nego odločno napadajo sovjetska živilska in municijska skladišča ter razne transporte.

Položaj je trenutno tak, da so bili sovjeti prisiljeni umakniti se z večine finskega ozemlja, ki so ga doslej zasedli. Finci so imeli doslej v dosedanjih bojih 20.000 mrtvih in ranjenih vojakov, sovjeti 150.000, med temi je bilo okrog 59.000 mrtvih. Mnogo sovjetskih vojakov je bilo poleg tega še ujetih. Položaj je bil za soviete toliko težji, ker je tudi večina sovjetskih ranjenecv podlegla poškodbam zaradi slabe organizacije njihove sanitetske službe.

Finsko vojno poročilo

Helsinki, 18. jan. br. Vrhovno poveljstvo finske vojske je objavilo danes popoldne naslednje vojno poročilo:

Na kopnem: Na Karelski ožini se ni ničesar posebnega pripetilo. Na vzhodni fronti so finske čete odbile vse sovjetske napade severovzhodno od Ladoškega jezera, pri Letjokiju in Kumu pa so razpršile več oddelkov sovražnega vojaštva. V Laponiji so pri Salli v poslednjih dneh prodreli 45 km daleč proti vzhodu sovjetske čete so morale zapustiti Jämsinjärvi in se umakniti do Markejärvi, kjer se boji nadaljujejo. Na ostalih frontah je vladal relativni mir.

Na morju: Nič omembe vrednega. V zraku: Sovjetsko letalstvo je včeraj znova bombardiralo Abo, Hangö, Kolivisto in še nekaj krajev. V Laponiji sta bili od bomb ubiti dve osebi, štiri pa ranjene. Fincem je uspelo sestreliti 11 sovjetskih bombnikov.

Sovjetsko poročilo

Moskva, 18. jan. s. (Tas). Štab ljeninogradskega vojnega okrožja objavlja sledeče vojno poročilo: V teku 18. januarja so vojne operacije tvorili v glavnem patrolni pohodi in v nekaterih predelih topovsko streljanje.

Sovjetska aviacija je izvedla vrsto izvidniških poletov.

Letalski napadi na nezaščiteni mesta

Helsinki, 18. jan. j. (Havas). Včeraj so sovjetska letala ponovno izvršila bombne napade na mesta Abo in Lappeenanta. V slednjem mestu so sovjetske zažigalne bombe zanele več požarov. Tri bombnih napadov na mesta Hangö, Ekenäs, Raumo in Viborg so sovjetska letala vrгла v celoti približno 150 bomb. Tudi pri teh napadih so se sovjeti posluževali zažigalnih bomb ter so v navedenih mestih izbruhnili mnogo požari. Številne hiše in javna poslopja so bila porušena. Glede sovjetskega bombardiranja mesta Ekenäs zatrjujejo v merodajnih finskih krogih, da tu absolutno ni nobenih zgradb ali naprav, ki bi imele kakšen vojaški pomen. Navzlic temu pa so sovjeti poslali na mesto nad 100 svojih bombnikov, ki so po končanem bombardiranju obstreljevali še gasilce, ki so se nad eno uro trudili, da bi pogasili v mestu številne požare. K sreči nihče izmed gasilcev ni bil ubit, pač pa je bilo precej ranjenih.

Pariz, 18. jan. j. (Havas). Vsi sovjetski listi prinašajo demanti sovjetske službene

mere, pri čemer pa tudi glede volje ogromne večine Hrvatov ni bilo nobenega dvoma. Glede preureditve ostale države pa bi bilo težko reči, da je volja naroda jasna. Le dve stvari sta postavljeni izven diskusije, prvo: bodoča ureditev Jugoslavije bo sponela na federalističnem načelu, drugo: večina Srbov želi poleg Hrvatske in Slovenije svojo enotno srbsko ednico. Ako se tičejo dr. Mačkovi poudarki bolj vsebine bodočih medsebojnih odnosov, je kompromis mogoč z načelom priznanjem in zakonitim osiguranjem treh edinic naše državne zajednice, Slovenije, Hrvatske in Srbije. Njih bodoči delokrog, njihova organizacija, pa celo tudi morebitne korekture njihovih medsebojnih meja — vse to lahko ostane rezervirano bodoči narodni skupščini in ne da se zanikati, da je politično pravilno ako se to zgodi. Zaenkrat si stojijo mnenja še ostro nasproti in v tem je dober del kompliciranosti današnjega položaja.

agencije Tas, češ da so neresnične vse vesti, inozemskega časopisa o bombardiranju nezaščitenih finskih mest s strani sovjetskih letal. Tasov demanti še posebej poudarja, da je izmišljena vest, da bi bila sovjetska letala bombardirala tudi delavsko četrto v Helsinkih.

Navzlic sovjetskemu demantiju pa se vse vesti, ki prihajajo v Pariz iz raznih virov, ujemajo v tem, da sovjetsko letalstvo po sistematičnem načrtu bombardira stanovanjska poslopja v finskih mestih. V dobro informiranih krogih zatrjujejo da imajo ta bombardiranja namen zlomiti voljo finskega prebivalstva da vztraja še nadalje z vso odločnostjo v obrambi.

Bivša švedska komunista kot očividca

Stockholm, 18. jan. br. Iz Finske sta se vrnila dva delegata švedskih sindikatov. Izjavila sta, da morata občudovati finsko junaštvo. Obiskala sta tudi nekaj krajev, ki so bili bombardirani od sovjetskega letalstva. Sovjetska letala so bombardirala v prvi vrsti delavske okraje. Oba omenjena delavska zastopnika sta še pred nekaj leti pripadala komunistični stranki.

Spopad v zraku

Pariz, 18. jan. j. (Havas). Včeraj je ponovno priletelo nad osrednjo Finsko 18 sovjetskih bombnikov ki so obsipali z bombami nekatera manjša mesta. Proti sovjetskim napadalcem so se nemudoma dvignila finska lovka letala ter se zapletla z njimi v ogorčeno zračno bitko, ki se je končala za sovjetsko letalstvo s težkimi izgubami. Finski lovci so sestrelili nič manj kakor 11 sovjetskih letal. 7 preostalih sovjetskih bombnikov se je spustilo v beg proti jugu, vendar pa so jih finska lovka letala vse čas, dokler so se nahajala nad finskim ozemljem, zasledovala in obstreljevala. Preden so bila sovjetska letala preganana, se jim je vseeno posrečilo vreči približno 150 bomb.

V bližini mesta Abo se je moralo neko sovjetsko bombno letalo zasilno spustiti na tla. Pilot se je pri tem ubil, njegova dva spremljevalca pa sta bila ujeta.

Bitka pri Salli

Helsinki, 18. jan. s. (Reuter). Neutrarni novinarji potrjujejo, da so Finci pri Salli odbili dva sovjetska napada in potisnili sovjetske čete nazaj. Bitka pa je še v teku. Pred tretjim sovjetskim napadom južno od Salle, so se morali Finci umakniti, toda na trdnje in konsolidirane položaje.

Vedno tesnejše sodelovanje med Berlinom in Moskvo

Diplomaciji obeh velesil delata bolj in bolj roko v roki Vest i pogajanjih za odstop vzhodne Galicije Nemčiji

London, 18. jan. z. Za tesno sodelovanje Nemčije in Sovjetske Rusije je vedno več znakov. Veliko pozornost so zbudile vesti, da so bile opažene nemške čete tudi v vzhodni Galiciji. Če je to res, potem je jasno, da obstoja med Moskvo in Berlinom tajen dogovor ter da pripravljata nov zastraševalni manever proti Rumuniji. Vedno bolj se tudi kaže sličnost metod, ki se jih poslužuje Moskva v vojaškem pogledu napram Finski in na diplomatskem področju napram skandinavskim državam.

Pariz, 18. jan. br. (Informations de la presse). Odgovora švedske in norveške vlade na zadnjo sovjetsko demaršo Moskve nista zadovoljila, kakor se da posneti iz uradne objave v moskovski »Pravdi«. Tudi v Berlinu označujejo odgovora skandinavskih vlad za nezadovoljujoča in v neki poluradni izjavi celo pravijo, da »obe vladi ne moreta preko številnih dejanj, ki dokazujejo, da sta švedska in Norveška v resnici že prelomili dolžnost nevtralnosti. Tudi se ti dve vladi ne zoperstavljata z dovoljno odločnostjo prizadevanju onih držav, ki hočejo Skandinavijo zaplesti v vojno s Sovjetsko Rusijo«.

Okoliščina, da Moskva in Berlin na enak način presojata odgovora švedske in nor-

Na Karelski ožini ovira izreden mraz vojaške operacije. V Viborgu so zabeležili temperaturo 47 stopenj Celzija pod ničlo, najnižjo v zadnjih 50 letih.

Helsinki, 18. jan. j. (Havas). S fronte pri Salli se potrjujejo vesti o umiku sovjetskih čet. Po nekkih vesteh iz sovjetskih vojaških krogov se je sovjetsko vojaško poveljstvo odločilo, da zaenkrat na tem frontnem odseku ne bo nadaljevalo vojaških operacij, ker obstoji nevarnost da bi bile sovjetske čete obkoljene od Fincev, ki se jim je v manjših odredih že posrečilo prit. sovjetom za hrbet, in tudi zaradi tega, ker sedanje neugodno vreme ne nudi dovoljnih pogojev za kakšno vojaško operativno večerje stila.

Dva ameriška vojna atašeja na Finskem

Washington, 18. br. Vlada je sklenila imenovati pri poslanstvu v Helsinkih dva vojaška atašeja.

Netočna vest o smrti sovjetskega generala

Moskva, 18. jan. AA. (DNR). Po poročilu agencije Tas demantira glavni štab leninogradskega vojaškega okrožja glasove razširjene v tujini, da bi bile finske čete našle pri Suomusalmiju truplo poveljnika 44 sovjetske divizije Vinogradova. Poveljnik Vinogradov se nahaja na čelu svojih čet.

Mraz, mraz

Helsinki, 18. januarja. AA. (DNB). Čedalje hušša zima je onemogočala skoro sleherni vojaško delovanje. Na Laponskem je temperatura padla na 57 stopenj pod ničlo. V Kareliji pa na 50 stopenj pod ničlo. Zaradi nezasiščenega mraza silovito trpe vojaki in konji.

Posredovanje Nemčije?

Rim, 18. jan. z. V tukajšnjih krogih sodijo, da je položaj v Evropi manj napet kakor pa je bil zadnje dni. K temu je po sodbi rimskih krogov pripomoglo tudi to, da je berlinska vlada dala razumeti, da bi razširjenje vojne na skandinavske države ali jugovzhod ne bilo v interesu Nemčije in da si nemška vlada vsestransko prizadeva, da to prepreči. Izgleda, da ima ta izjava nemške vlade predvsem namen, da bi pripravila Sovjetsko Rusijo do zmernosti in da bi mogla potem Nemčija posredovati v finski ruskem konfliktu.

veške vlade, priča o veliki intimnosti, ki vlada med Nemci in Rusi.

Tudi na nekem drugem mestu se je zadnje dni opazilo ozko sodelovanje med Nemci in Rusi. Ko so iz Moskve poslali svojo demaršo v Budimpešto, so neke vesti tako čisto vedele povedati o nemških četah, mučeh se v vzhodni Galiciji, ki je sedaj pod rusko oblastjo. Tudi se je izvedelo, da je sovjetska vojska ukazala častnikom in vojakom v Galiciji, naj nemudoma pošljejo domov svoje žene, ki so dobile dovoljenje, da bivajo pri svojih možeh. Navzočnost nemških sil v vzhodni Galiciji so si nekateri tolmačili, da gre za novo razmejitev poljskega ozemlja, zlasti za odsek od Lvova do rumunske meje. Nemčija bi s tako ponovno razmejitvijo dobila petrolejske vrelce v Drohobici in direktno zvezo z Rumunijo, s čimer bi izdatno zboljšala možnost dobav živil in goriva iz Rumunije. Berlin bi s tem tudi znatno ojačil svojo politično pozicijo.

Vest o nemških četah v ruskem delu Galicije pa se je izkazala za neresnično. Razširjena je bila očividno z namenom, da bi vplivala na Rumunijo. Vsekakor pa je tudi ta vest nov dokaz za intimne odnose med Moskvo in Berlinom.

Švedska in Finska

Zunanje politična debata v švedskem parlamentu — Sandler za vojaško zvezo skandinavskih držav

Stockholm, 18. jan. j. (Havas). Današnji švedski tisk se obsežno bavi z govorom, ki ga je imel včeraj v parlamentu bivši zunanji minister Sandler. Listi zlasti podčrtujejo ostri ton, v katerem je Sandler orisal nezadostno sodelovanje nordijskih držav. Po konferenci zunanjih ministrov nordijskih držav, ki je bila lani v oktobru, bi moralo to sodelovanje postati še tesnejše in bolj odločujoče za razvoj političnega položaja na severu, toda v resnici je rodilo baš obraten uspeh Sandler je dejal, da se je na lanski konferenci zelo mnogo govorilo o vojaških ukrepih, ki naj jih podvzame skupno skandinavske države, da bi lahko tudi vojaško kot enoten blok nastopile proti morebitnemu napadalcu. Mislil je, da se je storilo, da se je resnično sodelovanje v zaščitni smeri onemogočilo in preprečilo. Tako je bil na primer, je dejal

Sandler, ovren njegov načrt o utrditvi Aalandskih otokov. Sele sedaj je postalo jasno, koliko si je Švedska poslabšala svoj strateški položaj, ko je opustila svoj utrditveni načrt.

Posebno ostre besede je izrekel Sandler v svoji kritiki švedske zunanje politike, ko je primerjal sedanje stališče Švedske napram nekaterim evropskim problemom z njenim enako neizprosno doslednim stališčem pred italijanskim pohodom v Abesinijo. Tudi takrat je Švedska zavzela strogo odklonilno stališče do italijanskih namenov, kar ji je kasneje prineslo mnogo neprijetnosti.

List »Svenska Dagbladet« pravil, da je Sandlerjev včerajšnji govor v parlamentu napravil izredno globok vtis, ker je jasno obeležil nevaren položaj, v katerem se nahaja Švedska, zasledujoč sedanji kurz v

svoji zunanji politiki. Nasprotno pa trdi list »Dagens Nyheter«, da se je pokazal Sandler v svojem govoru preveč egocentričnega, ter da je bil tako cster v kritiki švedske zunanje politike zaradi tega, ker ni prinesla uresničenje nekaterih njegovih načrtov. V švedskih političnih krogih sodijo, da bo navzlic Sandlerjevemu govoru vlada tudi v bodoče imela glede svoje sedanje zunanje politike popolno zaslombo v parlamentu.

Predsednik švedske vlade Hanssen je v svojem odgovoru izjavil, da ideja vojaške zveze med nordijskimi državami še nikakor ni opuščena.

Minister za zunanje zadeve Günther je v svojem govoru dejal, da švedski narod želi nuditi Finski čim večjo in čim učinkovitejšo pomoč. Bodočnost Švedske zavisi v veliki meri od usode Finske, toda Švedska mora upoštevati svojo nevtralnost, ker gre za velike sile in ker je treba računati s tem, da se bo mednarodno ozračje še bolj zatemnilo. Ker sta na zapadnem bojišču dve jekleni obrambni črti, obstoja nevarnost za nevtralne države, da bi lahko postale nozišče vojne. V teh okoliščinah se mora Švedska izogibati vsemu, kar bi ne bilo v skladu z njeno nevtralnostjo. Zaradi tega Švedska ne more pomagati Finski na način, kakor bi ona želela.

Sumljivi zemljevidi

Stockholm, 18. jan. AA. Vodja obrambe proti letalskim napadom v Göteborgu Ernst Fontel, ki se nahajal v Aboju za časa bombardiranja je izjavil predstavnikom skandinavske tiska:

»Finska obseva so naša v sovjetskih bombnikih, ki so bili sestreljeni v bližini Aboja, dva zemljevida, na katerih je zaznamovana pot kako naj letijo piloti iz Leningrada v Stockholm in Haparando. To dokazuje, da mora biti švedska pripravijena za vsako morebitnost. Zato mora Švedska že sedaj zgrajiti zavetišča v vseh krajih. Navzlic škodi, ki jo je povzročilo sovjetsko bombardiranje, je treba ugotoviti, da so bombe, ki so bile vržene iz sovjetskih bombnikov, slabe kakovosti. Zaradi tega morajo sovjetski piloti jemati s seboj ogromno količino bomb. Polovica bomb ne eksplozira, večina ostalih bomb pa so zažigalne bombe. Sovjetski letalci bombardirajo, vse kar dosežejo, posebno radi pa napadajo delavske okraje.

Poljski ujetniki v Nemčiji

Berlin, 18. jan. o. Danes so bili prvič objavljeni službeni podatki o poljskih ujetnikih. Po tem seznamu je v Nemčiji 410.000 poljskih ujetnikov. V Berlinu samem je zaposlenih 30.000 Poljakov s prevažanjem premoga, 32.000 pa jih dela v okolici Berlina v rudnikih, na cestah in kmetijah. Poljski ujetniki z ozemlja, ki so ga zaselele sovjetske čete, so bili poslani v Sovjetsko Rusijo.

Nemški demanti angleške vesti

Berlin, 18. jan. AA. (DNB). Londonski radio je pred kratkim poročal v poljski radiu, da so Nemci vse zvonove katedrale v Krakovu, zlasti Sigismundov zvon preteptali v topove. Na pristojnem mestu izjavljajo, da je ta vest izmišljena. Zvonovi niso nepoškodovani v zvonikih.

Smrtna nesreča senatorja Boraha

Washington, 18. jan. o. (Reuter). Senator Borah je hudo obolel. V svoji hiši je tako nesrečno padel, da je dobil notranjo krvavitve v glavi.

Washington, 18. jan. AA. (Reuter). Po zadnjih poročilih zdravnikov, senator Borah, ki je dobil pretres možganov, umira.

Ogromna naročila letal v USA

Washington, 18. jan. o. Predsednik Roosevelt je imel smoti v Beli hiši konferenco z vojaškimi strokovnjaki o zahtevi za vzemkov, da bi se njihova naročila letal in letalskih motorjev v Zedinjenih državah potrdila. Zavezniki so zahtevali, naj jim dobavi ameriška letalska industrija še 8.000 letal in 10.000 letalskih motorjev. Predsednik Roosevelt je razpravljal z vojaškimi strokovnjaki, ali bi bilo umestno dovoliti zaveznikom toliko dobave, ne da bi bila oškodovana obramba ameriškega letalstva. Vse kaže, da bo vlada Zedinjenih držav pristala na zaveznikiške predloge.

Namomestilo za radij

Berlin, 18. januarja. AA. (DNB): Na pobudo znanega rentgenologa prof. Hönlischa iz Hamburga se je dosegel znaten napredek pri zdravljenju raka. Stemensovo podjetje je zgradilo s sodelovanjem tvrdke Osram najmočnejšo rentgenološko zdravilno napravo na svetu z napetostjo dveh milijonov voltov. Ta naprava ima isto žarkovno moč kakor 10 g radija. To zdravilnišče je namenjeno izključno zdravljenju raka. Z aparatu se bo zdaj seznanila cela vrsta medicincev in rentgenologov, postavili jo bodo pa v institutu za medicinsko raziskovanje raka.

„Italija se ne more udajati brezdelju“

Važna konferenca pokrajinskih tajnika politične stranke — Italijanske zgodovinske aspiracije

Rim, 18. jan. br. V liktorski palači je bil večeraj dopoldne sestanek 25 zveznih političnih tajnika fašistične stranke iz 25 pokrajin, ki ga je vodil generalni tajnik fašistične stranke Muti. O sestanku je bilo izdano službeno poročilo, ki pravi: da so razpravljali o perečih političnih vprašanjih in sprejeli naslednje sklepe:

1. Akcija proti demokraciji, boljševizmu in buržuizmu je treba dosledno nadaljevati v smislu fašističnih načel. Morebitne preostanke navadnega življenja in pacifizma je treba odpraviti ter s propagando in v vseh drugih sredstvih, ki so na razpolago, dovesti vsakega posameznika do preprostega življenja. Poslednje izpremembe v vodstvu stranke in njim sledeči ukrepi se v nobenem primeru ne smejo tolmčiti kot sprememba strankine politike. Avtoritarne in totalitarne osnove fašizma bodo po bistvu in obliki še ojačane v vseh smereh, predvsem pa glede na razvoj imperialnega duha na rasno politiko in avtoritarno.

2. Ničesar ne sme misliti, da je sedanje stališče Italije glede na vojno neizpremenljivo. Fašistična Italija bi lahko bila vsak čas sprito svojih obveznosti prisiljena zgrabit za orožje in zato mora biti po svojih sredstvih kakor po svojem duhu stalno v pripravljenosti. Treba je tudi opustiti vsako manifestacijo kakršnihkoli internacionalnih simpatij Italijanski narod ni pozabil zgodovine, ki jo je v zadnjem času tudi sam intenzivno sčudoval.

3. Pokrajinski politični tajniki naj ojačajo svojo politično akcijo. V notranjopolitičnem pogledu je treba usmeriti akcijo v prvi vrsti a) na avtoritarne razvojne produkcije in delovnih sil b) na razvoj vseh pagon socialnega zavarovanja in njihovo brezhibno poslovanje, c) na kontrolo nad cenami, posebno v trgovini na drobno, d) na kontrolo nad uporabo živilskih kart, e) na omejevanje sezonske brezposelnosti, f) na pokrajinske trgovinske, industrijske in kmetijske probleme in g) na ojačanje obče moralne in materialne pomoči vojnim silam.

4. V socialnih vprašanjih mora ostati stranka nepopustljiva.

Trst, 18. jan. br. Večerašnji sestanek večje skupine pokrajinskih političnih tajnikov fašistične stranke s generalnim tajnikom Mutijem ter sklepi, ki so bili na njem sprejeti, so izjavili v vsej Italiji največjo pozornost. Italijanski tisk jih danes obširno komentira.

»Piccolo« ugotavlja v svojem komentarju, da bi bilo naravnost neodgovorno misliti, na to, da bi se Italija udajala spokojstvu, mirnemu življenju in brezdelju. Tudi na mejah nevtralnih držav se pojavljajo vznemirjenja in vedno znova se kažejo konture katastrofe, ki lahko vse uniči, če se ne najde način, da se sedanji konflikt omeji. Italija se ne bo umakla iz svoje imperialne smrti. Z odločno in neodvisno zunanjo politiko bo našla v evropski drami dovolj sil, da se upre svojem uničenju, in dovolj sredstev, da doseže uresničenje svojih zgodovinskih aspiracij. Sprito dejstva, da Italija ni v vojni, marsikdo skuša presojeti položaj tako, kakor da se je Italija odločila za pacifičen stavega kova. Toda to dejstvo ima svoj smisel le, če bo Italija povsod prisotna ter vselej materialno in duhovno pripravljena na vsak dogodek.

Začudenje v Londonu

London, 18. jan. z. Izjava tajnika fašistične stranke Mutija, da mora biti Italija moralno in vojaško pripravljena na vse, da more v danem trenutku takoj posčiti po orožju, je izzvala v londonskih krogih veliko presenečenje. Prav tako komentirajo neprijazno stališče, ki ga je zavzel Muti proti demokraciji, ki jih meče v isti koš s komunizmom. V Londonu ne vidijo nobenega dogodka, ki bi utegnil napotiti Italijo, da se odreče svoji sedanji politiki.

Gospodarski razmah v Abesiniji

Rim, 18. jan. br. V ministrstvu za Vzhodno Afriko je bilo danes prvo zborovanje novih vzhodno-afriških korporacijskih svetov, ki so bili ustanovljeni pred kratkim s posebnimi dekreti. Zborovanja so se udeležili tudi zastopniki 22 korporacij in nekateri ministri. Na zborovanju je prišel tudi min. predsednik Mussolini.

Minister za Vzhodno Afriko Terruzzi je v svojem govoru očitno dosedanj razvoj gospodarstva v Abesiniji in nato obehil naloge 10 novih korporacijskih svetov, ki jim je odredena v Abesiniji enaka vloga, kakor jo imajo korporacije v Italiji. Ugotovil je, da je bilo doslej vloženih skoraj 4500 prošenj za ustanovitve industrijskih, trgovskih in drugih podjetij v Abesiniji. Ustanovljenih je bilo nad 4000 industrijskih podjetij s kapitalom 2,7 milijarde lir, 4755 trgovskih podjetij s kapitalom 1,1 milijarde lir ter večje število kmetijskih in drugih podjetij s kapitalom 1,2 milijarde lir.

Na zapadu le topovi

Mraz traja dalje — Francoske in angleške patrole — Celo letala mirujejo

Pariz, 18. jan. AA. (Havas) Nenavadno hladno vreme je zavladalo na vseh delih fronte, posebno pa v Alzaciji in Lorenu. Zato ni bilo skoro nobene živahnosti. Edino zapadno od Saare je večeraj popoldne trajalo skoro tri ure topniško streljanje. Zaradi slabih vremenskih razmer ni bilo skoro nobenega letalskega udeleževanja.

Pariz, 18. jan. s. (Reuter) Medtem ko se nemške čete na zapadni fronti radi silnega mraza drže v svojih zakloniščih, so francoske in angleške čete zopet pričele s patrolno aktivnostjo in sedaj dejansko kontrolirajo celo ozemlje brez gospodarskega med obema utrjenima črtama.

Francosko vojno poročilo omenja, da je nemško topništvo ponoči začelo s močnim ognjem zapadno od Saare. Francosko topništvo je odgovarjalo. Topovsko streljanje je trajalo 4 ure.

Eno samo nemško letalo je podvzelo večji izvidniški polet nad severovzhodno Francijo. Sicer se letalstvo ni udeleževalo.

Pariz, 18. jan. (Havas). Komunikacije francoskega generalnega štaba se glasi:

Pretekla noč je v splošnem mirno minila. Precej živahna je bila aktivnost artilerije na odseku zapadno od Saare.

Berlin, 18. jan. j. (DNB) Nemški generalni štab poroča:

Na zapadu ni bilo nobenega večinejšega dogodka. Nemško letalstvo je izvedlo nadzorovalne polete nad linijami zapadne fronte, kakor tudi izvidniške polete ob škotskih obalah.

London, 18. jan. s. (Reuter). Kralj in kraljica sta danes obiskala neko državljansko kopne vojske v Aldershotu. Pregledala sta tudi edino topništvo proti tankom.

Nov brzostrelni protiletalski top

Washington, 18. jan. AA. (Stefani) Vojnemu ministrstvu je bil ponujen nov model protiletalskega topa, ki lahko izstrelji 200 krogel v minuti. Izstrelki lahko dosežejo višino 9.000 m.

Nove žrtve na morju

Stockholm, 18. jan. j. (Havas) Nemški parnik »August Thyssen« je zadel v bližini mesta Understen v južnem delu Botniškega zaliva na švedsko morje in se potopil. Potniki in posadka so se pravočasno vkrkali v reševalne čolne, v katerih so jih peli proti jugu. Na klince na pomoč, ki jih je po svoji radikalni postaji oddajala potapljačica se ladja, je priplula na pomoč nek švedska vojna ladja, ki je rešence spravila na krov švedske oblasti, so izjavila, da je nemška ladja sama zakrivila nesre-

la je ravno tisti prehod, ki je bil zaprt z minami. Ladja je vozila švedsko železno rudo v Nemčijo. Posadka se je rešila v rešilne čolne, ki pa so obtičali v ledu na zamrznjenem morju. Sedaj jim gre na pomoč švedska vojna ladja.

Nemške oblasti so švedsko ladjo »Birgel Jarle«, ki so jo večeraj odvedle nemške vojne ladje v Svinemünde, zopet izpustile ter je danes dospela v švedsko luko Trälleborg.

London, 18. jan. s. (Reuter). Ob zapadni angleški obali je ponoči zadel na mino angleški parnik »Carnross« (5.500 ton). Posadka 48 mož je bila tri ure v rešilnem čolnu na morju, nakar jo je rešila neka angleška vojna ladja.

Pri Setlandskem otočju je nemška podmornica s topovskimi streli in torpedi napadla norveški parnik »Enid« (1.100 ton) in ga potopila. Osem mož posadke je rešila neka angleška ribiška ladja, ostali pa so dospeli na obalo v rešilnih čolnih.

Lisbona, 18. jan. s. (Reuter). Neki grški parnik je izkrcal v tukušnji luki 5 preživelih članov posadke norveškega parnika »Fargerheim« (2300 ton), ki ga je v Biskajskem zalivu s torpedom potopila nemška podmornica. Ostalih 14 mož posadke je dokončno izgubljenih.

Znanost v službi vojne

London, 18. jan. s. (Reuter) V zgornji zbornici je stavil danes lord Strabourgy na vlado vprašanje, zakaj ne ustanovi znanstvenega urada za vojne svrhe na širši podlagi in v ožjem sodelovanju s Francijo. K znanstvenim raziskovanjem v vojaške svrhe naj bi se pritegnili tudi znanstveniki iz drugih držav. Izrazil je željo, naj bi vlada publicirala podatke o magnetičnih minah, ki vendar ne bi mogli koristiti Nemčiji, ker so Nemcem itak znani, pač pa bi pripomogli k iznajdbi še bolj učinkovitih protisredstev.

V imenu vlade je odgovoril minister za koordinacijo obrambe lord Chatfield, ki je izjavil, da preiskujejo najboljše angleški znanstveniki v vsakem novem primeru vsak vojaški izum. Anglija ima v tem oziru sedaj veliko prednost napram svetovni vojni. Raziskovanja se vrše v najožjem sodelovanju s Francijo.

Nemci o novi japonski vladi

Amsterdam, 18. jan. j. (Havas) Novo japonsko vlado admiralu Jonaja so berlinski politični in diplomatski krogi sprejeli brez posebnega navdušenja. V nemških krogih so pričakovali, da bo razplet zadnje japonske vladne krize prinesel ojačenje vpliva japonskih vojaških krogov na račun vpliva reprezentantov japonskega gospodarstva. Nemški tisk s precejšnjo rezervirano, toda skoraj z istimi besedami kakor sovjetski časopisje, zatrjuje, da pomeni nova japonska vlada za japonsko javnost precejšnje razočaranje. Tako na primer piše »Kölnische Zeitung«: »Naloga, ki je bila poverjena admiralu Jonaji, je iznenadila. Naravno je, da bi bilo zdaj še pregodaj, ako bi hoteli napovedati, kakšen smer bo ubral novi japonski kabinet. Toda izgledi pod katerimi pričanja svoje delo, so vse prej ko ugodni.«

Novi potresi v Turčiji

Ankara, 18. jan. s. (Reuter). V južni Anatoliji so občutili danes ponoči dva močna potresna sunka. Po dosedanjih podatkih je zahteval novi potres 50 smrtnih žrtev in 160 ranjenih.

V Severni Anatoliji, ki je bila že nedavno pozorišče katastrofalnega potresa, so občutili v zadnjih 24 urah 8 novih potresnih sunkov. Število žrtev in povzročena škoda še niso ugotovljeni.

Pri Marmarskem morju se je na večjo razdaljo pogreznila zemlja in poškodovala dva mostova.

Pri Brusu so se ponovile poplave. 15 valj se pod vodo.

Belgija proti defetizmu

Prepoved komunističnega in flamskega tiska — 18 listov ustavljenih

Bruselj, 18. jan. AA. Listi čestitajo vladi k njenemu odločnemu zadržanju, ki ga je pokazala v sedanjem položaju, in volji, da se upre vsem nasprotnikom. Po ukinitvi in prepovedi komunističnih listov in publikacij je bilo prepovedano danes tudi glasilo flamskih nacionalistov »Folk en Staat«. Ta sklep vlade se tolmachi tako, da je vlada odločena postopati nepristransko in odločno proti vsem ki bi s svojim delom mogli škodovati nacionalni ideji. Ni izključeno, da bo ta akcija vlade šla še naprej in da bodo razpuščene gotove politične stranke, kajti v Belgiji stranke niso ustanovljene na osnovi kakih posebnih za-

konskih predpisov. Vlada ima odlično orožje za borbo proti protidržavnemu delovanju posameznih strank. To orožje so zakoni, ki so bili sprejeti v začetku evropskega spopada in ki onemogočajo vladi najstrožje postopanje proti onim, ki bi vršili propagando na račun tujine.

Bruselj, 18. jan. br. Kakor znano je bilo na poslednji seji vlade sklenjeno, da se izdajo energični ukrepi proti državi sovražni propagandi. Na osnovi teh sklepov je bil danes objavljen dekret, po katerem je bilo v Belgiji ukinjenih 18 deloma komunističnih deloma narodno socialističnih listov.

Kako je prišlo do alarma na zapadu

Pariz, 18. jan. br. Preplah poslednjih dni, ki je objel Belgijo in Nizozemsko, je pripisati dvema momentoma. Belgijci so ujeti nemške letalce, ki se je moral 11. t. m. zaradi napake v motorju spustiti, na belgijskem ozemlju. Pri njem so našli znanjevid belgijskega obmejnega ozemlja ter povelje, naj poleti nad Albertov kanal in tam natančno prouči položaje belgijske vojske. Že zaradi tega povelja belgijske oblasti niso mogle dati polne vere berlinskim zagotavljanjem, da je nemški letalec le po pomoči letal nad belgijskim ozemljem. Drugi moment je ta, da so z nemške strani sami začeli govoriti o nekem tajnstvenem nizozemskem letalu, ki se je pojavilo nad belgijskimi položaji in se potem umaknilo v smeri preko nizozemske meje. Ta dva letalska incidenta sta v Bruslju in v Haagu povzročila pozornost tem bolj, ker so obrambni prekopi na Nizozemskem zamrzli in zaenkrat ne predstavljajo skoro nikakršne zapreke za morebitni sovražni pohod. Bojazn so potrdile tudi razne vesti o novem zbiranju nemških čet na belgijski in nizozemski meji. Na osnovi teh poročil sta vojaški poveljstvi obeh nemških severozapadnih sosedov izvršili nekatere obrambne ukrepe, kar zopet ni služilo v pomirjenju javnosti.

London, 18. jan. z. (Exchange Telegraph). Posebni poročevalec »Daily Tele-

graph« iz Liegeja poroča, kako so prišle belgijske oblasti v posest tajnih nemških dokumentov ki so dali povod za izredne varnostne ukrepe. Neki nemški generalstabsni oficir je dobil nalog, da poneso važne tajne dokumente iz Berlina v Köln. Zaradi varnosti je imel nalog, naj potuje z železnico. Ta oficir se je šel pred kratkim oženil. Njegova žena živi v Kölnu. Ko je šla, da bo neko vojaško letalo krenilo v Köln, je hotel izkoristiti to priliko, da bi moral čimdalje časa ostati pri svoji mladi ženi.

Pilot je zaradi slabega vremena izgubil orientacijo ter je pristal blizu Mechelera na belgijskem ozemlju. Ko je generalstabsni oficir videl, da ni pristal na nemškem ozemlju, je prosil kmeto, ki so prihiteli k letalu, za vžgalice, da bi dokumente zažgal. To mu ni uspelo. Pozneje je ob priliki preiskave pri bližnjem vojaškem poveljstvu nenadoma pograbil tajne dokumente ter jih vrgel v peč. Neki belgijski oficir pa jih je rešil iz plamenov. Na ta način so belgijske oblasti izvedele, kaj pripravljala Nemčija. Iz teh dokumentov je bilo razvidno, da je odredjena premestitev 22 nemških divizij iz notranjosti Nemčije na levo obalo Rena, predvsem vzdolž belgijske meje. Prevoz teh čet se je začel. To je dalo belgijski vladi povod, da je izdala tako dalekosežne varnostne ukrepe.

Zagreb po obisku

List HSS o vtisih med zagrebčkim prebivalstvom — Zanimivo poročilo madžarske poročevalske agencije

Zagreb, 18. januarja. AA. »Zagrebški list« se bavi v članku pod naslovom »Odmevi obiska Nj. Visočanstva v Zagrebu« z vtisom, ki ga je ta obisk napravil, in pravi med drugim:

»Po obisku Nj. Vis. kneza namestnika in kneginje Olge v Kupincu in Zagrebu so ti zgodovinski dnevi predmet razgovorov vseh slojev prebivalstva. Kdor je imel priložnost priti za njunega obiska v stik z visokima gostoma, bodisi pri sprejemu v banskih dvorih ali pa v gledališču, v socialnih, ali kulturnih ustanovah ali na plesu — vsakdo pripoveduje o svojih vtisih. S svojo znano pristranostjo, prostodušnostjo in gostoljubnostjo, je Zagreb sprejel izvrševalca oblasti in mu izkazal dolžno čast tem rajši, ker je knez namestnik igral pomembno vlogo pri ustvarjanju sporazuma in ohranitvi miru na mejah države. Zelo toplo komentirajo izjave Nj. Vis. kneza namestnika, ko je po gledališki predstavi dejal, da je tisto, kar je videl in slišal pri gledališki predstavi, preseglo njegova pričakovanja. Prav tako je bila izjava Nj. Vis. kneza namestnika o zagrebčkim kulturnim ustanovah, ki si jih je ogledal zelo pohvalna za te naše stare hrvatske ustanove. Ban banovine Hrvatske je pri razstanku od Nj. Vis. kneza in kneginje na zagrebčki postaji posebno poudaril veliko delo kneza namestnika, namreč konsolidacijo kraljevine Jugoslavije. Ko je ga banica izročila Nj. Vis. kneginji Olgi prekrasen šopek cvetlic je poudarila, da je to cvetje simbol ljubezni in zvestobe vseh žensk in otrok vsega naroda banovine Hrvatske.«

Budimpešta, 18. jan. AA. Današnji »Pester Lloyd« priobčuje posebno poročilo dopisnika MTI. Poročilo obširno govori o zadnjem dnevu obiska Nj. Vis. kneza namestnika in Nj. Vis. kneginje Olge v Zagrebu. Poročevalec popisuje odhod iz Zagreba in pravi, da se je kljub ostru zimski zbrala na trgu pred železniško postajo velika množica ljudstva, ki je prirejela ljudskima Visočanstva navdušene manifestacije. Poročevalec popisuje nato vse podrobnosti od prihoda na postajo pa do odhoda dvornega vlaka in potem ugotavlja, da si je knez namestnik Pavle v kratkih treh dneh s svojo prikopno osebnostjo, s pristranostjo in neposrednostjo pridobil vsakogar, s komer je prišel v stik. Kakor je knez namestnik Pavle za obiska v Zagrebu prišel v stike ne samo z vodilnimi politikami, ampak tudi z najširšimi ljudskimi množicami, prav tako se lahko reče, da je ljubezniva individualnost in osebna priključnost kneginje Olge osvojila široke sloje hrvatske javnosti.

Poročilo madžarske brozjavne agencije pravi dalje, da so s političnimi uspehi uradnega obiska Nj. Vis. kneza Pavla kar najbolj zadovoljni v Zagrebu in v Beogradu. V Zagrebu poudarjajo, kako enodušno in priščen je bil sprejem, ki ga je knezovski par doživel povsod. Ta sprejem se ne sme smatrati samo kot uspeh politične sporazuma, ampak tudi kot dokaz edinstva in discipliniranosti hrvatskih množic. V Beogradu, pravi dalje poročilo, je topil sprejem knezovega para napravil kar najgloblji vtis, kar tudi ves tisk z velikim zadovoljstvom ugotavlja.

Hudi snežni meteži po vsej Jugoslaviji

Mraz je po pordnevem prestanku zopet ostrejši — Nadloga volkov — Snežni plazovi v Bosni — Smrt v snegu

Zagreb, 18. jan. o. V Zagrebu je danes ves dan snežilo. Proti večeru je pričel pihati veter ter je nastal hudi snežni metež. Temperatura je bila v Zagrebu 10 pod ničlo.

Kmetica Janja Vuleta iz Vrele poleg Bosanskega Broda je snoči odšla z mlekom v mesto. Med potjo je zaradi hudega mraza omagala ter so jo davi naši kmetje mrtvo.

Od večeraj razseja tudi v Banjaluki in po vsej vrbaski banovini silen snežni metež. Neprestano pada gost sneg. V višinskih predelih je sneg zastedel ponekod nad 3 metre na debelo. V nekaterih krajih je popolnoma prekinjen vsak promet. Na planini Grmeč so se pojavili v velikem številu gladni volkovi, ki se zatekajo v vasi v bližini Ključa ter koljejo živino. Seljaki se ne morejo braniti proti njim, ker nimajo orožja.

Split, 18. jan. o. V Splitu kakor tudi po vsej srednji in severni Dalmaciji, zlasti pa v dalmatinskem Primorju pada še dva dni gost sneg. Prav tako so zamežniti tudi vrhovi vseh srednjedalmatinskih otokov. Zaradi novega snega so ceste ponovno zamedene ter obstaja nevarnost, da bo zopet ustavljen avtobusni promet med Splitom in kraji v zaledju.

Tudi iz šibenika poročajo, da tamkaj gosti sneg. V Liki razseja hudi snežni metež. Od Zrmanje plha burja z brzno 100 km na uro, vendar pa železniški promet, čeprav je zelo otežčen, še ni bil ustavljen.

Sarajevo, 18. jan. o. Večeraš popoldne so se na prog Sarajevo — Višegrad — Beograd na več krajih utrgali ogromni snežni plazovi, ki so ponekod železniško progo popolnoma zasuli. Na pomoč so bili odposlani delavski in pomožni vlaki, ki pa so skočili s tira zaradi česar je bil ves promet ustavljen za 15 ur. Šele dopoldne so železniško progo zopet usposobili za promet.

Zima tudi drugod

Madrid, 18. januarja. AA. (Havas). V navarski pokrajini divja huda snežna metež. Na cesti iz Iruña v Madrid je zapadlo več ko 70 cm snega. Promet na tej cesti je popolnoma ustavljen.

Amsterdam, 18. januarja. AA. (Havas). Na vsem Holandskem je padel debel sneg. Tudi hudi mraz je pritisnil, v prekopih in v rekah ter na Iselskem morju (nekdanjem Zuidskem jezeru) se pa kupci led. Tri ladje z majhno tonazlo je stisnil led in mrazilo, da so izgubljene.

Hude eksplozije v Londonu

Učinek na velike razdalje — Več mrtvih in ranjenih

London, 18. jan. s. (Reuter). Danes zjutraj se je v nek. tovarni na severu Londona primerila serija hudih eksplozij. Katastrofa je zahtevala več mrtvih in ranjenih, vendar število žrtev še ni uradno objavljeno. Najprej sta v kratkem presledku sledili dve močnejši eksploziji, čez nekaj časa pa še tretja slabša. Detonacija je bila tako močna, da so jo slišali do razdalje 30 km. V mnogih hišah v bližini katastrofe so se porušili stropi, šipe pa so popokale v območju več kilometrov. Na neki cerkvi so bila razbita vsa okna. Neka bolnišnica, ki je blizu tovarne, je ostala obvarovana katastrofe samo vsled tega, ker je zavarovana z vrečami peska pred letalskimi napadi. Ljudje so po prvih eksplozijah prestrašeni zbežali na ulice, misleč, da gre za letalski bombni napad. Po eksplozijah je izbruhnil velik požar. Gasilci so se vedno na delu. Vzrok eksplozij, je še popolnoma neznan.

London, 18. jan. s. (Reuter). Ministrstvo za oboroževanje je objavilo, da je bilo ob priliki eksplozij v tovarni na severu Londona ubitih 5 oseb, večje število pa ranjenih. Ministrstvo je odredilo preiskavo o vzrokih eksplozije. Eksplozija je povzročila tako močan zračni pritisk, da so ga čutili v območju 10 km kot vihar. Sunk, silne potrese, so občutili še v razdalji 150 km.

London, 18. jan. o. Do večera se je število smrtnih žrtev povečalo na 20. Eksplozija je bila tako strašna, da so odletele v zrak cele strehe tvojimskih poslopj in da so njihovi zidovi razmetani na vse strani. V okolici eksplozije je bilo razbitih na tisoče šip in izlošč. Močno so poškodovana tudi okna bližnje evangelijske cerkve. Prvi eksploziji je sledila druga, ki je popolnoma raznesla ostanke tvornice tako, da je na mestu, kjer je stala, samo še kup razvalin, opoke in zvitega železa. Po eksploziji je nastal požar, čigar plameni so se dvigali več deset metrov visoko. Severno predmestje Londona, v katerem je nastala eksplozija, je obklojeno od policije, vojaštva in gasilcev. Požar, ki je nastal po eksploziji, do večera še ni pogasjen. Na mesto nesreč prihajajo neprestano sanitetni vozovi z zdravilni. Menijo, da je število ranjenih zelo veliko. Oblasti so uvedle strogo preiskavo, da ugotovijo pravi vzrok eksplozije.

Vlak razbil poln avtobus

Berlin, 18. jan. j. (DNB) Večeraš je prišlo v bližini mesta Zittau v Šleziji do velike prometne nesreče. V neki avtobus, nabit poln potnikov, je na železniškem križišču treščil vlak. Zaradi snežnega meteža sofer ni opazil bližajočega se vlaka ter je vozil preko nezavarovanega križišča, na katerem pa je bilo s svetlobnimi signali javljeno, da se blizu vlak. Lokomotiva je zgrabila avtobus, ga vlekla nekaj časa s seboj, nato pa pregazila. Dvanaest potnikov je bilo pri nesreči ubitih, dvajset pa ranjenih.

V Ameriki zadržani nemški potniki

San Francisco, 18. jan. j. (United Press) Paronlova družba »Nyke« je danes izdala službeno obvestilo, da je morala ladja »Tatutamaru« opluti iz tukušnje pristanišča brez 512 nemških potnikov, ki so se hoteli preko Japonske vrniti v Nemčijo. Nemci izvirajo z nemške ladje »Columbus«, ki se je, kakor znano, sama potopila, da bi ušla internacionali. Ameriški izseljeniški komisar Mc Grath je izjavil, da je izselje-

niška oblast ukrenila vse potrebno, da bodo nemški potniki zaenkrat spravljani na Angels Islandu na obali Pacifičnega oceana. Japonska ladja »Tatutamaru« je morala odkloniti prevoz nemških potnikov zaradi tega, ker je prešla neke vesti, da stražita nekaj milj od ameriškega obrežja dve avstralski križarki, da bi prestregli transport in nemške potnike internirali.

Spremembe v diplomaciji

Beograd, 18. jan. AA. Premeščeni so izredni poslanik in pooblaščen minister Momčilo Jurišić-Sturm pri poslanstvu v Sofiji za izrednega poslanika v Bernu; izredni poslanik in pooblaščen minister Milanović Vladimir v Bernu za izrednega poslanika v Sofiji, tajnik pri poslanstvu pri Vatikanu Majdanec Dobričević za konzula pri generalnem konzulatu v Marceilu, tajnik v zunanjem ministrstvu dr. Fedor Korenić za tajnika pri poslanstvu v Ankari.

Vremenska napoved

Zemunska: Temperatura bo padla. Mraz bo še bolj pritisnil v severni polovici, zlasti v severozapadnih krajih. Prevladovalo bo oblačno in megleno vreme v vsej kraljevini snežilo pa bo samo v notranjini, čež v spodnjem primorju. Na skrajnem severozapadu se bo čez dan nekoliko zjasnilo.

Knežji par na elitnem dobrodelnem plesu v Zagrebu

Bivanje Nj. kr. Vis. kneza-namestnika Pavla in kneginje Olge v Zagrebu je bilo zaključeno z elitnim dobrodelnim plesom v hotelu »Esplanade«. Ples je bil pod pokroviteljstvom kneginje Olge in se je pričel s kraljevskim kolom, ki ga je pri čela knežinja Olga s knezom namestnikom, sledila sta gospa Josipina Mačkova s predsednikom vlade Dragišo Cvetkovićem

Sneg je prenehal, mraz pritiska dalje

Reke po Jugoslaviji so marsikod prekrite z ledom

Ljubljana, 18. januarja. Od včeraj naprej vse do danes popoldne je neprestano snežilo. Padal je suh pršič, zdaj gostejše, zdaj spet redkeje. Ugnati pa se ni dal kljub mrazu, ki je potisnil živo srebro na 10 stopinj pod ničlo in še niže. V mestu je bil mraz s snegom še kolikor toliko znošen, toda zunaj v odprti pokrajini je brila turja, znanilka novega mrzlega vala, ki spet pritiska od severa. Prva zima s snegom se vidno odraža tudi v vsem ljubljanskem prometu, tramvaji so polni, kakor drugače redkokdaj, zlasti v jutrnih, opoldanskih in večernih urah si komaj priporiš mesto. Prodajalcem premoaga razvijajo dobro kupčijo, pa tudi izanem ni treba letos prav nič ponujati drv, ki jih pridno dovažajo v mesto; pa nekaterim še v mesto ni treba ponujati, ker prodajo že v predmestju. Snega se je do danes popoldne nasulo za dobra 2 dm. Ker zaenkrat ni pričakovati odjuge, imajo letos smučarji dovolj odškodnine za zadnje mlačne zime. Ne more pa smučarsko veselje še malo ne odtehtati tegob, ki jih nanaša letošnja trda zima ne samo našim bežnim prebivalcem, marveč prav vsem s'ojem tja gori do najpremožnejših. Dreginja in trda zima sta hudo udarec, s katerim nas je prizadelo novo leto takoj v svojem prvem mesecu.

Na letališču je bila najnižja temperatura davi ob 7. uri —12,7 stopinj C, vendar pa se je živo srebro že čez eno uro dvignilo na —6,5. V teku dneva se je temperatu-

ra držala v glavnem na tej črti, toda proti večeru je spet pričel pritiskati mraz.

Seveda prihajajo tudi iz drugih pokrajin Jugoslavije vedno nova poročila o hudih posledicah letošnje zime. Zamrznil je Dunav zlasti pri Beogradu tako, da bi lahko čez eno leto topove, toda ker imajo velike mostove, se poslužujejo poti po ledu samo ribiči. Pri Slavonskem Brodu je zamrznila Sava tako na debelo, da lahko ljudje hodijo čez njo, vendar pa je policija iz previdnosti prepovedala take sprehode. V Bosni in Hercegovini takisto pritiska hud mraz z novim snegom. V Dalmaciji je avtobusni promet v glavnem spet v redu, samo na progi med Splitom in Makarsko je cesta pri Vruju še močno zametena. Še nadalje prihajajo poročila o smrtnih nesrečah v snegu. Tako je v Bukovju pri Slavonskem Brodu pri podranju dreves zmrznil kmet Simo Hogadić. Iz Južne Srbije poročajo, da je po osmih dneh spet urejen promet med Ohridom in Bitolom. Poti v okolici Kumanova zlasti proti Krivi Palanki, Skoplju in Vranju pa še ne bodo kmalu očistene, čeprav so delavci pridno na delu. V Kumanovem se že občuti drginja, ker je mesto odrezano od okolice. V Črni gori je promet v glavnem v redu, čeprav imajo letos tudi tam toliko snega kakor ga je redkokdaj. O tem priča dejstvo, da sta se v Cetinju zrušili dve hiši od težo snega. Človeških žrtev k sreči ni bilo.

Dve smrtni nesreči

Žrtev vlaka in žrtev hude zime

Sv. Jurij ob južni železnici, 18. jan. Pred dnevi se je vračal 66letnik Kumpenar Mihal, delavec iz Vrba, občina Sv. Jurj ob južni železnici, iz Proženške vasi zvečer domov. V Vrba je pri prehodu čez železniško progo spregledal vlak, ki je vozil iz Rogatca v Celje. Vlak je moža z značnim pritiskom vrzel ob kamniti progi, da je obležal mrtel. Za njim žaluje nepreskrbljena vdova.

Dne 9. t. m. zjutraj je šel posestnik Pečak Anton iz Straže, občina Dramlje, v Celje po smodnik za domačo obdano, a se ni vrnil. Domači so ga iskali in so ga 16. t. m. našli mrtvega v gozdu za Dramljami. Ponesrečenec je bil v pozni noči zašel s poti v gozd, kjer ni našel izhoda in je zmrznil. Pečak je bil oče 14 otrok, izmed katerih jih živi še devet.

Vsa Mura je v ledenem oklepu

Veržejski most bo ob južnem vremenu v veliki nevarnosti

Murska Sobota, 18. januarja. Takšne zime že 10 let ni bilo v Prekmurju. Stara Mura je v vsej dolžini zamrznila. Ogromne plošče ledu, ki so se valile po reki, so se strnile v veliko ledeno maso, pomčano s snegom in ivjem. Milini, ki so nekak simbol naše Mure, so izginili, čolni pa ležijo v oklepu ledu in čakajo so noca, ki jih bo rešilo iz sedanjega neugodnega položaja. Brod pri Petančiji, ki je dozdaj skrbel za promet med to in ono stranjo Mure, je moral biti spravljen na varno, da ga ogromne plošče ledu ne bi odtrgale. Most v Petan-

čiji, ki je tik pred dograditvijo, je ljudem v nadomestilo za brod. Seveda pa pogumni pešci kar po ledu hodijo čez reko, čeprav se pod ledeno ploščo sliši votlo obnjenje vode.

Velika nevarnost pa se obeta pomladi, ko se bodo valile po reki ogromne množice ledu. Veržejski most, ki je edina mostovna zveza Prekmurja, bo v veliki nevarnosti, ker je lesen in preperel. Najti bo pač treba primerno rešitev, da se velika nevarnost kolikor mogoče odstrani in most ohrani.

Žaloigro v Kruševcu preiskujejo psihiatri

Kruševac, 18. januarja. Kakor je »Jutro« v torek poročalo, je žaloigra policijskega uradnika Tadića, ki je moral lastnega sina, gimnazijca Miloša, na pravoslavno novo leto privedi k preiskovalnemu sodniku kot ubijalca, vzbudila splošno sočutje. Še vedno razpravlja prebivalstvo Kruševca in širne okolice samo o tej žalostni zadevi, v kateri zlasti stopajo v ospredje trije momenti: nenadna duševna omračenost mladega srednješolca, smrt nedolžnega, bednega družinskega očeta in čistost poštenega očeta, ki je s solzami v očeh izvršil svojo poklicno dolžnost in je lastnega sina izročil roki pravice.

Medtem ko mladi Miloš mirno sedi v zaporu in je že začel pisati svoj dnevnik, je sodna oblast predvsem poskrbela, da se preuči njegovo duševno stanje. Sodnik za mlajše mladoletnike g. Brkić je oddal v torek popoldne mladega Tadića v banovinsko bolnišnico v Kruševcu. Na podlagi zdravniškega pregleda želi sodnik Brkić dobiti jasno sliko duševnega stanja mladeničevega, zlasti v trenutku, ko je izvršil uboj zamo zado, da je njegova živčna napetost dobila duška. Miloš Tadić bo ostal v bolnišnici nekaj dni, pregledujejo ga psihiatri, medtem pa bodo preiskovalni organi pribavili vse potrebne podatke o Miloševem dosedanjem življenju, predvsem pa podatke od njegovih šolskih predstojnikov in ožjih znancev.

To je sodniku potrebno, da bo lahko pravilno odločil, ali je treba fantu posebnih vzgojnih mer, ukora, ali svobode...

Zanimivo je, da se je Miloš Tadić upiral temu, da bi ga pošiljali na opazovanje. Pravi, da je njegova žalostna zadeva vendar dovolj jasna, ko je že lastnemu očetu vse iskreno priznal in se tudi sam zaveda, da je pri zdravi pameti in da je zatorej opazovanje od strani psihiatrov nepotrebno. Razen konzultiranja psihiatrov pa želi sodnik Brkić izravnavati gotov tehničen nedostatek, v sodobni zakonodaji znano je, da je zakonodajalec določil za mlajše mladoletnike posebne ukrepe za dobo, ko jim sodišče zaradi zločinov ali prestopkov omejuje svobodno gibanje. Taki mlad obsojenici so nastanjeni v posebnih zgradbah ali posebnih prostorih, ki so ločeni od zaporov ali kaznilnic, kjer prebivajo starejši zločinci. Ker pa pri okrožnem sodišču v Kruševcu ni posebnih prostorov ne za mlajše in tudi ne za starejše mladoletnike, je sodnik Brkić uvidel, da je najbolje, če mladega Tadića loči od drugih jetnikov na ta način, da ga odda na opazovanje v bolnišnico. Z duševnega zrelšča je tragična zadeva mladega Tadića gotovo zelo zanimiva. Več mladih advokatov v Kruševcu se je že prijavilo, da bi pred sodiščem zagovarjali mladega ubijalca.

Nabiranje smole po kočevskih gozdovih

Kočevje, sredi januarja. Seveda veste, da na Kočevskem ni bogatja doma. Dosti siromakov je, dosti razgranih koč, ki jih venomer obiskuje gospa Skrb. Zato mora slovenski pa tudi nemški kočar ali priložnostni delavec biti iznajdljiv, da bo družina imela kaj kruha, soli in skatlico žvepela. Na vse načine si pomagata siroma in njegova družina. Največ mu nudi gozd: delo, drva, gobe, maline, jagode, borovnice, razna zelišča pa takole nasrkivajo kako divjačino iz okusnim mesom ali dragoceno kožo. Lani je bilo precej zaslužka tudi z lipovim cvetjem. Preteklo jesen pa je prišlo naenkrat v modo nabiranje smole po iglastih drevesih.

Smola se da za marsikaj uporabiti. Saj vemo, da jo je nabiral tudi naš ljubi prijatelj Krjavčev iz Jurčičevega kraljestva. Letos menda posebno potrebujejo smolo, ker je povpraševanje po njej veliko in s tem v zvezi tudi cena. Pa ne morda zato, ker ima človeštvo tako smolo, da je v visoko kulturnem 20. stoletju zabredlo že v drugo svetovno klanje? — In to celo, ko še pol stoletja od prvega ni minilo? Že več mesecev strgajo po kočevskih gozdovih vse tja proti Staremu logu in na drugi strani do Kolpe smrekovo smolo. Celotno sedaj ob hudem mrazu in snegu opravljajo nekateri ta posel. Iz vasi okoliške obine hodijo mnogi ponjo v gozdove, ki so pa več ur oddaljeni od njihovih bivališč.

Povprašam revnega kočevskega Slovenca iz okolice Stare cerkve, očeta sedmih otrok, kako in kaj gre s kupčijo. Mož je zadovoljen in vesel svojega zaslužka. Po čem prodajate smolo? — Prodaj sem jo po štiri in pol dinarja kg, danes je pa že po 6 din. Dnevno je pa nabere 7 do 10 kg, kakršno je pač vreme.

— Pravijo, da strganje smole škodi drevmu? — Nič ne škodi, saj strgamo samo staro, že strjeno smolo. Vsi se seveda ne drže tega, zato nam je oblast začela stopati na prste. Nekateri mislijo, da morajo iztrgati vsako smolnato sled. To seveda ni prav.

— Ali ste nastrgali že dosti smole? — Nastrgal sem jo že več sto kil in priložil marsikateri stotak. V bližini je sedaj ni več, zato moram delj. Bil sem že tja do Kleča, skoraj tri ure hoda od moje koč.

Največ smole dobe nabiralci seveda na močno ranjenih drevesih. Več kil jo dobiš na smreki, v katero je udarila strela. In še nekaj. Za čuda dosti smole so nastrgali nabiralci po drevesih, zaznamovanih z nekimi križi, ki jih je že več let toliko po kočevskih gozdovih. Vsaj za smolo so torej le bili ti neštet križi po drevesih širom Kočevske...

Posestniki gozdov se precej pritožujejo zaradi strganja smole. Če je škoda res občutna, je vprašanje, da se smola vneta nabira, opaziš v smrekovih gozdovih na prvi pogled.

Marsikatera družina si je zadnje mesce opomogla z denarjem, ki ga je vrglo na-

otrok, kako in kaj gre s kupčijo. Mož je zadovoljen in vesel svojega zaslužka.

— Prodaj sem jo po štiri in pol dinarja kg, danes je pa že po 6 din. Dnevno je pa nabere 7 do 10 kg, kakršno je pač vreme.

— Pravijo, da strganje smole škodi drevmu? — Nič ne škodi, saj strgamo samo staro, že strjeno smolo. Vsi se seveda ne drže tega, zato nam je oblast začela stopati na prste. Nekateri mislijo, da morajo iztrgati vsako smolnato sled. To seveda ni prav.

— Ali ste nastrgali že dosti smole? — Nastrgal sem jo že več sto kil in priložil marsikateri stotak. V bližini je sedaj ni več, zato moram delj. Bil sem že tja do Kleča, skoraj tri ure hoda od moje koč.

Največ smole dobe nabiralci seveda na močno ranjenih drevesih. Več kil jo dobiš na smreki, v katero je udarila strela. In še nekaj. Za čuda dosti smole so nastrgali nabiralci po drevesih, zaznamovanih z nekimi križi, ki jih je že več let toliko po kočevskih gozdovih. Vsaj za smolo so torej le bili ti neštet križi po drevesih širom Kočevske...

Posestniki gozdov se precej pritožujejo zaradi strganja smole. Če je škoda res občutna, je vprašanje, da se smola vneta nabira, opaziš v smrekovih gozdovih na prvi pogled.

Marsikatera družina si je zadnje mesce opomogla z denarjem, ki ga je vrglo na-

Zoper nevarnosti

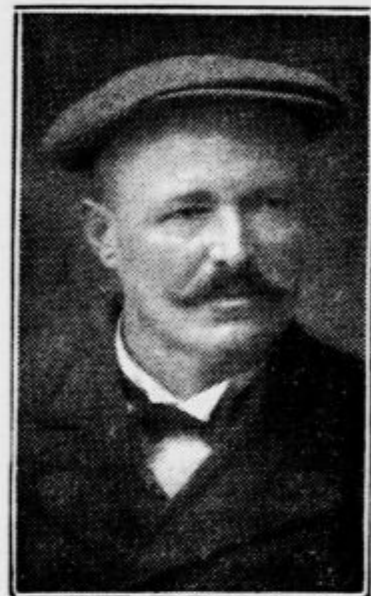
Infekcije akoci
ustno duplino
poskusite
okusne

Dobivajo se v vseh lekarnah. Cena malega zavitka din 8.—, velikega zavitka din 16.—. Ogl. reg. S. br. 15510 27/5. 1939

Iz življenja kmetijskega svetnika Franca Goričana

Brez hrupnih proslav si je zadel nedavno tam v Višnji vasi pri Vojniku sedmi križ na svoja široka in še kar mladeniška pleča g. France Goričan, kmet in kmetijski svetnik v poklju. Oba naslova nosi zaslužno kakor malokdo. Prvi je na nogah, ko štoklja v cokoljeh pogledat k živini, zadnji leže, ko zapre svoj kmetijski dnevnik z vzdihom:

»Sam vrag vedi, kako bomo rinili naprej. Vse cene rasejo kakor po čilskem solitru, le živini, našemu glavnemu steburu, je zamrznila. Pravijo, da se kmet ne da ubiti, pri nas ga pa s pridom skušajo...«

Rojen 1. decembra 1869. je kmalu izgubil mater. Obiskoval je gimnazijo v Celju, potem pa je — kakor je sam zapisal nedavno v »Kmetovalcu«, v nekem primeru anonimno — kaki dve leti doma pridno in skrbno delal. Saj je ljubil dom bolj kakor samega sebe. Obenem je razmišljal in računal. Uvidel je, da dom nazadnje. Oče in mlača sta predstavljala vlado, on pa delovni narod. Oče še čvrst, mlača mlada, lahko igraš hlapca še kakšnih dvajset let — brezplačno — in nazadnje se zgodi, da boš moral dom zapustiti. Torej rajši takoj, kakor pozneje! V svetu si je opomogel, rešil nazadnje propadli dom in očeta občinske ubožne preskrbe. Naš selfmade man je krenil v svet. Da se nauči jezikov in si priloži denar za študij, je delal v tovarnah in kopal vinograde v Provansi. Studiral je v Švici, Franciji in Italiji. Ko čebela priden si je nabiral znanja na svojem križarjenju v svetu. Del teh svojih spominov je objavil nedolgo tega v »Domovniku«.

Vrnivši se domov je poučeval na vinarški šoli v Ptuj, bil je dolga leta potovalni učitelj za sadjarstvo, saj je eden naših najboljših pomologov, nazadnje je deloval kot sreski kmetijski referent v Celju. Vseskozi praktik, bi le težko uzel toploglavca uradnega konjčka, da ni imel svojega vzornega posestva in velike svoje knjižnice, kjer je pozabljal na plesne akte. Mnogo je storil za napredek našega kmetijstva in bode šele znanamci mogli prav oceniti njegovo delo. Tudi v politično življenje je posegal njegov živahni temperament; bil je več let župan višnjevaški in je pomagal kandidirati mnogim naprednim poslancem.

»Nič ne ponesem s seboj, kar sem dognal in doumel. Tega svojega gesla se zvesto drži, ko krmi s tehničnimi članki naše strokovne liste in razlaga številnim gostom in ekskurzijam sadove svojega življenjskega dela. Kot pravi filozof nima nedosegljivih želja: rad bi dosegel v »kompromitirani bitki 300 metrskih stotov na hektaru in dobil domačo, odbrano koruzo, odporno proti sneti. Oboje mu želimo, da kmalu doseže in nas še dolgo uči iz svoje neizčrpane življenjske knjige veder in zdrav, kakor je danes.

Kulturni pregled

Anton Dermeta kot koncertni pevec

Naš domačin, sedaj operni pevec na Dunaju in priznani koncertni interpret Anton Dermeta, je v ponedeljek priredil koncert samospevov s klavirjem v veliki Filharmonični dvorani. Interes, ki so se valile njegova odlična kariera — saj je le poredko komu dano, da svoje zmožnosti tako naglo in uspešno razvije, zlasti ako pride iz malih razmer — je dvorano skoraj do malega napolnil z napeto zanimano publiko.

Koncertni spored je bil bogato in muzikalno sestavljen, obenem pa takšen, da je pokazal uporabljivost pevčevih zmožnosti z mnogih strani. Poleg daljše vrste samospevov lirskega obseja smo čuli klasične operne speve, pa tudi novejšje, briljantne arije in celo skoraj zgolj tehnično zanimive skladbe lahkejšega značaja in manj pomembne glasbene vsebine. Dobra polovica sporeda je bila posvečena slovenskemu samospevu, kar kaže na pevčeve povezanost z domovino, poznanje domače literature in zanimanje zanj. Od domačih avtorjev je bil najštevilnejši zastopan Gojmir Krek. mentor Slovenske Moderne in ena njenih najdovršenejših glav. Dvostrana zlasti v pomenu izrazitosti tehnične znanja z vsebinskim izrazom — lastnost, ki napravlja njegova dela v neki meri klasična zaradi uravnovešene sredstev — lastnost, ki noben Krekov samospev ne bo na prvi mah napravil presenetljivega, nenavadnega ali celo namerno in izvirno novotarskega vtisa, dasi se skladatelj ne drži zgolj izbojenih potov, temveč z neko modro zmer-

nostjo izrablja tudi novejšje tehnične in izrazne pridobitve. Serija njegovih samospevov »Pod cipresco«, »Zato veruj«, »Poslednja želja«, »Oranžar«, »Pod nebom neskončnega«, »Nočna (ne: večna) luč« in »V brezupnosti«, ki so delno izšli poslednji čas, nam je predstavila avtorja zlasti z lirsko-meditativne strani. Te pesmi so izrecno spevne ter imajo značilne poteze v melodičnem kakor v harmonskem stavu — kajti s tema obema glasbenima prvina avtor v glavnem izraža nastrojenja. Klavirska spremljava je v glavnem podpora pevcu kat exohen; poredkeje se dvigne do samostojnega ponazorjevanja občutij, razen v kratkih predigrah. Enotnost in zaokroženost v oblikovnem smislu je zaznamena z dosledno uporabo započetega gradiva, tako da predstavljajo te pesmi trdne in ugledne oblike, kakor jih predpisuje vzor pesemskih oblik sploh. Pevec jih je prinesel s pravim doziranjem jakosti in v poglobljenem prednašanju; posebno je v tem pogledu znal dati pesmi »Nočna luč« intimnost, ki jo v muzikalnem konceptu preveva. Nadaljni domači avtor je bil Anton Lajovic, čigar »Mesec« in izble predstavljata vzor romantično-impresionističnega slovenskega vokalnega sloga, medtem ko »Cveti, cveti rožica« še ne dosega te stopnje zgoščenosti in hkratni sproščenosti, ki odkljuje vsako popolno umetnino. Slednjijo je Anton Forster, čigar življenjsko delo smemo zaradi njegove posvetitve smatrati kot naše — prispeval lahkotno arijo

iz opere »Gorenjski slavček« k programu slovenskih del, katerega je tako z elanom zaključil.

Drugi del sporeda je veljal tujim veličnam. Gluck, kot pravi češko-nemško-italijansko-francoski kozmopolit, je znal govoriti vsem srecem, dasi nobenemu prav od srca. Arijia »Odel mlo dolce ardore« — napjev je bil prvotno pripisovan Stradelli in je izšel kot cerkevna arija tera skladatelja v Parizu — iz opere »Paride od Elena« (1770) prikazuje Glucka kot mojstra sredstev za dosego učinka. Pilstnejši in prvobitnejši je seveda Mozart, čigar arija iz »Don Juana« je našla v Dermoti interpreta s posebno predstirirano glasovno in čustveno dispozicijo. Oba Markova samospeva »Pesem o dežju« in »Benečanska uspa-vanka« sta nekoliko fluidno barvni lirčni pesmi, nekakšna akvarela, v katerih prevladuje nežnost. Druga je posebej ugajala ter jo je moral pevec ponoviti. Zanosiljši, a zato tudi manj plemeniti je Richard Strauss, čigar »Vizija« in »Cecilija« datirata iz njegove najbolj plodovite in neposredno učinkujoče dobe skladateljevanja. Za zaključek je bil Mayerbeer z arijo iz »Africank«, efektno, bolj na zunanjož preručano skladbo, v kateri se odkljujejo zlasti glasovno posebno močno obdarjeni tenoristi.

Uspeh koncerta je bil odličan, podoben, kakor smo ga vabili pri našboljših in svetovnih koncertantih. Zares je pevec pokazal v tehničnem in izraznim smislu toliko odlik, katerim se pridružuje srečno še tudi naravna muzikalnost, da mu je bodočnost po vsej verjetnosti odprta. Ne da bi bil njegov glas sila nrodoren in voluminozen, ga zna vendar dinamično tako dozirati, da ima zadostno kontrastno skalo izraznih možnosti. Barva glasu pa je prav posebno v srednje visoki legi mehka, gibka in polna,

tako da so pevcu dostopna tudi mesta, ki sicer tvorijo prelom glasu in se jih vsakdo rad izogiba. Jako obsežni spored (saj redko nastopajo pevci brez vmesnih instrumentalnih samostojnih točk!) je absolutiral brez vsakršnega znaka glasovne utrujenosti; dejal bi celo, da se je h kraju še bolje vpl. Zato je z lahkoto ustregel zahtevi publike ter docel še arijo iz Masseneteve opere »Manon«, Rossinijevo »Tarantelo« (Danza) ter Tosellijevo »Serenado«. Številno občinstvo je bilo navdušeno in je solista kakor tudi njegovo vseskozi skromno prilagodljivo, a zato nič manj odlično samostojno klavirsko spremljevalko, življenjsko družico Hildo nagradilo z oduševljenim odobravanjem.

L. M. Š.

Zapiski

»HRVATSKI DNEVNIK« O SLOVENSKIH REVIJAH

V zagrebškem »Hrvatskem dnevniku« z dne 18. t. m. je objavil njegov kulturni urednik, priznani pesnik in pripovednik Ivo Kozarčanin daljši sestavek z naslovom »Slovenski književni listovi«. Uvodno ugotavlja, da je slovensko književno življenje relativno mnogo obilnejše, kakor bi mogli površno sklepati po številu naroda. Med dokazi za to je tudi število književnih časopisov. Na to pisec poroča — predvsem v zvezi z decembrskimi številkami — o »Ljubljanskem zvonu«, »Sodobnosti« in »Dejanju«, o »Domu in Svetu« in »Modri ptici« pa obeta poročila v eni prihodnjih številki.

O »Ljubljanskem zvonu« piše g. Kozarčanin, da je »danes vseko najboljše slovenski književni časopis, ki ga urejuje prav sodobne slovenske proze, pripovednik Juž Kozak«. Nato navaja pisec pozlavitne sodelavce revije in podrobno prikazuje

Premiera Ingoličeve igre v Ptuj. V petek, 19. t. m. ob 20. bo v ptujskem gledališču kistna predstava »Siroč«, dela pisatelja Antona Ingoliča. Avtor, ki je profesor v Ptuj in znan po svojih romanih iz življenja ptujске okolice (»Lukar-jle«, »Soseska« i. dr.), je v svoji povesti »Siroč« orisal kos življenja bedne, do skrajnosti zanemarljive mladine ptujске okolice in Haloz. Povest, ki je zdaj prirejena za oder, je izhajala v »Našem rodu«. Prosenjen je ilustriral prof. Mihelčič, scena in režijska pa sta v rokah Frana Žilka. »Planinski vestnik« je nastopil novi letnik s pravkar izšlo prvo številko, ki prinaša na uvodnem mestu zanimivi članek predsednika SPD dr. Jožeta Pretnarja »Nj. Vel. kralj Peter II v slovenskih planinah«. Članek pripoveduje o planinskih turah in izletih našega mladega kralja, ki

Državno prvenstvo v umetnem drsanju

sobota ob 14.30 in ob 20. uri, nedelja ob 11. uri
na sportnem drsališču SK Ilirije

Domače vesti

* Novi grobovi. V Ljubljani je umrla gospa Angela Rennerjeva, soproga znanstvenika. Pokopali so jo včeraj ob 16. — V Slovenskih Konjicah je umrla g. Nikolaj Tatischev, družabnik tovarne čevljev »Alfa« in njen ravnatelj. Pokopali so ga včeraj ob 10. dopoldne. — V starosti 82 let je umrl v Hreljinu g. Franc Polič. — Pokojnim blag spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

* Služba zdravstva združene zdravstvene občine žužemberka je razpisana. Prosilci morajo imeti pogoje za sprejem v banovinsko službo in vsaj šest mesecev bolnišnične prakse iz porodništva in ginekologije. Prošnje naj se vložijo pri banski upravi v Ljubljani do 8. februarja.

* S pametjo bo tudi konec krvne osvete. V Južni Srbiji se še marsikdo drži krvne osvete. Ta prastari običaj medsebojnega obračunavanja družin je v planinskih vseh Matrovi in Prvetic spravi dva družinska očeta v grob, njune sinove pa v ječo. Lani v novembru sta Radovan Komnenović in njegov sin Ilija v gozdu s sekirama pobila Veliso Prelejevića. Dva dni nato je Velisev sin Miroslav iz maščevanja ustrelil gospodarja Milijo Komnenovića. Zdalj pred sodiščem v Prokuplju sta se pa utiljala Radovan in Miroslav objemala. Povedala sta, da sta se družini kmalu po krvni osveti sprijaznili in sklenili, da bo sta rajši hodila druga k drugi na botrinjo, kakor da bi se pobijali. Sodišče je v polni meri vpoštovalo novo slogo in sta bila Radovan in Miroslav obsojena samo na šest mesecev zapor. V dvorani je bilo mnogo kmetov, ki so sodbo navdušeno sprejeli. Posebno pa so odobraval besede, ki jih je pred sodniki izpregovorila Katarina, vdova pokojnega Milije: »Mi smo sklenili mir, stopili v botrinjo in naši dve družini se ne bosta več pobijali. Če ne bi naša srečala pamet, bi se pobijali naši otroci, dokler ne bi bili obe družini iztrebljeni. A komu v prid?«

* Konavelsko polje, ki slovi po svojem krepkem prebivalstvu, po lepoti naravnih noš in po rodovitnosti, s katero zalaga Dubrovnik in Cavtat, bo v kratkem dobilo dve važni pridobitvi. Zgrajen bo poseben predor, ki bo odvajal vodo iz Konavlj v bližnje morje. Pričela so se tudi dela za elektrifikacijo vsega Konavelskega polja. Pri izviru Ljute bo zgrajena hidrocentrala. Za izgradnjo tunele, ki bo dolg 2 km, je banska uprava v Zagrebu že dovolila kredit 1.800.000 din, celotna zgradba pa bo veljala okrog 6 milijonov dinarjev.

— Pri lenivosti črevesa, kataru v črevih, obolenju skrajnega črevesa, odstranjuje naravna »Franz-Josefova« grenka voda zaprtje spodnjih organov dobro in naglo. Mnogoletne izkušnje uče, da redna poraba »Franz-Josefove« vode izbornu urejuje funkcije črev.

Ogi reg. S. št. 10474.32.

* Oče je najel nbičalca za maščevanje sina. Pred dvema letoma je tragično končal kmetijski mladenič Miško Lindič iz vasi Hraštnice pri Samoboru. Ranjen je bil v pretepu in je kmalu podlegel. Njegov oče je bil dober gospodar in je s svojo ljubo svojo edince. V žalovanju je večkrat razmišljal, kako bi se maščeval ubijalcem, ki so sodelovali v pretepu. Te dni je v vasi iskal zasluzka 27-letni brezposelni France Kugler, doma iz okolice Laškega. Zglasilo se je tudi v Lindičevi hiši, kjer je bil dobro pošteven in ga je gospodar pridržal za nekaj dni. Govorila sta tudi o pokojnem sinu. In že je začel stari Lindič nagovarjati brezposelnega Slovenca, naj za 10.000 din ubije Josipa Stublina, ki je bil v pretepu smrtonosno zadel Miška. France Kugler je vzel samokres in se podal pred Stublinovo hišo. Naenkrat pa ga je zapelka vest, stopil je v hišo in rekel Stublinu, da bo v sobi ustrelil dvakrat ali trikrat, da se bodo strelci čuli na vas. Stublin je takoj začel vpiti. Prihiteli so orožniki, ki so aretirali Kuglerja in Lindiča in ju izročili sodišču.

* Cigan je vrgel pastorko v ogenj. Na okrožno sodišče v Petrinji so prignali cigana Marka Štefčiča iz Satorja. Dolžjo ga, da je svojo pastorko vrgel v ogenj. Otrok je bil iz prvega zakona njegove žene. Cigan sicer prav, da je punčka po ne-

sredi padla v ogenj, toda vse okolnosti kažejo, da jo je iz mrznje sam sunil na žerjavico. Namesto da bi bil otroka s hudimi opeklinami oddal v bolnišnico, ga je mazal s različnimi sumljivimi mazili, da je otrok še bolj trpel. Sodišče zaslišuje priče.

* Vest ga je zapelkala. Pred okrožnim sodiščem v Osijeku so v torek razpravljali o skrivnostnem zločinu, katerega žrtev je lani 27. oktobra postal poljski čuvaj Milan Bogdanović iz Dalja. Izginil je, kakor bi se v zemljo pogreznil. Zaman so ga iskali. Tretji dan pa se je pojavil pri orožnikih poljski čuvaj Nikola Dokid, ki je izpovedal, da je Bogdanovića ustrelil stari premožni gospodar Ilčić ki je bil s sosednega polja pobral nekaj koruze in ga je Bogdanović pozval, naj jo vrne. Ilčić je s sinom in poljskim čuvajem zavlekel Bogdanovića do Dunava in ga vrgel v reko. Dokida je silno pekla vest in se je ni mogel olajšati, preden se ni izpovedal orožnikom. Oba Ilčića sta priznala zločin, vso krivdo pa je nase vzel sin Zagorvarja, sta se s pjanostjo. Razprava je bila preložena.

Slovenski večer - Tabor - 20. I. 1940. ob 20.30

PROGRAM: SWING RHYTHM — BAR — BUFFET — JENKO
Predprodaja vstopnic v soboto od 10. do 12. in od 13. do 17. — Tomanova 3, tel. 29-74
Na isti naslov reklamacije vabil.

Iz Ljubljane

* Mezek Franc na zadnji poti. Včeraj popoldne je nastopil višji poštni kontrolor g. Franc Mezek poslednjo pot. Kljub mrazu in snežnemu vremenu se je zbral na Cankarjevem nabrežju velika množica pogrebcev vseh stanov. Po duhovnem opravi je zapel zbor poštinih uslužbencev žalostinko, a pri prenosu krste na mrtvaški voz je godba poštinih uslužbencev zaigrala žalostinko. Za vozom, na katerem je bilo več krasnih vencev, in za sorodniki se je razvrstila dolga vrsta pogrebcev. Zlasti stanovskih poštinih uradnikov in uradnic Poštno direkcijo je zastopal namestnik ravnatelja g. dr. Lebar s sekcijskimi svetniki. Bilo je mnogo pokojnikovih znancev in prijateljev ter njegovih političnih sodelavcev iz napredne stranke s predsednikom mestne organizacije g. Rudolfom Žitnikom. Noč je še bila ko je bil viš kontrolor France Mezek položen v grob. Pokojni rojak Poljanske doline je bil doma v vasi Trati poleg župne cerkve. Po srednji šoli je študiral eno leto na Dunaju, a že naslednje leto 1911 je prestopil v poštino službo ter opravil prakso v Trstu. Nato je bil stalno nameščen v Ljubljani, kjer je služil do konca življenja. Bolehal je dalje časa. Bil je vedno odločenega naprednega mišljenja, katerega ni nikdar zatajil, naj je bil še tako hud kritik. Značajnemu možu bodi ohranjen svetel spomin!

* Zahvala Jadranske straže. Prejeli smo: Jadranska straža prosi vse, ki so sodelovali ali z darili odnosno prispevki pri pomoči, da te tudi letošnja prireditelj Jadranske straže dne 13. t. m. uspešno nad vse pričeokanje naš sprejemo njeno najinščrejšo zahvalo.

* Na reprezentančnem plesu juristov. Prijatelji reprezentančnega plesa juristov so nam poslali naslednje vrstice. Dodatno k večerji njemu poročilo o reprezentančnem plesu juristov moramo popraviti neljubo pomoto, ki se je pripetila pri nastevanju častnih gostov. Pokrovitelja gospoda dekan ter gospoda rektorja je zastopal gospod prorektor dr. Rado Kušej. Za je mogel biti poročevalec, ki je napisal članek o prireditvi, navzočim samo do polnoči in je bil tako prikrajšan za prijetno užitek, ker ni slišal dvospeva iz »Prodane neveste« ki sta ga zapela gg. Franc in Lupa za kar sta žela burno pohvalo navdušenih poslušalcev in poslušalk. Na splošno željo vseh je gos. Franc zapel se priljubljeno arjo iz opere Frasquita, ki je vse močno prevzela in za kar so ga nagradili z navdušenim priznanjem. Za zaključek je gospod Lupa za pel še domačo narodno pesem »Moja kosa je križavna«. Zbrana družba se mu je zahvalila s prisrčnim odobranjem. Splošno veselje razpoloženje in zadovoljstvo se je pokazalo tedaj, ko je vsa dvorana zapela starodavno studentovsko himno »Gaude-

* Naša glasba v češkem tisku. Praški mesečnik »Hudební zpravodaj«, informativni list o glasbenem življenju, je nedavno objavil na uvodnem mestu daljši članek doktorja V. Měrke, ki na podlagi spisa dr. Vladimíra Dvorníkovíča »Karakterologija Jugoslovenců« karakterizira srbsko, hrvaško in slovensko glasbo z vidika njene značilnosti za našo narodno dušo. O slovenski glasbi pravi pisec po Dvorníkovíču: »Slovenska popevka ima dva tipa. V vzhodni štajski, Beli Krajini in Prekmurju se spada k jugoslovnski pesmi. Zapadni Slovenci so že pod južnoslovnskim vplivom, vendar so tudi tu svojski, ker so prevzeli samo zapadno tehniko, duh v popevkah pa je originalen.« Dvorníkovíč sploh visoko ceni slovensko popevko, kar se kaže njene lirčne strani, ker pravi, da je čustveno tako mehka kakor morda nobena druga evropska narodna pesem. Pogosto je v nji toliko temperamenta in ritmično učinkujočega razmaha kakor v poljski popevki. Měrka citira tole Dvorníkovíčovo trditve: »Sloveni ci so v glasbenem folkloru zelo bogati in glasbeno sploh nadpovprečno nadarjeni. Izredno nadarjeni pevci in pevke niso pri njih nobena posebnost. Slovanija jih v velikem številu izvaža. Glasove imajo krame, močne in čiste ter so v tem pogledu prvi med vsemi Jugoslovenci. Glasbena kultura in tradicija Slovencev sta na visoki stopnji.«

* Umetnost in olimpijada. Pod naslovom »Umetnost in Olimpijske igre« je izdal Jugoslovnski olimpijski odbor v Zagrebu (Gundulićeva 22/a) brošuro, ki ima namen, da propagira sodelovanje umetnikov na olimpijadih. V brošuri so navedene ne-

PREMIERA!
SARMANTNA LIL DAGOVER V MODERNI DRAMI O ŽENI, KI JE IZVEN ZAKONA ISKALA LJUBEZNI.
Ewald Balser

PREMIERA!
Viktor Staal

Po ovinkih k sreči

KINO MATICA — TEL. 21-24 Ob 16., 19. in 21. uri

Vražji študentje

SLAJEN ČESKI FILM ZA STARO IN MLADO
KINO UNION TELEFON 22-21 Ob 16., 19. in 21. uri

SAMO ŠE DANES ob 16., 19. in 21. uri duhovita francoska filmska opereta:
Jean Luniere, Yvette Lebon, Jacqueline Pacaud, Saturnin Fabre
KINO SLOGA — Telefon 27-30

* Tako ogromnega uspeha že kmalu ni imela nobena burka kakor včeraj filmska komedija iz studentovskega življenja, napravljena po odskem komadu »Sola zaklad življenja«.

* Podpornemu društvu za gluho in slišno mladino so darovali v počastitev spomina blagopokojnega dr. Otona Papeža trdka žibert v Ljubljani 250, uradništvo odvetniške pisarne dr. Obliaka 100 in predsednik apelacijskega sodišča v p. dr. Anton Rogina 100 din. Plemenit m dobrotnikom prirčna hvala!

* Ujeza, duhovito tridejansko veselolgo Branislava Nušića, bodo ponovili v študentskem gledališču v soboto 20. in nedeljo 21. t. m. ob 20.15. Igra je dosegla neveren uspeh. Občinstvo, ki je vselej napolnilo dvorano do zadnjega kotička, se je izvrstno zabavalo in je nekajkrat pri odprtem odru prekinilo igro z navdušenim odobravanjem. Sodelujejo Bučarjeva, Grgrčevićeva, Sancinova, Šubičeva, Lavrič, Moser, Plevelj, Vizjak in drugi. Ker je odšlo tudi pri zadnji predstavi mnogo ljudi brez vstopnic, jih kupite že vnaprej, da se izognete navali pri večerni blagajni.

* Javna dražba zarubljenih predmetov bo 20. t. m. ob 9. dopoldne v skladišču na Poljanskem nasipu števil 40/I. Interesenti so vabljeni. (—)

* Ne pozabite, da imajo Sočani danes v petek, ob 20. uri, v Trgovskem domu plesno vajo, na svečnico pa istotam zaključek. (—)

* Geografsko društvo v Ljubljani bo imelo svoj redni letni občni zbor z običajnim dnevnim redom v petek 26. t. m. ob 18. v prostorih Geografskega inštituta na un verzli.

* Aretacija kokešjega tatu. Včeraj dopoldne je policija aretirala nekega 16 letnega fanta iz ljubljanske okolice, ki je prinesel nekaj kokeš na prodaj na ljubljanski trg. Ker mu je zmanjkalo denarja za mitnico je mitničarju zastavil kolo sam pa je šel s svojim blagom v mesto. Ker je po smešno nizki ceni autil blago, ga je stražnik aretirati in na policijo je prišlo na dan, da je fant z nekim dve leti starejšim tovarišem po nočtu kradel kokeše po ljubljanskem. Po vaseh med Barjem in Igom sta v kratkem pobrala kakšnih sto kokeš in piščancev ki sta jih za počen groš prodajala branjevčkam na trgu Poljica sudi, da je tudi kolo ki ga je aretirani fant zastavil na mitnici ukradel, ker je brez evidenčne številke.

Iz Maribora

* Lep uspeh matičnega koncerta. V nabito polni dvorani Sokolskega doma je bil predsončni simfonični koncert Glasbene matice. Matični orkester pomoženo z godbeniki 45 pešpolka je pod sretnim vodstvom voj. kapelnika J. Jranka izvajal znameniti Smetanov ciklus simfoničnih pesnitev »Ma vlast« (Moja domovina). Stevilno občinstvo ni štedilo z navdušenim priznanjem. Dirigent je bil deležen številnih vencev in šopkov. Koncert je bil za Maribor pomembni kulturni dogodek.

* Lani je bil najtoplejši dan 22. julija. Najmrzlejši pa 31. december. Pregled vremena v Mariboru v preteklem letu kaže, da je bil najtoplejši dan 22. julij, ko smo imeli v senci 35,6 t. C. najmrzlejši pa 31. dec., ko je bilo jutrat 23,5 t. C. pod ničlo. Povprečna letna toplota je bila 10 t. C. 61 dni je imelo toploto več kakor 25 t. C. Najbolj moker je bil maj, najbolj suh pa april.

* Vremenske prilike. Po opazovanjih tezenske meteorološke postaje je bila včerajšnja najnižja jutranja temperatura —13,0, višja na sneža 25 cm količina padavin od razstojljenega snega 53 mm. Za maribor okoliš se napoveduje pretežno oblačno vreme, po planinah še morda nekoliko snega.

* Prenovljeni Othello na mariborskem odru. V J. Kovčev režiji zori »Othello« za premiero. Dekoracije so nove deloma tudi kostumi, nova je tudi zasedba vlog in oblika uprizoritve. Glasbene vloške je uglašil voj. kapelnik J. Jiranek. Othello bo kreiral P. Kovč. Desdemona E. Kraljeva. Jaga pa Skrbineš.

* Gledališče in pomanjkanje premoga. V zvezi s pomanjkanjem premoga, ki ga čutimo v zadnjem času v Mariboru, je prizadeto poleg drugih ustanov tudi naše gledališče. Sicer je dobilo v zadnjem hipu manjšo količino premoga za svojo centralno kurjavo, upati pa je, da bodo sledile nove količine premoga, ker se je batl, da bo moralo gledališče do nadaljnjega ukiniti predstave. To pa se ne sme na noben način zgoditi.

* Ljudska univerza v Mariboru. Danes predava univerz. doc. dr. Karšulin iz Zagreba o Svedski, 22. januarja pa bo predaval naš znan planinski pisatelj dr. J. Oblak o temi: Okoli Karpatov preko Rumunije do Crnega morja.

* Iz mariborske sokolske župe. Naše obmejno sokolstvo dela vkljub nemirn časom z nezmanjšano voljo. V času od 1. nov. do 15. dec. 1939 je pregledala župna uprava po svojih odposlancih vse sokolske enice v župi. Rezultati pregleda se bodo obravnavali na plenarni seji župne uprave v soboto 2. t. m. Stokovno delo se nadaljuje po načrtu. Od 2. do 7. januarja je bil v Mariboru tečaj za vodnike in vodnice naraščaja, ki se ga je udeležilo 18 udeležencev iz 11 društev pod vodstvom br. Janka Pertola iz Ptuja. Od 2. do 9. jan. je bil istočasno na Pohorju župni smučarski tečaj s 27 udeleženci in udeleženkami, ki je bil prvič prirejen v našem novem sokolskem planinskem domu. Pod večšim vodstvom sokolskega smučarskega vodnika br. Julija Urbanka so vsi udeleženci močno napredovali. Sokolski planinski dom in njegova okolica bodo tudi prihodnje smučarskih tekem mariborske sokolske župe, ki bodo v nedeljo 4. febr., združene z zborom sokolskih smučarjev naš župe.

* Smučarske tekme mariborske sokolske župe. Lani je priredila mariborska sokolska župa v organizaciji koroškega okro-

žja zlet sokolskih smučarjev v Guštanju, ki je ob udeležbi 400 smučarjev kra no uspel. Tudi letos smo se glede na ugodne snežne prilike odločili, da zberemo sokolske smučarje naše župe na zimskem zletu, ki bo združen z župnimi smučarskimi tekmami v nedeljo 4. februarja pri Sokolsk. m. plan. domu na Pohorju. Tekme obsegajo pri članih in moških naraščajo izmenski (štafetni) tek 4 x 6 km odnosno 4 x 4 km in smuk združen s tekmo v likih na 3,5 km, pri članicah in ženskem naraščaju smuk, združen s tekmo v likih 2 km odnosno lažji smuk na 2 km za tekmovalce začetnice. Poimenske podatke z rojstnimi podatki je poslati do 25. t. m. Obenem se vrši v nedeljo jutrat skupni izlet ostalih udeležencev na Pohorje oz. naj organizirajo edince svoj izlet, da se prvič v večjem številu zberemo pri našem sokolskem planinskem domu in prisostvujemo tekmam. Pozivamo vse k udeležbi. Zdravilo! — Načelnništvo MSZ.

* Javna kritika uredb. 78letni posestnik Stefan Kotnik iz Slovenski Bistrice je bil včeraj dopoldne obsojen pred tukajšnjim malim kazenskim senatom na mesec in 7 dni zaporu in 400 din globe, ker je 8. oktobra 1939 javno kritiziral razne uredbe. Obravnava je bila tajna.

* Poledica. 35letna učiteljica Adela Mesenel je padla na podelenih tleh in si zlomila nogo. Štetni delavcev sin Anton Konjček iz Zrkovcev si je pri padcu na podelici zlomil desnico, prav tako 17letni posestniški sin Anton Šori. Vsi trije so se zatekli v bolnišnico.

* Novorojenček v gnojnici. V noči na 16. septembra 1939 je 38letna služkinja Marija Skatehova iz Ojstrice porodila v stranišču otroka ženskega spola. Novorojenček pa je padel v gnojnico in je umrl. Mati nezakonskega otroka se je morala za govarjati pred tukajšnjim okrožnim sodiščem zaradi obtožbe detomora. Obsojena je bila na 3 mesece zaporu pogojno za 4 leta.

* Zaklad nakradenih predmetov zakopan v kuhinji. Prebivalci Hočkova P. horia in okolice so se sedaj oddahnil. Orožnik si so preiskavo pri Rudolfu Kuhariju in Stanku Dajčmanu v Čreti pojasnili celo vrsto vlovov v tamošnji okolici. V kuhinji imenovanih so našli zakopano zalogo obleke, perila, čevljev, lovskih pušk itd., ki izvirajo od raznih vlovov in tatvin. Kuharija in Dajčmana so prepeljali v mariborsko jetnišnico.

* Kje je 2.400 d'narjev? Kuharici Anici Nemet iz dr. Rostrove ulice je izginilo med vožnjo iz Zagreba v Maribor 2.400 din. Polcija poizveduje za denarjem.

Iz Celja

* Carinjenje blaga v celjski carinarnici se je začelo. Združene trgovcev za mesto Celje obvešča vse trgovske in industrijske kroge, da so priprave za prejem carinskega blaga v carinsko »Kladisče« na celjskem kolodvoru že toliko napredovale, da se carinjenje blaga že lahko izvršuje.

* Na ljudskem vseslovenskem predaval v ponedeljek 22. t. m. ob 20. inž. Fran Premrl, univerzitetni asistent v Ljubljani, o temi »Nafta, svetovna velesila«. Predavanje je zlasti sedaj zelo aktualno in bo gotovo privabilo mnogo poslušalcev.

* Opozorilo delodajalcem. Davčna uprava v Celju ponovno opozarja delodajalce, ki zapostavljajo hišno služništvo, da si brezopojno nahajajo davčne karte do 31. t. m., ker jih bo sicer zadela kaznen v smislu člena 95. zakona o neposrednih davkih.

* Smučka tekma sokolske dece. Sokolsko društvo Celje-matica bo priredilo v nedeljo 21. t. m. ob 13.30 na hribu sv. Jožefa smučko tekmo za deca. Voili so bo naraščajski vaditeljski zbor. Te dni je zapadlo precej snega. Smučka bo prav ugodna naši najmlajši se pa bodo tudi potrdili in izkoristili lepo pričko, da bodo izšli tekmovalcem v vzpodbudo, matičnemu društvu pa v veselje.

* Obupno dejanje starika. V svoji kuhinji na Cesti na Dobrovo v Novi vasi pri Celju si je 81-letni kočar Anton Matjaž v sredo popoldne v samostojnem namenu zasadi zarjavel kuhinjski nož deset centimetrov globoko v prsi. Težko poškodovanega starika so prepeljali v celjsko bolnišnico. V obup ga je gnala bolezen, ki ga muči že dve leti.

* Žrtve nesreč. V torek je padel 32-letni orožnik Borivoj Matavice iz Sevnice pri smučanju ter se poškodoval po glavi in si zlomil levo ključnico. V Rogški Slatini je padla 13-letna dčmarjeva hčerka Regina Baumgartnerjeva pri sankanju in si zlomila levo nogo nad gležnjem. Ko je 48-letni posestnik Anton Sinkovič iz Virštanjia vozil v torek po cesti z enovprezno m vozom, ga je konj, ki je bil vprežen v voz, brcnil in mu zlomil desno nogo. V Laškem si je 61-letna gospodinja Helna Premšakova pri padcu zlomila desno nogo v gležnju. Ponesrečenci se zdravijo v celjski bolnišnici.

* Rodna seja mestnega sveta se bo pričela drevi ob 18.30. Na dnevnem redu so računski zaključki mestne občine, nenehni podjetji in ustanov za l. 1938/39 in poročila odborov.

Iz Ptuja

* Krstna predstava Ingoličevih »Sl. rote« bo v petek 19. t. m. ob 20. Za igr, katere smov je zajeta iz življenja okoliške mlađine vlada vsesplošno zanimanje. Predstavi za šolsko mladino bosta v nedeljo 21. t. m. ob 10. dopoldne in v torek 23. t. m. ob 14. (ne ob 18., kakor je bilo pomotno javljeno). Za šolske predstave so cene znižane na 3, odnosno 2 din.

XIX. SLOVANSKI VEČER

TABOR - 20. JANUARJA 1940

Gospodarstvo

Predlogi gospodarskih zbornic za spremembo davčne novele

Ljubljana, 18. jan.

Vsrednjavna konferenca gospodarskih zbornic se je danes nadaljevala v dvorani Zbornice za TOI. Ker so bili referati k posameznim točkam dnevnega reda predloženi že na včerajšnji seji, je bila današnja seja posvečena zgolj diskusiji o posameznih vprašanjih.

Pred pričetkom današnje seje so se sestali predsedniki zbornic s pomočnikom finančnega ministra dr. Filipančičem, da v ožjem krogu razpravljajo o najvažnejših predlogih, ki so bili iznešeni na včerajšnji seji. Popoldanska plenarna seja je, kakor včeraj, predsedoval kot domačin zbornični predsednik g. Ivan Jelačin, ki je v svojih uvodnih besedah izjavil, da je prišlo na interni konferenci s pomočnikom finančnega ministra do neklih solucij, vendar bo treba o predlogih zbornic razpravljati še na posebni konferenci v finančnem ministrstvu. Po teh uvodnih besedah je predsednik g. Jelačin dal besedo pomočniku finančnega ministra dr. Filipančiču.

Govor pomočnika finančnega ministra

Pomočnik finančnega ministra je izjavil, da današnja seja še ne more prinesiti konkretnih sklepov o vseh važnih vprašanjih. Ta vprašanja je treba proučiti na osnovi pismenih predlogov, skupaj s predlagatelji, pri čemer je treba preizkusiti možnosti primerne in pravične rešitve. Pomočnik finančnega ministra se je obenem opredelil, da ne more dalje pristopovati konferenci, ker ga kličejo nujni posli. O vprašanjih, ki so bila iznešena, pa je podal naslednji izjavo:

Ze včeraj sem poudaril, da je bilo z davčno reformo storjeno samo ono, kar je bilo v pripravi celotne vlade treba storiti, ono, kar zahtevalo neobhodno potrebe države. Če tudi je bila davčna reforma naglo sestavljena, vendar verjemite, da je bila dobro pretehtana in da so bili dobro premišljeni osnovni principi reforme. Morda so v tehničnih podrobnostih težkoče, ki se dajo popraviti brez škode za pričakovani finančni efekt. Dejstvo, da je bila ta reforma naglo izdelana, še samo po sebi kaže, da je treba takoj prirediti tudi z izvajanjem. Ponovno izjavljam, da se ne morejo upoštevati predlogi, ki bi šli za tem, da se izvajanje reforme odgodi. Praksa bo pokazala, da je v interesu samega gospodarstva, da pridemo do izenačenja davkov, ki jih je treba odmeriti po objektivnih kriterijih ne pa po samovolji posameznih davčnih organov ali davčnih odborov. Vsi desedanj davčni predpisi imajo svoje hibe. V današnjem času, ko je treba v naglici dosegati povišanje dohodkov, nismo mogli spreminjati samega davčnega sistema in uvesti pravilnejši davčni sistem. Prepričan sem, da se finančni minister ne bo izognil sugestijam, ki jih bo nudila ta razprava in da bo pristal na gotove olajšave, ki ne bodo na škodo pričakovane finančnega efekta. Gospodje, mi smo v polovnem stanju in to je naš vojni davek. Vsi oni predlogi, ki gredo za tem, da se olajša postopanje in da se z večjo jasnostjo olajša uporaba predpisov in okrepiti pravna sigurnost, vsi ti predlogi bodo temeljito proučeni in če je le mogoče tudi upoštevani. Finančni minister in njegovi sodelavci se ne izogibajo kontaktu z gospodarstvom. Ponovno naglašam, da bi finančno ministertvo konzultiralo gospodarske kroge, če ne bi bila zadeva nujna. Tako procedura pa je dolgotrajna, saj se v težkih vprašanjih težko sporazumeta dva, a še težje je sporazum v širšem krogu. Finančno ministertvo je pripravljeno razmotrivati vsak izvedljiv predlog, ki je glede na finančni efekt v mejah možnosti. Strokovnjaki finančnega ministertva bodo skupaj z menoj na razpolago predstavnikom gospodarstva, ki bodo prišli v Beograd, da vsa vprašanja skupno proučimo. Ni pa mogoče razpravljati o teh vprašanjih na pamet brez konkretnih predlogov. Včeraj sem privzeto slišal za posamezne predloge in nekatere referate sem prejel še danes. Tako vprašanje je treba narej načelno proučiti; zato je potrebno, da se stavi ministertvu konkretni predlogi, ki jih bodo proučili strokovni referenti ministertva za posamezne stroke. Šele potem so izpolnjeni pogoji za nadaljnje razprave. Finančni minister dobro ve, da je mogoče gospodarstvo najboljše opora države. Na koncu svojih izjavljam, se je pomočnik finančnega ministra zahvalil za novobliki za ljubljanske bivalne središče zlasti, ker mu je dvodnevno bivanje v Ljubljani omogočilo, da spozna prave predstavnike našega gospodarstva.

Diskusija o referatih

Po odhodu pomočnika finančnega ministra dr. Filipančiča se je pričela debata o posameznih referatih, ki so bili iznešeni prejšnji dan. Na dopoldanski je bila posvečena prvima dvema referatom, namreč o referatu predsednika g. Jelačina o pomenu sedanje davčne reforme in o njenih posledicah v gospodarstvu ter o referatu generalnega tajnika beogradske trgovinske zbornice Svetislava Marodića o pridobitni.

Kot prvi se je oglašil k besedi generalni tajnik Centralne industrijskih korporacij g. Čurčin, ki je ugotovil, da je v zadnjih letih davčna moč davkoplačevalcev narasla in prav zaradi tega ne bi bilo treba, da se v času, ko država nujno potrebuje novih dohodkov, dajejo davčne olajšave ter se nova bremena nalagajo ostali mdavkoplačevalcem, s čimer se razlike še povečujejo. Gospodarski krogi se v načelu ne protivijo neposrednim davkom ki so najbolj pravični, vendar mora biti obremenitev prameznih ustanov v skladu z njihovo davčno močjo.

V imenu beogradske Industrijske zbornice je govoril g. Ante Bojanic, ki je opozoril, da pri nas kopiramo davčno zakonodajo drugih držav, toda enostransko. To velja zlasti za vprašanje pribitnih odbitnih postavk. Češki zakon, ki je služil v važnih stvareh za vzor, določa, da se plačani davek ne prišteje davčni osnovi, če davčni zavezanec pravočasno plača davek. Izredne važnosti je v tej zvezi vprašanje, ali se narodnoobrambni prispevek in dodatni davek smatrat kot neposredna davka ali ne. O tem zakon nič ne pove in se je bati, da bodo davčna oblastva prihodnje leto tudi plačilo obrambnega prispevka in dodatne ga davka prišlela k davčni osnovi.

O davčnih olajšavah za male kmetovalce je govoril v imenu trgovinske industrijske zbornice v Podgorici inž. Blagota Radović, ki je opozoril, da v zetski banovini še ni izvršeno katastrsko merjenje in bodo morale posebne komisije ugotoviti kakovost zemljišč s posebnim ozrom na davčno prostost malih kmetov, pri čemer so široko odprta vrata demagogiji. Vprašal je tudi, kje naj občine in banovine vzamejo svoje dohodke, če izgube dohodke od doklade na velik del zemljarine. Tajnik Centralne industrijskih korporacij dr. Cvetko Gregorić je opozoril, da pri davčni reformi ne gre za začasni nego za trajni ukrep. Skoro vsa obremenitev se odvaja na trgovino obrt in industrijo, ki naj plačajo davke za 15 milijonov ljudi. Opozoril je tudi na nevarnost sistema obremenitve produkcijskega sistema, ki se uvaža z določbami o uvedbi skupnega davka na surovine in polfabrikate, ki jih podjetje proizvajajo, preda in potroši. Dr. Dragutin Ilić je v imenu Trgovinske industrijske zbornice v Skoplju postavil zahtevo, da mora država v težkih časih, ko potrebuje znatno večje dohodke, apelirati na vse prebivalstvo in ne smejo biti posamezniki deležni velikih olajšav in oprostitve. Močno gospodarstvo je važen čimilec za obrambo države, zato ga ne smemo uničevati. Mi posnemamo davčne sisteme drugih držav, toda samo v onih določbah, ki gredo v korist državi in blaginji. Z izvajanjem predgovornikov se je solidariziral v imenu beogradske Inženirske zbornice inž. Milan Minic. Inž. Svabić iz Beograda pa je opozoril na nereseno vprašanje podjetij, ki izvršujejo javna dela po več let in šele na koncu lahko ugotove, ali so jim ta dela prinesla dobiček ali izgubo.

Vprašanje pridobnine

Obširna je bila zlasti diskusija o pridobnini. G. Bora Stojanković iz Beograda je opozoril na potrebo, da se pri sestavljanju inventarja pusti trgovcu svoboda glede ocenitve zalog. Dr. Božić iz Petrovgrada je zlasti opozoril na nevarnost, ki preti naši žitni trgovini zaradi uvedbe minimalne pridobnine. Dobitek v trgovini z žitom je pri razmeroma velikem prometu minimalen. Po novih predpisih pa se uvaža minimalna pridobnina po višini prometa, ki znaša pri prometu 300 vagonov letno 1.25 din na metriki stot, pri prometu 900 vagonov pa doseže že 2.20 din na metriki stot. Ta minimalna pridobnina je v večini primerov večja nego znaša čisti dobiček, zato je samo v Petrovgradu s 1 januarjem 12 žitnih trgovcev prijavilo likvidacijo.

Obširna je bila diskusija o vprašanju obveznega vodenja knjig. Predsednik trgovinskega odbora ljubljanske zbornice g. Albin Smrkolj je predlagal naj bi se predpisi glede vodenja knjig spremenili v toliko, da bi se po knjigah odmerila pridobnina samo onim, ki imajo preko 5 milijonov din prometa. Predpis, da mora trgovec voditi knjige, pomeni veliko obremenitev, ker mora tak trgovec, če hoče zadostiti predpisu, najeti posebnega knjigovodjo. Navedel je tudi nekaj primerov, ki kažejo, da minimalni davek pridobnine v takih strokah veletrgovine, kjer je pri majhnem dobičku promet zelo velik, lahko tudi za dvakratni znesek presega doseženi čisti dobiček. Težkoče nastanejo tudi za družbe z omejenim zavezom, ki morajo vse voditi knjige. Na koncu je poudaril zahtevo, da se po davčnih prjavah za preteklo leto ne bi uporabljali novi predpisi glede določitve davčne osnove po knjigah.

Podobne primere je navajal g. Stevo Popović iz Beograda, ki je navedel, da je mnogo mlinov, ki so uvrščeni med industrijska podjetja, čeprav delajo samo na merico in obratujejo v primitivnih razmerah. Predlog g. Smrkolj, so osvojili tudi drugi govorniki, ki so ga še izpopolnili v tem smislu, da bi se šele tvekdram, ki imajo preko 5 milijonov din prometa in preko 200.000 din davčne osnove odmeril davek po knjigah. Član ljubljanske zbornice g. Josip Kavčič je opozoril, da vse gospodarske organizacije čakajo, kaj bodo sklenile zbornice. Če zbornice ne bodo dovolj odločno nastopile, bodo stanovske organizacije pričele s samostojno akcijo. Poleg tega je kritiziral določbo o vodenju knjig in o minimalni pridobnini. Veljati bi moralo načelo, da se ne odmeri minimalna pridobnina, če davčni zavezanec z redno vodenimi knjigami dokaže, da nima čistega dobička.

Generalni tajnik beogradske Trgovinske zbornice g. Marodić čigar referat je bil v debati, je po končani diskusiji rezimiral vse predloge in je še pripomnil, da je treba nastopiti proti določbam, ki dajejo davčnim uradnikom proste roke pri določitvi davčne osnove. Nadaljna zahteva mora iti za tem, da v nobenem primeru minimalni davek ne sme doseči celotnega čistega dobička. Prepričati je treba, da bi se davčnim oblastvom prepuščala presoja, ali ima nekdo tako velik promet, da se nanj nanašajo določbe o obveznem vodenju knjig. V vprašanju, ali je nekdo zavezan voditi knjige, naj bo merodajna čisti dohodek in ne promet. Trenotno pa je najvažnejše, da se davek v tekočem letu ne od-

meri po knjigah in bilanci za preteklo leto, in da se izvajanje določb o določitvi osnove po knjigah prične šele prihodnje leto na podlagi bilanc za leto 1940, ker velja obveznost vodenja knjig šele od 1. januarja letošnjega leta.

Popoldanska seja

Konferenca se je nadaljevala popoldne ko je seji predsedoval predsednik beogradske Trgovinske zbornice g. Milutin Stanojević. Predsednik zagrebske trgovinske zbornice g. Krasnik je naprosil vse delegate, naj skrajšajo diskusijo, da bodo tudi zagrebski delegati lahko prisostvovali do zaključka konference.

Na popoldanski seji je bila obširna diskusija o družbenem davku. Najprej je govoril tajnik Udruženja bančnih in zavarovalnih zavodov v Novem Sadu dr. Pavlović, ki se je zlasti izrazil proti parifikaciji in svobodni oceni davčne osnove. Posledice nepravilnega vodenja knjig naj bi stopile v veljavo šele tedaj, če davčna oblast dokaže, da knjige niso pravilno vodene, sicer je treba knjigam verjeti. Predvsem pa je treba postaviti načelo, da se za en delikt predpiše samo en postopek in samo ena kazen, ne pa da se davkoplačevalec za isti delikt ponovno kaznuje. Dr. Bojanic iz Beograda je kritiziral, da se pri družbenem davku plača obrambni prispevek dvakrat, in sicer enkrat na družbeni davek in ponovno na dividendni davek. Celotni znesek davka se mora maksimirati na 50% doseženega čistega dobička.

Obširna je bila tudi diskusija o določitvi našega davčnega zakona, da se v prejšnjem letu plačani neposredni davek približe k davčni osnovi in da se tudi plača družbeni davek od prostovoljnih prispevkov ter od plač, ki jih dobe solastniki podjetja za svoje delo v podjetju. O tem je razpravljal tudi dr. Ilić iz Skoplja.

Trošarine

Obsežna je bila tudi diskusija o trošarinah. Govorniki so zlasti kritizirali obveznost vodenja registrov. O tem vprašanju je obširneje razpravljal tudi predsednik gostinskega odbora ljubljanske zbornice g. Ciril Majcen, ki je postavil zahtevo, da se trošarina na vino plača od ene količine, ki se v resnici pušča v neposredni promet. Zato naj ministertvo dovolj plačilo trošarine v obrok, kadar točilec kupi večjo količino vina, ki jo bo iztočil šele v daljšem razdobju. Dovoliti je treba vsaj 5% na račun kava. Vinogradniki, ki so istočasno točili na drobno, naj plačajo trošarino od onega vina, ki ga potocijo na drobno. Predvsem pa je zahteval gostinske stroke, da se ukine obvezno vodenje registra, ki naj se zamenja s kontrolnimi knjigami. V dravski banovini so se kontrolne knjige dobro obnesle. Tudi način pobiranja trošarine je treba spremeniti, in sicer na ta način, da se trošarina plača pod kontrolo onega oddelka finančne kontrole, v čigar področje spada točilec odnosno trgovec. Nadaljna zahteva točilec je, da vinogradniki in vinski trgovci na debelo ne bi smeli prodajati vina v količinah izpod 50 litrov ali žganja v količini izpod 25 litrov. Kon-

Povečanje naših klirinških terjatev v Nemčiji in Češko-Moravski

Najnovejši izkaz Narodne banke o stanju klirinških računov z inozemstvom na dan 15. t. m. zaznamuje občutno povečanje naših klirinških terjatev v Nemčiji in v Češko-Moravski. Saldo naših terjatev v Nemčiji je narasel za 2.0 na 9.9 milijona mark, saldo naših terjatev v Češko-Moravski pa se je povečal za 14.9 na 45.5 milijona Kč. Od ostalih aktivnih kliringov zaznamuje redni klirinški račun z Bolgarijo zmanjšanje salda za 0.1 na 1.0 milijona din. Med pasivnimi kliringi kaže saldo našega klirinškega dolga v Italiji nadaljnje zmanjšanje za 4.9 na 54.0 milijona din. Tudi saldo našega klirinškega dolga v Madžarski se je zmanjšal za 1.5 na 32.4 milijona din, povečanje pa zaznamuje naš klirinški dolg v Rumuniji za 3.3 na 27.2 milijona din, naš klirinški dolg v Turčiji za 0.7 na 5.7 milijona din in naš klirinški dolg v Slovaški za 0.5 na 1.5 Ks. Prvikrat je v izkazu omenjen novi klirinški račun s Francijo. Na tem računu smo bili 15. t. m. dolžni 0.25 milijona francoskih frankov.

Dividenda Narodne banke

V sredo je bila v Beogradu plenarna seja glavnega upravnega odbora Narodne banke pod predsedstvom guvernerja dr. Dragotina Protča. Na seji so razpravljali o bilanci Narodne banke za 1939. Upravni odbor je sprejel na znanje referat guvernerja o rezultatih poslovanja v preteklem letu, nakar je sklenil, da se občni zbor delničarjev skliče za 3. marca t. l. Določeni je bil tudi dnevni red obnega zbora, ki mu bo predloženo izplačilo dividende 400 din na delnico, kakor zadnja leta. Po odbitku dividendnega davka bodo delničarji prejeli čistih 316 din.

Gospodarske vesti

Konferenca vseh bančnih združenj o davčni reformi. Združenja bank v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani, Novem Sadu in Sarajevu bodo imele prihodnjo nedeljo v Zagrebu posebno konferenco o davčni reformi, na kateri bodo sklepali o skupnih predlogih za spremembo zadnje davčne novele.

Uvoz premoga in koksa iz Nemčije. V nedavno sklenjenem sporazumu nam je Nemčija obljubila dobavo znatnih količin premoga in koksa, vendar so v zadnjem času te dobave hudo zastale. Nemške tvrdke, ki nam dobavljajo premog, podarjajo, da nimajo potrebnih vagonov, prevoz po Dunavu pa sedaj ni mogoč. Po vesteh iz Beograda se je zaradi tega generalna direkcija državnih železnic odločila poslati v Nemčijo naše vagonne za prevoz premoga in koksa.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

čno naj se dovoli plačilo trošarine na popisane zaloge, v daljših obrokih.

Ob zaključku je predsednik g. Milutin Stanojević podal nekaj zanimivih misli o davčni dolžnosti. Navedel je primer kneževine Srbije, kjer je moral vsakdo plačati državni davek. Danes pa se zaradi političnih ozvov dajejo velikemu delu prebivalstva davčne prostosti in olajšave. Pod knezom Milošem so finance vo i preprosti ljudje, zato takrat Srbija ni imela dolgov, danes pa prevladujejo politični ozli na škodo državne blaginje.

Resolucije

Na podlagi referatov in obsežne diskusije je konferenca nato sprejela resolucijo, ki pravi v glavnem naslednje:

Ze sama objava davčne novele je izzvala v velikem delu davčnih zavezanecv veliko iznenadenje in nezadovoljstvo, zlasti zaradi tega, ker so bili ti ukrepi izdani brez sodelovanja gospodarskih zbornic, ki so ustanovljene z zakonom prvenstveno kot posvetovalni organi kralja vlade pri reševanju vprašanj, na katerih je interesirano gospodarstvo. Zlasti pa je iznenadenje prišlo do izraza o priliki podrobnega spoznavanja določb davčne novele.

Povišanje obremenitve s posameznimi neposrednimi davki je tako znatno, da pridobnina in družbeni davek v mnogih primerih celo presegata davčno osnovo odnosno čisti dohodek davčnega zavezanca, kar se ne da upravičevati, niti se ne sme dovoliti.

Novi predpisi o vodenju poslovnih knjig zavezanecv pridobnine zlasti pa predpisi o knjigah iz leta 1939, so taki, da so v večini primerov nesprejemljivi; in bi bili prizadeti davčni zavezanci izpostavljeni drakonskim kaznim brez svoje krivde. Poleg drakonskih kazni pa so tudi kazniva dejanja nejasno določena in so davčni zavezanci v tem pogledu v skrajni negotovosti in v popolni odvisnosti od davčnih oblastev. Vse mu temu je treba dodati še dejstvo, da k davčni noveli ni bila izdana nobena dokumentirana motivacija, ki bi bila potrebna za tako usodopolne ukrepe in za povišanje samih davkov. V nasprotju z načelom splošne davčne obveznosti daje davčna novela tudi davčne oprostitve.

Glede na razpoloženje svojih pripadnikov smatrajo zbornice in korporacije za svojo dolžnost izjaviti, da se ti pripadniki zavedajo izrednih razmer, v katerih je danes Evropa in tudi naša država in da te razmere imperativno zahtevajo od države in državljanov izredne dolžnosti. Pripravljeni so državi priti svojo materialno pomoč da bi se krile vse izredne državne potrebe zlasti pa potrebe državne obrambe. Ker pa je treba odvrniti neželene posledice te davčne novele, zato dostavlja konferenca finančnemu ministertvu dokumentirane spomence o vseh vprašanjih, o katerih je razpravljala konferenca s prošnjo na finančnega ministra, da predstavnikom zbornic in korporacij omogoči, da na osnovi teh spomencev izdelajo s predstavniki finančnega ministertva predlog za spremembo davčne novele.

Oddaja velezakupa soli v dravski banovini. V sredo je bila pri tobačni tovarni v Ljubljani licitacija za oddajo velezakupa soli v dravski banovini. Med tem ko se je doslej ta velezakup oddajal za vsa banovina, je po novih predpisih dravska banovina razdeljena na osem velezakupnih rejonov. Za licitacijo je bilo veliko zanimanje in je bilo vloženih za vseh osem rejonov 34 ponudb. Ponudena minimalna provizija se je gibala za posamezne rejdne med 26 in 38 din pri 100 kilogramih (glede na razliko pri prevoznih in drugih stroških). Pri licitacijah za vseh osem rejonov so bile najnižje ponudbe, ki jih je stavila ljubljanska tvrdka Ivan Jelačin.

Sporazum o dobavi petroleja in benzina iz Italije. Poročali smo že o možnosti dobave petroleja in benzina iz Italije proti delnemu plačilu v kliringu. Sedaj poročajo iz Rima, da je prišlo te dni do sporazuma med našo državo in Italijo o vprašanju teh dobav. Pri čemer nam bo Italija dobavila mnogo večje količine nego v prejšnjih letih. Gre za nekaj tisoč vagonov naftnih derivatov. Glede plačila je baje dosežen sporazum, po katerem bomo plačali 50% fakturnega zneska v kliringu, 50% pa v devizah.

Kdaj se po novih davčnih predpisih smatra stalno posojilo za glavico. Da se prepriči morebitno napačno razlaganje določb spremenjene točke 4, čl. 82, zakona o neposrednih davkih o obrestih na glavico, ki jo dajo fizične osebe na razpolago podjetju kot stalno posojilo, je davčni oddelek finančnega ministertva izdal tole pojasilo. Za trajno posojilo ne veljajo hranilne vloge na točke račune in na vložne knjižice delničarjev, zadržičnikov in članov upravnega in nadzorstvenega odbora pri denarnih zavodih, če obresti teh vlog ne presegajo povprečne obrestne mere drugih hranilnih vlog istega zavoda. V tem primeru bi se ta prebitok obresti imel dodati osnovi družbenega davka na podlagi določil spremenjenega odst. 2, čl. 81, zakona o neposrednih davkih. Obenem je davčni oddelek opozoril finančne direkcije in davčne uprave na določilo prvega odstavka izpremenjene točke 4, čl. 82, zakona, po kateri se osnovi družbenega davka prištejejo obresti na glavico, ki jo dajo podjetju na razpolago kot stalno posojilo fizične osebe, ne glede na to, ali gre za tuje ali pa naše državljane.

Licitacije. Dne 20. t. m. bo pri zavodu za izdelavo oblačil za vojsko v Beogradu psmena licitacija za dobavo vrec iz konoplje in jute, 29. t. m. bo v Beogradu in Zagrebu licitacija za dobavo materiala za obleko in obutev in 3. februarja samo v Zagrebu za dobavo smučk s priborom. Dne 22. t. m. bo v intendanturi štaba vrbaske divizijske oblasti v Banji Luhi licitacija za dobavo večje množine fižola, riža ter svinčke masti. Dne 24. t. m. bo v pisarni referenta inženjer je štaba dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija za oddajo del nove nadstrešne ce za dravski vozaški eskadron.

Dobave. Komanda podvodnega orožja v Kumboru sprejema do 20. t. m. ponudbe za dobavo narezanih matic, krožnih glodal in dr. Komanda pomorskega arzenala v Tivtu sprejema do 22. t. m. ponudbe za dobavo 1.000 l kisa, do 25. t. m. pa za dobavo sedarskega orožja. Direkcija drž. rudnika v Kaknju sprejema do 31. t. m. ponudbe za dobavo tračnikov, gumiranega traku, jermenja in trsa za strope.

Borze

18. januarja

Na jugoslovenskih borzah notirajo nemški klirinški čeki nespremenjeno 14.70 — 14.90. Grški boni so se trgovali v Zagrebu in Beogradu po 32.50. Tečaj na svobodnem trgu se nadalje ravna po tečaju 55 din za dolar.

Na zagrebskem efektivnem tržišču se je vojna škoda pri slabih tendencijah nudila po 423 (v Beogradu je bil zabeležen tečaj 422.50 — 424). Tudi v ostalih državnih vrednotah ni bilo zaključkov, pač pa je prišlo do prometa v delnicah Trboveljske po 235 — 240.

Devize

Ljubljana. Oficialni tečaj: 174.50 — 177.70, Pariz 98.62 — 100.92, New York 44.25 — 44.85, Curih 905 — 1005, Amsterdam 2350.25 — 2338.25, Bruselj 745 — 757. Tečaj na svobodnem trgu: London 215.53 — 218.76, Pariz 121.89 — 124.19, New York 5480 — 5520, Curih 1228.18 — 1238.18, Amsterdam 2902.71 — 2940.71, Bruselj 920.1 — 932.11.

Curih. Beograd 10, Pariz 9.9850, London 17.62, New York 446, Bruselj 75.05, Milan 22.50, Amsterdam 236.95, Berlin 178.60, Stockholm 106.15, Oslo 101.35, København 86.05, Sofia 5.30, Budimpešta 79, Atene 3.35, Bukarešta 3.30.

Efekt

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 423 bl., 4% agrarne 52 bl., 4% severne agrarne 52 bl., 6% begluške 74.50 bl., 6% dalm. agrarne 69 bl., 6% šumske 65.50 bl., 7% stabiliz. 97 bl., 7% invest. 97 den., 7% Blair 86.50 — 88, 8% Blair 94 — 97; delnice: Narodna banka 7300 den., PAB 192 — 196, Trboveljska 237 — 240 (235 — 240), Gutman 53 bl., Sečerača Ostjek 135 den., Osječka lievaonica 160 bl. Beograd. Vojna škoda 422.50 — 424, 4% severne agrarne 52 bl., 6% begluške 75 — 75.25 (75), 6% dalm. agrarne 69.50 — 70 (69.75), 6% šumske 67.50 — 68.50, 7% Seligman 99.50 den., 7% Blair 87 den., 8% Blair 95.50 den. (96), Narodna banka 7425 — 7500 (7400), PAB 191 — 193 (192).

Blagovna tržišča

Zito

+ Chicago, 18. januarja. Začetni tečaj: pšenica: za maj 101.375, za julij 96.75, za sept. 92.25, koruza: za maj 58.625, za julij 58.75.

+ Winnipeg, 18. januarja. Začetni tečaj: pšenica: za maj 87.125, za julij 87.75.

+ Novosadska blagovna borza (18. t. m.) Tendence nesprem. Pšenica: baška okol Novi Sad 194 — 196; gor. b 195 — 197; srem. 194 — 196; slavonska 194 — 196; ladja Tisa 198 — 200. Rž: baška 152.50 — 155. Oves: baški, sremiski in slavonski 150 — 152. Ječmen: baški in sremiski 64.65 kg 165 — 170. Kuruza: baška nova 118 — 119; nova pariteta Indija 117 — 118. Moka: baška in banatska 206 — 208; 205 — 205; 255 — 265; 265 — 245; 255; 265 — 215; 265 — 135. Fitoli: baški sremiski beli brez vrec 390 — 400. Otrrobi: baški in sremiski 120 — 122; ban. 117 — 119.

Ptujska bolnišnica se mora razširiti

Število oskrbovancev je v 10 letih naraslo za 124%

Kakor vse naše zdravstvene ustanove tako zaznamuje tudi ptujska bolnišnica velik porast bolnikov v zadnjem desetletju.

V preteklem letu je bilo kljub temu, da so bili zaradi piskanja bolniških sob nad podrujni merce omejeni sprejemni le na najnujnejše primere, sprejetih znatno več bolnikov kakor v letu 1928. Zdravilo se je lani 2539 bolnikov, medtem ko se j'h je v letu 1929. osek lovalo le 1132. Torej je porast v deset let h znašal celih 124%. Pri tem pa je treba še naglasiti, da se je moralo zaradi pomanjkanja prostora odkloniti nad 500 zdraviljenj potrebnih bolnikov, to je skoro vsak peti bolnik. Ambulatorno pa se je zdravilo 718 bolnikov. Skupno število oskrbnih dni je bilo 33.885, povprečni dnevni stavež je bil 93 procentov. Oskrba doba na bolnika znaša 13.3 dneva.

Največ bolnikov se je zdravilo na kirurškem oddelku, in sicer 1431. Operacij je bilo 1072. Porodov, ki so bili po večini patološkega značaja, pa je bilo 86.

Na internem in izolirnem oddelku je iskalo pomoči 1108 bolnikov. Od teh se je zdravilo 122 za tuberkulozo. Na te bolnike odpade 4687 oskrbnih dni. Oskrbni stroški za navedene padejo po večini v breme banovine in države. 81 primerov je bilo infekcijskih bolezni, med katerimi je prevladovala davca.

Uspeh zdraviljenja je bil naslednji: od 2468 iz oskrbe odpuščenih bolnikov je bilo 1179 ali 48% ozdravljenih, 1095 ali 44% izboljanih, a neozdravljenih 117 ali 5%. Umrlo pa je 77 bolnikov ali 3%.

Da se opomore občutnemu pomanjkanju uprora, so v načrtu prihodnjih let dograditev zveznega trakta med bolnišnico in hiralnico, adaptiranje hiralnice v bolnišnico in zgrajitev paviljona za tuberkulozne bolnike. Posebno nujna je gradnja tega paviljona, ker ima bolnišnica le malenkostno število postelj za tuberkulozne bolnike, dani je znano, da je ptujski srez med tistimi srezmi v državi, ki imajo zelo mnogo tuberkuloznih bolnikov. Z izvršitvijo navedenega načrta bi bilo rešeno vprašanje razširitve tukajšnje bolnišnice za mnoga desetletja.

Vojna v severnem mrazu in snegu

Levo: Zasneženi topovi na finskem bojišču. — Desno: Švedski prostovoljci na čaju

Usoda finskih otrok

Neki finski zdravnik iz Helsinkov je pisal svojemu znancu v Švici pismo, ki ga objavljajo švicarski listi in iz katerega posnemamo nekatere najbolj značilne odstavke:

»Iz svojega biroja sem napravil reševalno postajo za otroke za prvo pomoč in za iskanje izgubljenih otrok. Organiziral sem reševalno četo dvanajstih mož, ki odhaja po vsakem zračnem napadu v mesto kakor gasilci. Postaja je podnevi in ponoči odprta.

Sole so spet odprli, kajti mladina, ki so jo poslali na deželo, se je spet vrnila. Življenje je utripalo spet normalno. Lahko si zato predstavljate, na kakšen način so učinkovali zračni napadi v teh okoliščinah. Starši so izgubljali svoje otroke in otroci so izgubljali svoje starše najprej v mestu samem, nato med nenadnim begom iz mesta. V zadnjih tednih smo iskali izgubljene ali izgubljene po radiu, s korespondenco, s telefonom. O usodi stotin si nisimo na jasnem, koliko je otrok živ, še ne vemo.

Primer: očeta so pozvali pod orožje, mati je ležala v bolnišnici, služkinje, da bi varovala matke ni bilo. Oče je prišel k meni in dejal: »V pol ure moram z doma. Otroci so na dvorišču. Prosim, zavzemite se zanje, drugače ne morem mirno oditi. Objubil sem mu in odšel je pomirjen.

Našel sem četverico otrok v velikem odvodnem kanalu, kamor so se zatekli z drugimi. Naslednji dan je spet prišel »mirni apostol« z vzhoda, ki nas hoče »rešiti in očuvati«. Našel je stotine žensk in otrok na odprtem trgu pred cerkvijo. Vredno je bilo streljati v to maso — dvajset mater in otrok je bilo ubitih, štrideset drugih ranjenih, vsi iz delavskega sloja. Letalec je pozneje sam postal žrtev na tega ognja. Padel je na tla in se ubil. Pri obdukciji se je izkazalo, da gre za žensko, za žensko, ki je streljala s strojnico na otroke in matere...

Sedaj je mesto skoraj prazno. Bombe padajo sedaj na druga mesta, tudi na male, z begunci napolnjene podeželske hiše. Vendar prinaša nove naloge. Zadnje predstavljajo odposiljanje otrok na Švedsko, Norveško in Dansko.

Švedski prijatelji so sijajni. Povabili so k sebi 5000 do 10.000 finskih otrok, da bi jih za vojni čas spravili k svojim družinam. Včeraj je prišlo podobno povabilo iz Norveške in Danske. Srečen sem, da morem

Starši so izgubili otroke, otroci pa starše — ženska strelja na otroke in matere

sodelovati pri tem reševalnem delu za otroke. Finsko ljudstvo ne bo izumrlo, tudi če bi šlo slabo, česar pa ne verjamem. Naslednje pokolenje bo živelo in se bo vrnilo, da bi spet obdelovalo polja in ustanovilo marljivo ljudstvo.

Posebno me veseli pošiljka »vitaminov« in blaga iz Švice, kakor tudi ribjega olja, kajti hrana naših otrok bo postala zelo enostranska in borna, ker ne moremo več uvažati sadja in zelenjave. Oblačilno blago bodo predelovali evakuiranci, ki že čakajo na to. Vse blago, ki je bilo tu na razpolago, smo porabili namreč za vojsko. In evakuiranci tudi niso mogli ničesar vzeti s seboj. Mnogi med njimi so bivali najprej po gozdovih, sedaj pa bivajo v šolah, kopalnicah, škodnih, majhnih podeželskih hišah, deset do dvajset ljudi v enem prostoru.

Električni naboj v deževnih kapljah

Padavine imajo v sebi skoraj vedno električne naboje, ki so zelo raznoliki. Za navadni dež so ugotovili, da je 80 odstotkov njegove celotne količine nabitih s pozitivno elektriko, medtem ko je 70 odstotkov nevihtnega dežja in sploh pozitivno nabitih. Pri obeh zadnjih vrstah dežja nosi vsaka poedina kaplja velik naboj s seboj, pri navadni vrsti dežja pa le majhne naboje.

Velike dežne kaplje so pozitivno nabile, razpršene kapljice pa negativno. Spodnja stran oblaka je negativno, zgornja pa pozitivno nabit. Električni naboj se izmenjava v oblaku samem. Zemlji dovajajo razne vrste padavin, in seveda tudi snežinke, toča, soda itd., pomembne količine pozitivnih ali negativnih nabojev.

Prehladi v statistiki

Kako se ponavlja influenca

Društvo ameriških laringologov je skušalo rešiti problem prehladov s statistiko. S pomočjo tega »prehladnega koledarja« naj bi se ljudje ob določenih časih še posebno varovali.

Doslej so ugotovili, da se influenca vrača v rednih presledkih po 33 tednov. Valovi nadohodov so dosti pogostejši, tu bi lahko govorili o treh perodah v letu: sredina oktobra, začetek februarja in konec aprila. Eden najbolj znanih evropskih vremenskih prerokov, abbé Gabriel, trdi, da se vreme po 744 letih točno ponovi.

Če bi ta teorija kaj držala, bi bilo seveda lahko sestavi koledar prehladov. Na žalost pa današnji ljudje ne moremo prekontrolirati trutve gospoda Gabriela, kajti najstarejši redni in točni vremenski zapiski, ki jih mammo so stari komaj 150 let. Če bi hoteli današnje vreme na povedati po Gabrielovi teoriji, bi morali vedeti, kakšno je bilo vreme ob koncu 12. stoletja. In tega ne ve dobro niti abbé Gabriel sam.

»Doktor mode«

Na vseučilišču v Torantu imajo stolec za znanstven in umetniški pouk mode. Ta pouk se ne nanaša samo na oblačilno modo, temveč na splošni odnos v vseh področjih, kakor na stanovanjsko kulturo, arhitekturo in slikarstvo. Študent si z izpolnitvijo lahko pridobiva naslov doktorjeve mode. Zanimivo je, da obiskujejo ta predavanja samo moški slušatelji.

Dve aktualni sliki

Belgijski zunanji minister Spaak

Holandski državnik dr. Colijn

Letala na izvidnih poletih

Med najvažnejšimi nalogami, ki jih letala opravljajo v vojni, so izvidni poleti nad sovražnim ozemljem. Posebno zanimanje zbujajo zvezi s tem pač vprašanje, kako daleč je mogoče videti iz letala. Teoretično se da to lahko izračunati, če poznamo opazovalno višino. Seveda je pri tem treba upoštevati da svetlobni žarki v zraku ne potekajo popolnoma ravno in da je rezultat odvisen tudi od vremenskih razmer.

Vzemimo za primer letalo v višini 7000 metrov. Za to višino se da po temeljni formuli izračunati zorna daljina 300 km. Angleško ali francosko letalo, ki bi bilo v tej višini nad Berlinom, bi istočasno lahko gledalo Bremen, Kassel in daleč preko Prage. V praksi pa je stvar malo drugačna, ker se svetloba na daljšem potu skozi nižje zračne plasti oslabi. Letalec bi videl kakšnih 100 do 120 km daleč — če bi bilo vreme sicer idealno. Nad vojo je pogled v daljavo v splošnem obsežnejši nego nad kopnim.

Pri spoznavanju predmetov iz letala ima kot pod katerim jih gledamo, veliko vlogo. 60 m dolg predmet, n. pr. večja tovarna, ima točno pod letalom, ki leti v višini 7000 m, navidezno velikost pol stopnje ali lunine plošče. Če je pa enako dolg predmet 7 km od nožnice letala, tedaj znaša zorni kot samo četrtino stopnje, v oddaljenosti 12 km od nožnice osminko stopnje, a v daljavi 100 do 120 km bi človeško oko tega predmeta seveda že davno ne opazilo več. Treba bi bilo uporabiti daljnogled.

Kako človek vidi iz aeroplana? — Teorija in praksa

Najvišjo višino do katere je človeško oko sposobno gledati, so človeki pred n. o. l. ko let trije ameriški raziskovalci s stacionarnim balonom in je znašala 22.750 m. Teoretična zorna daljina za to višino je 450 km.

Kašljajte doma!

V nekem mestecu ameriške države Alabama je prišlo do majhnega gledališkega škandala. Predvajali so nad vse gnljivo igro, ki jo je pa motilo neprestano kašljanje prehlajenega občinstva. Kašljanje je postalo na viku v drugem dejanju tako hudo, da besed junakinje ni bilo več mogoče razločiti. Ta se je ujezila, stopila je do roba in zavpila: »Ozdravite najprej svoj kašelj doma, potem prihajajte v gledališče.« Po tem dogodku je ravnateljstvo gledališča za naslednje večere prepovedalo vstop ljudem, ki jih mučita kašelj in nahod.

Hrošči se spreminjajo

Vemo, da so kameleoni pravi čarovniki, kar se tiče spreminjanja. A nič manj prevečeno se znaajo prilagoditi svoji okolici nek hrošči, ki žive v južni Ameriki. Kadar zasluhljijo nevarnost, se spreminjajo namreč v — liste neke orhideje. Ti hrošči imajo sposobnost, da svoje zadnje noge tako napihnejo z zrakom, da postanejo popolnoma podobne takšnim listom. Razen tega pričnejo istočasno izločevati vonj, ki je zelo slinčen vonju cvetov tiste orhideje.

Prej in zdaj

V levem vogalu slike vidimo hišo v Ersingjanu pred potresno katastrofo. Zgoraj posnetek iste hiše po potresu

Če se ne veš, zdaj izveš:

da bo v New Yorku ustanovljena interameriška banka, ki bo skrbela za gospodarsko sodelovanje med državami ameriške celine;

da poročajo angleški listi iz Nemčije o poskusih z novimi daljnostrelnimi topovi, ki baje prekašajo učinek »Debele Bertze« v svetovni vojni;

da je prispela angleška križarka »Exeter« na Falklandske otoke, kjer jo boča popravili;

da bo ruski plesalec Nižinski, ki se že več let nahaja v nekem sanatoriju v Švici, zapustil Švico in se preselil v Rusijo. Vzrok za preselitev je v težavah z devizami, glede katerih je ruska vlada odredila zaporo, odkar je izbruhnila vojna s Finsko;

da je belgijska vlada prepovedala vse komunistične liste v Belgiji;

da se nahajajo med raciniranimi živili na Angleškem doslej samo maslo, sladkor, slanina in gnjat, dočim se bo začelo raciniranje mesa šele pozneje;

da bodo osnovali v Rimu eksperimentalno filmsko centralo;

da so Nemci v poljskem Krakovu odprli 20 nemških ljudskih šol;

da se je primerilo zaradi zatemnitve na Angleškem od začetka septembra do zadnjih dni 4130 smrtnih nesreč;

da je zaradi požarne katastrofe v japonskem mestu Sizuoka 35.000 ljudi brez strehe;

da je sedanji čas vremenska posebnost: v Maroku imajo sneg, v Argentini pa je kazal toplotmer te dni 44 stopinj vročine; da je zapustil nedavno umrli filmski zvezdnik Douglas Fairbanks dva milijona dolarjev gotovine;

da se začne 20. januarja reden letalski promet med Berlinom in Moskvo. Službo bosta oskrbovali dve nemški Lufthansa in ruski Aeroflot.

A NEKDOTA

Bruckner je bil 1894 pri prvi izvedbi svojega Te deuma v Berlinu. Navdušenje občinstva je bilo veliko, skladatelj je bil ginen in je vzkliznil: »Vsaka dama iz zbora mora dobiti od mene poljubček!« Res se je postavil poleg podija in je vsako pevko, ki je prihajala dol, poljubil. To se je zgodilo kakšnih deset, petnajstkrat. Potem pa se je približala s srečnim nasmehom dama, ki je ni bilo mogoče pri najboljši volji označiti niti za mlado niti za lepo. Tedaj se je Bruckner obrnil in dejal glasno: »Ne, te pa ne maram!«

VSAK DAN ENA

»Mili bože, ko bi le smel zdaj ustreliš!« (B. ennessel)

Ranjence nosijo v vagone

Preživele žrtve potresne nesreče v Anatoliji so na postaji v Sivasu naložili v vagone

MICHEL ZEVACO:

Don Juan

ROMAN.

»V škropilniku najdeš ključ mojega skritega predala,« je kratko vele draguljar. »V predalu leži vezana knjižica. Prinesi mi jo takoj. — Vaše gospostvo bo verjelo vsaj svojim lastnim plemenitim podpisom!«

Cez dve minuti se je dekle vrnilo in pristopilo k mizi, za katero sta sedela moža. Tisti mah je grof de Loraydan vzdignil glavo in jo je videl. Videl jo je!

In zadelo se mu je, da se je zgodilo nekaj silnega in da je svet šele ta trenutek dobil svoje pravo obličje. Njegov obupni položaj, njegov dolg, njegov namen, da se ubije, vse to so bile samo še prazne, bežeče slike; vsa in vsakršna resničnost se je strnila v to prelesto plavo prikazen z globokosinji očmi... Prevzet in osupel je vstal, ne vedoč, kaj dela, in se priklonil kakor pred božanstvom... Mojster Turquand se je zdrzil v močnejši radosti... in z malce drhtečim glasom predstavljal:

»Moja hči Beranžerka...«

X

Amauri in Beranžerka

Beranžerka z godba in kaj preprosto in kratka: pol leta je že tega, kar ljubi Amauri de Loray-

dana... Nekega dne, ko je kralj s svojim bleščečim spremstvom jездil po Tempelski ulici, je videla grofa. To je zadostovalo. Kasneje ji ga je še dvakrat pokazal slučaj. Ljubi ga skrivaj, saj se zaveda razlike, ki jo loči od mogočnega velikaša. In čast, komur gre: niti enkrat še ni Turquand vprico hčere izrekel Loraydanovega imena. Ljubi ga torej, ne da bi s kom govorila o tem in ne da bi ugibala, kaj bo z njeno ljubeznijo. Njeno srce je polno nedoločnega pričakovanja. Ljubi ga — s tem je vse povedano.

Nagla kakor njena čista ljubezen, je bila tudi grofova strast.

Prvi pogled je storil vse, kar se minuto prej ni zdelo mogoče.

Beranžerka je angel, Loraydan divja zver, in ti dve bitji se ljubita...

Prav za prav je to vsakdanja zgodba. Podobna nesorazmerja opazujemo v svoji okolici skoraj sleherni dan. In vselej je eden nazadnje žrtev. Kateri — on ali ona — tega je usodi kaj malo mar.

Grof, ki je stopil v Turquandovo hišo ob štirih, odhaja iz nje ob sedmih zvečer. Kakšne so njegove misli?

»Sklenjeno je. Zapisano. Podpisano z mojim imenom: Beranžerka bo moja žena... Kaj mi je mar, kaj rečejo ljudje! Ali bi se moral odtrgati od nje? Kakšna omama! Oči so mi kakor oslepljene! K-ko sem mogel brez nje živeti do današnjega dne?«

Beranžerka sloni očetu na prsih in tiho plaka. Nešteto reči mrmra, ki si jih ni do te ure nikoli

povedala; a venomer, venomer se ji vračajo na ušnice iste besede:

»Ali je mogoče? Je mar resnica? Res je tako? Ljubi me? Njegova žena bom? Sam tako pravi?«

Grof de Loraydan počasi stopa po Vrvarski ulici. Do njegovega dvorca je drugače deset minut; to pot hodi celo uro... Vročica ga mineva... njegova pijanost se unaša... misli ubirajo treznejšo pot:

»Dva milijona! Turquand je zapisal in podpisal: Beranžerka dobi dva milijona dote! Za prvo prejem jutri dopoldne sto tisoč liber v zlatu! Dva milijona! Kakšno orožje bo to v mojih rokah!... Vendar... kaj, če bo treba zapustiti dvor? Vsi peklenščiki! Le slišim kralja, krko mi porogljivo veli, da Louvre ni pribežališče za hčere odurobov!...«

Turquand ta čas miri svojega otroka. Smeje se in njegova radost nima meje. Spet in spet ji pripoveduje o Loraydanovi prošnji:

»Pravim ti, da je malo manikalo, pa bi bil pokleknil, ošabni plemič! Nu, nikar več ne jokaj! Čez tri mesece, niti dneva dalj, boš grofica de Loraydan...«

»Lep naslov... A meni je drag samo zaradi njega. Naj bo še tako imeniten gospod zame je to, ker te tisti, ki ga ljubim, ali ve? Se mu bom kdaj upala priznati? Vi, oče mu morate povedati, da hčera moje življenje in moja duša vsa posvečena njegovi sreči...«

Amauri de Loraydan je naposled prišel do svojih hišnih vrat. Srdit in surov je bil njegov raz-

govor s samim seboj; pot, ki jo je prehodil njegov duh v tej uri, je bila vijugasta. A zdaj je končano... Našel je rešitev.

»Da bi se ji odpovedal? Nikdar! Ljubim jo! Ob meni misli, da naj jo izubim, se mi zvrsti v glavi... Hočem jo imeti, imel jo bom... Toda čemu se samotu? Kaj mi jo je treba jemati za ženo?... Imel jo bom, Beranžerka in njene milijone! O, mene ne bodo imeli za norca... Moja oboževana ljubica bo, in denar, ki ga bom trosil zanj, bo njena dota!...«

Se za trenutek se mu je krčevito zganila vest, puden je nepreklicno sklenil:

»Vzamem si dekle in njene milijone! Njima dve-ma, leročti in njenemu očetu odurobo, pa ne dam slavnega imena, ki ju skomina po niemi!... Ljubim, rogovstvo hkratu! Gorje, kdor pade meni v roke!...«

XI

Kralji

Ko je stopil na domače dvorišče, je grof de Loraydan poklical svojega slugo:

»Brida, utri pojdiš k mojstru Turquandu in boš pomagal njegovemu slugi, da prineseta semkaj deset vreč. Bodi oborožen: v vsaki teh vreč bo deset tisoč liber v zlatu...«

Brida se je priklonil z neomajnim ravnodušnim službenikom, ki ga ne more nič presenetiti. Vedel je, da ne bo imel sam niti drobtinice več, pa naj se usuje gospodarju še tolikšno bogastvo v naročje, in po drugi strani, da bo svojo prčo točno prejemal, naj se godi grofu še tako prebito slabo.

Beleške

Naše vojno letalstvo

Komandant našega vojnega letalstva armijski general Milojko Janković je napisal v »Politiki« članek o našem vojnem letalstvu, ki je postalo eden glavnih stebrov naše oborožene moči. V uvodu pravi general Milojko, da je letalstvo najmlajše orožje naše vojske, nato pa nadaljuje:

»Vendar pa je dalo že srbsko letalstvo 1. 1912 prvo vojno žrtev v zgodovini vojnega letalstva v osebi narednika Mihajla Ilca, ki je padel pod Skadrom Izgradite našega vojnega letalstva je bila težka in žrtvovanja polna naloga. Padali so naši najboljši letalci, med njimi podpolkovnik Jovan Jugović in Zivorad Petrović ter major Branko Vukosavljević. Danes je ta borba končana in jugoslovensko vojno letalstvo lahko reče, da suvereno obvladuje jugoslovensko nebo. Po svojem številu se naše vojno letalstvo seveda ne more primerjati z vojnimi letalstvi velikih sil. To pa zopet ne pomeni, da bi postalo lahek plen močnih in večjih letalskih sil. Po svojem številčnem stanju odgovarja naše vojno letalstvo točno možnostim in silam naše države. Pri tem je treba še posebej upoštevati, da predstavljajo naša vojaška letalstva resnično poslednjo besedo svetovne letalske tehnike. Posebna vrednost našega letalstva pa so naši letalci. Pri največji objektivnosti lahko damo mirno trdimo, da je malo tako za letalstvo sposobnih narodov, kakor smo ravno Jugoslaveni. To smo že tudi ponovno dokazali na raznih mednarodnih tekmah.«

„Bilanca sporazuma“

Splitski »Narodni list« objavlja uvodnik »Bilanca sporazuma«. V članku prihaja glasilo jugoslovenskih nacionalistov za banovino Hrvatsko do sledečih zaključkov: »Bilanca sporazuma je danes še težko postaviti. So pa nekatera dejstva, ki so že povsem konkretna. Tako je dejstvo, da je hrvatski partner v sporazumu brezpogojno res predstavljaj hrvatski narod. Pri sklepanju sporazuma nista sodelovali dve opozicijski srbski stranki, Davidov čevlji demokrati in pristaši Narodno radikalne stranke. Sodelovali tudi niso jugoslovenski nacionalisti, organizirani v Jugoslovenski nacionalni stranki. Od Slovencev so sodelovali pri sporazumu prijatelji dr. Koroseca, organizirani v JRZ, dočim so ostali ob strani napredni in nacionalni ljudje, organizirani v JNS. Sprito tega je sporazum v glavnem akt dveh strank, JRZ in HSS. Slednja je bila zanj stvarno od naroda pooblaščenca.

Z državnega stališča je pomanjkljivost sklenjenega sporazuma, da tri opozicijske stranke, ki predstavljajo voljo večine Srbov, niso sodelovale pri sporazumu. Ako bi se bilo to zgodilo, bi bili anširani za sporazum ne le skoraj vsi Hrvati in večina Srbov, nego tudi vsi Slovenci. Kolikšna pomena bi to bilo za našo notranjo in zunanjo politiko, ni treba še posebej naglašati. Če bi se izvedel sporazum na ta način bi bilo mogoče tudi brez posebnih težav izvesti popolno preureditev države, z rešitvijo hrvatskega vprašanja. Tako smo si predstavljali izvedbo narodnega sporazuma vsaj mi jugoslovenski nacionalisti.«

Glasilo dr. Mačka

proti nevtralni vladi

»Hrvatski dnevniki« citira mišljenje o koncentraciji, ki ga je obrazložil g. Jovo Banjanin in o katerem smo tudi mi včeraj poročali. Strinja se z g. Banjaninom, da dr. Mačka za volitve ni potrebna oblast. Izjavlja pa se proti nevtralni vladi, ki naj bi izvedla volitve. Svoje stališče utemeljuje s tem, da se hrvatski narod ne more odreči vpliva na oblast v času, ko banovina Hrvatska še ni popolnoma izgrajena in ko sporazum še ni v celoti izveden. Volilna vlada ne briga samo za volitve, temveč mora opravljati tudi tekoče posle. Hrvati pa nimajo pravi nobenega interesa na tem, da v našem imenu v tako važnih časih nastopajo in delajo ljudje, ki nas ne predstavljajo.«

Volilne kombinacije

Iz Beograda nam poročajo: V političnih krogih se mnogo razpravlja o tem, katere stranke bodo mogle pri bodočih volitvah na osnovi novega volilnega zakona postaviti državne kandidatne liste. Smatra se, da imajo le naslednje stranke tako obširno organizacijo, da morejo kandidirati v najmanj 15 volilnih okrožjih in zaradi tega tudi postaviti državne liste: Jugoslovenska nacionalna stranka, Demokratska stranka in Narodno radikalna stranka od opozicije, od vladne koalicije pa Hrvatska seljska stranka, Zemljoradniška stranka in Jugoslovenska radikalna zajednica in morda tudi Samostojna demokratska stranka.

V teku so prizadevanja, da bi današnja vladna koalicija sestavila tudi volilno koalicijo in bi šla z enotno državno listo na volitve. Ali se bo to posrečilo, je še negotovo. Na drugi strani je verjetno, da bodo glavne opozicijske stranke, JNS, DS in NRS, nastopile z enotnimi listami po okrožjih in z enotno državno listo. Kako se bodo orientirale razne manjše in disidentske skupine, se še ne da reči. Te skupine so »Zbor«, »borbaš«, zemljoradniška levica z Dragoljubom Jovanovićem, demokratska levica (Plečević-Smiljanić) radikalni disidenti dr. Laze Markovića, disidenti JRZ dr. Stojadinovića in skupina Božidarja Maksimovića. Na Hrvatskem se frankovci in v celoti državi tako zvana levica brez organizacije. Socialisti pod vodstvom dr. Živka Topolovića so po vsej državi dobro organizirani in se bodo verjetno priključili opozicijski volilni koaliciji.

Posveti demokratov

Včeraj se je v Beogradu sestal ožji izvršni odbor demokratske stranke. Danes bo zasedal plenarni izvršni odbor pod vodstvom predsednika Davidovića.

Ples hrvatskih političnih preganjancev v Splitu

V Splitu se je ustanovilo »Društvo hrvatskih političnih preganjancev.« Na eni prvih sej je odbor sklenil da bo društvo priredilo skupaj z mladino Hrvatske seljske stranke v začetku marca velik reprezentančni ples v Splitu. Za organiziranje plesa so izvolili poseben agitacijski tehnični, finančni in loterijski odbor. Pokroviteljstvo plesa bodo ponudili prvemu častnemu članu tega društva generalnemu tajniku HSS dr. Juriju Krnjeviću. Objava dalje pravi:

»S posebnim vabilom bodo pozvani tudi člani organizacije hrvatskih političnih preganjancev iz Zagreba, da bodo s svojo navzočnostjo potrdili značaj tečaja, ki so jih preživljali hrvatski politični preganjanci.«

Kritika o načrtu

volilnega zakona

»Politika« nadaljuje svoja kritična razmotrivanja o projektu novega volilnega zakona. V včerajšnji številki priložuje članek, ki navaja nekatere razloge, zakaj se načrt piscu ne zdi dober. Prvič ni dobro, da se kandidature vežejo na stranke, ker je mnogo javnih delavcev, ki ne pripadajo nobeni stranki. Njim je onemogočeno, da se dajo izvoliti za poslance. Drugič se z uvedbo strankarskih državnih list uvaja strankarska diktatura. Tretjič je sistem okrožnih

Zimske tegobe na deželi

Mladina zmrzuje - Pomanjkljivi hlevi - Peči se podirajo

Litija, 18. januarja

Doslej naša dolina še ni bila v pravem zimskem kožu. Premalo smo imeli snega. Mraza pa smo imeli domala že toliko, kakor pred desetimi leti. Tudi tedaj je začelo pozno zmrzovati in snežiti. Pa je bilo potem še za veliko moč toliko snega po dolini, da smo se lahko smučali tudi po litijem polju.

Na obeh robovih Save je debela ledena skorja in naša mladina je prebila na drsnicah že došti prijetnih ur. Pa se je led pod nogami dveh šolarjev udr. Do pasu sta zginita v Savo, a ostali prijatelji so jih brž rešili iz vode. Bil je takšen mraz, da je vse sproti zmrzvalo. Preden sta dospela poba domov, se jima je obleka vsa strdila. Kak mestni pobič bi že zdavnaj zbolel, naša mladina pa se po taki nezgodi niti ne preobleče. Svoj čas smo čitali v listih tarnanje ljubljanskih staršev o prevelikem naporu mestne mladine. Kaj bi šele lahko povedali o podeželskih šolarjih. V litijsko šolo pohaja tudi mladina iz Velikega vrha in Širmanškega hriba. Vasi v litijskih hribih ki se vlečejo proti Stangi, so močno raztegnjene in hiše stoji na samem. Kmetijski fant France, ki ima sicer bliže v Stango kakor v Litijo, pa obiskuje našo šolo, ker se mladina več nauči na večrazrednici kakor v skromni hribovski šoli. Ko se je popoldne

list, kakor ga predvideva vladni načrt, pomanjkljiv zato, ker bodo po njem mnogi srezi ostali brez poslancev.

Neznani kritik predlaga, da se ukinejo državne liste, da se uvedejo okrožne liste z nosilcem, da volilna okrožja dobijo toliko poslancev, kolikor imajo srezov in da okrožne liste ne smejo biti vezane na stranke.

Volitve

obratnih zaupnikov

Po zakonu o zaščiti delavcev se vrše v dravski banovini in v ostali državi zopet volitve obratnih zaupnikov, ki morajo biti opravljene do začetka februarja. S tem bodo imeli narodni delavci, kakor vsi delavci, ki pripadajo svobodnim strokovnim organizacijam priliko, da ponovno manifestirajo svojo odločnost, ohraniti si svobodne strokovne organizacije. Ob tej priliki pa bo lahko svobodno delavstvo tudi potrdilo svojo stalno zahtevo po vrnitvi samouprave v delavskih socialnih institucijah.

vračal v strmi breg domov, je zavijala burja. Spetoma se je France ogrel pri drvarjih, ki napravljajo železniške pragove, stalno kurijo na robu gozda in hodijo zdaj pa zdaj ogrevat premle ude. Nato je nadaljeval dve uri dolgo pot. Došel ga je prijatelj, sosedov sinko. Franceljna pa je spet začela burja spravljati ob moči. Obstal je sredi poti v gozdu in se začel tresti kakor šiba na vodi. Njegov sopotnik je brž stekel domov in obvestil svojo mater o Franceljnu, ki mu pojemajo moči. Teta je brž odhitela po gazi, privlekla šolarčka na svoj dom in mu rešila življenje.

Hribovci, ki prihajajo v dolmo, tarnajo o hudih dneh, ki jih trpi živina v slabih hlevih. Saj vemo, kako imajo mnogi kmetje hleve bedno zavarovane pred mrazom. Živina je vsa premržena in tudi pogiba. Ljudje pa prebijajo večino časa ob pečeh, mladina pa na pečeh. Ponekod imajo pa že tako slabe, da ne zdrže prevelikega tovara. Neki družini se je primerila nezgoda, ko je bila zvečer zbrana pri pomenku. Na peči je bilo preveč živega tovara in peč se je udrila. K sreči se ni nobeden prebudo opekeli. Sredozimec Anton je začel naspiti nov sneg in vsa dolina je dobila novo obličje. Sava je nizko vpadla, peščine pa je zamedel sneg, da tvorijo lične bele otoke.

Avtobusni promet v Prekmurju narašča

Potrebna pa so boljša nadomestna vozila in izboljšanje zvez

Murska Sobotla, 18. januarja

Poleg železniške proge Ljutomer-Murska Sobotla-Hodoš oskrbuje v Prekmurju potniški promet poštne avtobusi. Glavna prometna cesta drži iz Lendave čez Bogojino in Mursko Sobotlo v obmeine Rogoševce, druga pa iz Dolnje Lendave čez Črenšovce in Mursko Sobotlo v Gornjo Lendavo. Murska Sobotla je torej križišče treh važnih prometnih žil. Druga avtobusna proga je bila odprta šele letos v poletju.

Avtobusni promet se je v zadnjih letih ogromno dvignil in sorazmerno so narasli tudi dohodki. Statistika za zadnja leta kaže naslednje številke:

v l. 1934.	11.049	potnikov	157.180	din dohod.
v l. 1935.	13.182	"	181.489	"
v l. 1936.	14.857	"	205.911	"
v l. 1937.	20.972	"	272.731	"
v l. 1938.	24.813	"	316.654	"
v l. 1939.	37.301	"	437.007	"

Največji je skok števila prevoženih oseb v zadnjem letu, ko so potniki narasli za 12.500 in so se dohodki avtobusnega prometa dvignili za nad 120.000 din. Poštna upra-

va oskrbuje avtobusne proge v svoji reži, in kakor je videti iz gornjih podatkov, ima od prometa skoro pol milijona dohodkov, ki jih lahko smatramo za čisti dobiček, saj bi stroški prevažanja pošte po Prekmurju visoko presegli režijske stroške. Včasih je na progi tak promet, da morajo uvesti še posebne vožnje. Križ pa je v avtobusi. Po mnogih intervencijah je poštna uprava poslala v Prekmurje nekaj nadomestnih vozov, med katerimi pa eden ni bil kos ogromnemu vsakodnevemu prometu in se je nedavno na vožnji pred Lendavo pokvaril. Že nekaj dni prej se mu je na vožnji snelo kolo in so bili potniki v nemajhnih nevarnostih. Zdj se odločujoči čimtelj spet borijo za nadomestni voz, ki bo bolje ustrezel rastočemu prometu kakor pa dosedanj.

Tudi bi bilo potrebno, da se na progi Murska Sobotla-Gornja Lendava uvede vsaj trikrat tedensko dvakratna dnevna zveza. Zdjajni red je v toliko pomanjkljiv, ker se ljudje ne morejo z njim posluževati vlakovnih zvez.

premog na dnevnem kopu, v kamnolomu pod hribom sekajo mrzlo skalovje.

Smučarji se podajajo na vse strani mestne okolice. Povsod je kaj loviti terena za ljubitelje bele opojnosti, največ pa pod Stojno, kjer se zbirajo dijaki. Kar se leda tiče, je naša Rinža sicer muhasta, vendar pridejo tudi drsalci na svoj račun. S sankami se lahko pripelješ skoraj iz vrha Stojne tik do roba mesta. Samo če vreme ne nagaja, — letos so zimski športniki zadovoljni z njim.

Kočevo mesto se pozimi močno pogreznje vase. Tujci ki prihajajo poleti, ni številni avtomobili ne drve dan za dnem proti jugu. Avtobus ne vozi. Vse življenje je stisnjeno. A ne bo več dolgo, ko se bo postopno spet raztegnilo. Samo da se sneg otaja in zapihajo z juga pomladanski vetrovi... Sedaj pa še zvoničkajo kraguljički.

Smrt med mladino

Poljčane, 18. januarja

Smrt kosi zadnji čas posebno med mladimi ljudmi. Te dni so v Studenčah pri Poljčanah pokopali 28letnega posestnikovega sina Milana Wirtha, ki je umrl za zavratno jetiko. Na zadnji poti k Sv. Luciji ga spremljalo kljub hudemu mrazu mnogo njegovih prijateljev in znancev, domači pevci pa so mu zapeli ganljivi žalostniki.

Po 18 letih je smrt to leto prvič zamahnila z neposrno koso med šolsko mladino. Nedavno tega je umrl v bolnišnici za davico učenec I. oddelka Stih Stanko, zdaj pa smo položili k večnemu počitku učenko VI. oddelka 13letno Zoro Mlakarjevo. V petek je bila priljubljena učenka še v šoli vsa vedra in ni slutila, kaj jo čaka že v nedeljo. V soboto zvečer ji je postalo slabo in v nedeljo jutraj je izdihnila mlado dušo zaradi notranjega zastrupljenja. Ko je dekle občutilo bolečine, ni bilo močnejše več pomagati. Mnogo žalosti in mnogo cvetja jo je spremlilo na zadnji poti. Grob so ji okrasile njene součenke. Pogreba so se udeležili vsi šolarji. V slovo ji je spregovorila součenka Pototnikova, pevec pa so ji zapeli »Gozdje je že zelen...« in »Sonce mi rajša...« Oči vseh prisotnih so se iskrile v solzah, ko so odhajali s pokopališča, kjer je ostalo za zmerom pokopano mlado življenje...

Oče Gavrila Principa umrl

Bosanski Grahovo, 18. jan. p. Snoči je tu umrl Peter Princip, oče Gavrila Principa. Dosegel je starost 89 let,

Značaj bojev pri Salli

Pariškemu »Tempsu« poročajo iz Haparande, mesta tik ob finski meji: Živahno delovanje ruskega letalstva, ki je nad Finsko razvilo pravo strahoto zračnih napadov, potrjuje do neke mere vest o zastoji vojaških operacij na kopnem. Edina točka, kjer se bojevanje nadaljuje z nezmanjšano silo, je okrožje pri Salli v finski Laponiji. Tu divja borba na vsej poti ruske vojske od meje do Rovaniemija. Čete generala Valeniusa so dosegle nekoliko uspehov pri Savukoskiju in zapadno Saille. Zdjaj pa skušajo zlomiti ruski odpor, ki je silen zlasti v salskem vojnem osredku.

Velika vas Salla je središče ozemlja, ki ga omejuje reka Tenois s dvema pritokoma. Na jugu tega ozemlja leži visoko Sallsko gorovje, proti severu pa je kraj zaprt s pogorjema Karhu in Nurmi. Zaradi premajhnih sil general Valenius ne more misliti na to, da bi napadel sovjetske utrjene položaje na zapadu od Saille, na drugi strani pa mu omenjeni pogorji onemogo-

čata, da bi obšel ruske položaje in prijel sovjetske čete od vzvoda. Slične taktike so se Finci z uspehom posluževali doslej na vseh vojnih odsekih ter so marsikje prekinili dolgo raztegnjeno rusko črto in glavni silam onemogočili dovoz. Vkljub vsem težočam pa je nekatere finske izvidnike posrečilo, da so se v velikem loku približale ozadju ruskih čet. Še so po dolini Tuntasjoki in povprek ozemlja pri jezuru Torvenio ter napadle ruske čete na pohodu med Sallo in Kananlahtijem. Pri teh podjetjih se ne morejo uporabljati velike sile, zato imajo ti napadi bolj vznemirajoči značaj. Ruske čete bodo morale izvršiti manjši umik pri Salli, da osredotočijo svoj silo ter se opreste finskega pritiska, ki postaja že jako opasen. V tem primeru pa bodo zdale ob terenske težkote, ki jih je mraz še povečal. Doslej sovjetske čete še niso pokazale, da so zmogline izvršiti take vrste manevra.

Češki film

»Vražji študentje«

Ljubljana, 18. januarja

Celi vrsti uspešnih filmov češke produkcije je kino »Union« pravkar pridružil nov film, o katerem lahko takoj zapišemo, da samo potrjuje dober glas, ki ga imajo pri nas in drugod češki filmi. »Vražji študentje« so izdelani po komediji Františka Zaka »Sola« — temelj življenja. Povsod, kjer so ga doslej izvajali, je dosegel velik uspeh zaradi svoje vesele in prijetne vsebine in odlične igrice. Vražji študentje! Kdo se ne bi ob tem filmu zasanjal v mlajša leta, ko smo prav tako kakor dijaki v tem filmu zasmehljivo in vendar strahoma srečevali profesorje, jim zvedevali razna imena, odkrivali njihove človeške slabosti in vendar jih na tihih večidel ljubili in še bolj spoštovali! Kdo se ne bi spominjal vseh tistih dijaških zvijač, izmotavanj in raznih drobnih aferic, ki so obenem s strahom pred »vevke« grenile dijaško življenje — tako grenile, da se nam danes zdi kakor izgubljeni paradiz, v katerega ni več vrnitve!

Življenja srednješolcev ni menda še noben film prikazal s tako živimi podoba, kakor češki »Vražji študentje«. Vse je v njem: trpljenje in veselje, soze in smeh, mrznja in ljubezen, cela galerija mladostnih in starejših značajev se vrsti pred nami. Osrednja intriga te zgodbe je vprašanje, ki živo zanima vsa šola z dijaki in profesorji. Namreč vprašanje, kdo je izdajalec srednješolskega lista, v katerem so našli profesorji svoje, ne ravno prijetne podoče? Okoli tega vprašanja, ki se razpleta s pravo detektivsko napetostjo, se suče cela vrsta dijaških usod, v njegovi tuči se ostro rišejo značaji posameznih profesorjev. Ti profesorji! S kakšnim odličnim igralskim instinktom so jih ustvarili češki filmski umetniki! Človek jih ne pozabi zlahka. Dobro je prikazana razlika med mlado in starejšo profesorsko generacijo.

Kdor koli je kdaj trgal hlače v gimnazijskih klopih, bo z naslodo »požiral« ta film in se spominjal preteklih časov. Kdor jih ni, pa bo tudi užival v igri in posebej se v dejanju, ki je polno živahnosti in osvežujoče s svojo neposrednostjo in življenjsko resničnostjo.

Mladina sonca

Litija, 18. januarja

Litijski skavtje iz stega kralja Matjaža so v teku poletja priredili ob izteku potoka Reke v Savo dva tabora. Najprej je taborila moška mladina, nato ženska. S tabora so ohranili obilo posnetkov, ki so jih montirali nato na diapozitive in smo si jih ob velikem zanimanju ogledali. Zdjaj pa so nam skavtje zavrteli tudi film iz časov, ko so taborile mladenke na idiličnem litijskem polju, ob vodi, pod soncem in vedno na svežem zraku. Spominski film naših planin'k nosi naslov: »Mladina sonca«. Nešteto prizorov smo spet gledali na platnu, ki smo jim bili priča že poleti. Film »Mladina sonca« se začneja z jutranjo budnico. Dežurna skavtinja zatrobi na rog in tedaj se začnejo odgrinjati sotori in mladina prihaja na plan. Začne se redno dnevno življenje. V vrsti pohite v bistrsavske valove. Opoldne je miza skrbno pogrnjena. Po kosilu tih odpočitek v senci bližnjih dreves. Popoldne so predavanja, izleti, telovadba in sport. Seveda tudi ne mine dan brez kopanja. Višek zabave je zvečer, ko se zbere vsa družina pri tabornem ognju. Tedaj raztegne taborni šrapnel mehove in basove. Prihajajo gostje in stari mladiine gledat, kako preživlja počitnice v Džungli.

Film »Mladina sonca« je trkrat napolnil predlitiško dvorano. Ogledali so si ga tudi mnogi skavtski gostje iz Ljubljane, Celja in drugod. Prebivalci naše doline so bili izredno zadovoljni, ko so gledali znane obraze na platnu. Prvi počitku filmanja v domači reži: bo dal našim skavtom gotovo mnogo pobud k nadaljnjemu delu. Poleg skavtskega filma so predvajali tudi druge filme domačega izvora, ki prikazujejo naše planine, lepe kraje in naš Jadran. Filmska predvajanja naših skavtov so bila deležna živih razgovorov in pohval.

Iz zdravstvene službe

Beograd, 18. jan. p. Napredovala sta v zdravstveni službi za višja pristava v 7. pol. skupini dr. Ivan Bonač pri Higienem zavodu v Ljubljani ter dr. Avgust Korbar pri Domu narodnega zdravja v Dolnji Lendavi, upokojeni pa so bili pomožni tajnik Josip Slajmer pri Zavodu za zdravstveno zaščito mater in dece v Ljubljani, arhivar Leopold Puhar pri Higienem zavodu v Ljubljani in pomožna tajnica Alojzija Števi v ministru za socialno politiko in narodno zdravje.

Iz prometne službe

Beograd, 18. jan. AA. Napredovali so pri ravnateljstvu državnih železnic v Ljubljani: za višjega kontrolorja v 6. skupini Oton Čajlihofer; za višja prometnika v 7. skupini František Soč in Ivan Pokolj; za višjega nadzornika v 7. skupini Maksimilijan Bohinc; za glavne arhivare v 7. skupini Josip Jesti, Karel Vozelj, Alojzij Herman in Janez Simenon. — Premješčen je za višjega prometnika v 7. skupini na postajo Doljno Lendavo Jožef Slekovec, doslej na postaji Varaždin.

Sokol

Sokolsko društvo

Dolenji Logatec

Nedavno nedeljo je bil 32. letni rečni občni zbor dolenjelogateškega Sokola. Delovali so vsi odseki prav uspešno. Omeniti je predvsem poročilo br. načelnika, ki je poročal, da je bila telovadba izredno dobro obiskana. Letu 1939, sta bili dve akademiji in letni nastop, na katerem je nastopilo 390 telovadčev. Lepa je bila udeležba članstva na zletu Junakov v Sofiji (38 pripadnikov). Udeležili smo se nadalje vseh nastopov v našem obmejnem okrožju, izven okrožja pa smo bili v Kočevju in Kamniku. Iz načelnikove statistike je razvidno, da je poholet k bratstvom edinicam 804 pripadnikov in da so napravili z vlakom (Sofija) in z avtobusi 2732 km poti. Letu 1939, je bila tudi smučarska društvena tekma, katere se je udeležilo 53 domačih tekmovalcev. Naš član br. Vilar je zastopal naše društvo tudi v zveznem izmeničnem teku v Sofiji in župo Ljubljano v Zagrebu na medžupnih tekmah. Brat statističar je poročal, da šteje društvo 327 pripadnikov, medtem ko je bilo iz poročila gospodarja razbrati, da je čista društvena imovina vredna 382.675 din. Kako ogromno delo je opravil blaginjak, je dokaz, da je imel preko 400.000 din kosmatega prometa.

Razveseljivo poročilo je podal tudi predsednik kinematografskega odseka br. Jerman, kateremu je br. starosta izrekel za njegovo marljivo in pošteno delo prav iskreno zahvalo.

Po poročilu revizorjev, ki so predlagali vsem blaginjakom pohvalo in ostalemu odboru absolutorij, je spregovoril za župno upravo izpolnilne besede župni tajnik br. Flegar, nato pa je br. starosta zbor zaključil in preložil 9. točko dnevnega reda na 10. t. m. zvečer.

Tega dne se je zbralo članstvo v razveseljivem številu, saj sta bili navzoči dve tretjini članstva. Izvoljena je bila tale uprava: starosta Seneca Viktor, namestnik De Gleria Antan in dr. Kraševac Ciril, načelnik Andrej Balmik, namestnik Vidmar Edo in Vilar Drago, načelnica Vidmar Fanl, namestnik Maza Fr. teka in Verbič Pavla, tajnik Kuna Staza prosvetar Bratković France, blaginjak Hribal France, gospodar Legat Uroš, zlatističar Sartori Milan, člani uprave Pechaček Elica, Jerman Remigij, Vouk H. Blažon Davorin, Grom Lovro, Lenarčič Ciril, Dremelj Stanko, Marušič Slavko, Petkovšek Antan in Pechaček Rudolf. V nadzornem odboru so stasrvi Karel, mr. Kristan Janez, Tršar Gregor, dr. Pavšić Marjan in Jerina Karel.

Občni zbor je potekel v bratski slogi. Izvoljena uprava nam je pa porok, da bo naš obmejni Sokol deloval krepko po Tyrševih idejah.

Sokolske smučarske tekme v Stražišču

V nedeljo 21. t. m. bodo na pobočju šmarjetne gore smučarske tekme IV. telovadne skupine župe Kranj, v katero spadajo sokolska društva in edince Kranj, Stražišče, Naklo, Senčur, Cerklje in Predosje. Tekmovalnici se naslednjič člani; tek posameznikov na 10 km s streljanjem; članice: sestavljena tekma v smuku, likih in tekih na 1 km; moški naraščaj: višji oddelek od 16 do 18 let; izmenski tek trojke na 3 km, nižji oddelek od 14 do 16 let; isto kakor članice; ženski naraščaj: višji oddelek od 16 do 18 let; isto kakor članice, nižji oddelek od 14 do 16 let: 600 m teka, smuka in likov; moška deca: nad 12 let; 600 m teka, smuka in likov, pod 12 let; 400 m teka, smuka in likov. Zbor tekmovalcev bo v Kranju pred Narodnim domom, odkoder bo ob 14.45 skupni odhod v Stražišče. Start in cilj bo po večini pred šentpeterskim gradom. Te tekme so važne zlasti za naraščaj in deco, ker so priprave za župne mladinske tekme, ki bodo februarja.

Iz življenja na deželi

NOVO MESTO. K'no »Dome« v Sokolskem domu bo predvajal danes, v petek, jun. ob 21.15 urah ob 20.15 ter v nedeljo ob 16.18. in 20.15 zabavni zvočni film: »Mala admiralka«. V glavnih vlogah Traudl Stark in Wolf Albach Retty. Dve uri dobre zabave in osvežujočega smeha... Predigra: Zvočni tednik. (—)

Iz Krškega

Kr— Osebnost. Vodstvo orožniške postaje v Krškem je prevzel te dni narednik vodnik g. Vidic Franc, ki je bil prišel iz Krapine. G. Vidica toplo pozdravljamo v svoji sredi.

Iz Slovenske Bistrice

SB— Zbor malih harmonikarjev v Slov. Bistrici je priredil v soboto zvečer in v nedeljo popoldne pod vodstvom g. Vilka Susterskega, vodje mariborskih malih harmonikarjev, svoj prvi koncert. Pri obeh koncertih je napolnilo dvorano Okrajne hranilnice številno občinstvo, ki je bilo prijetno presenečeno nad lepim izvajanjem pestrega sporeda slovenskih, hrvatskih in srbskih narodnih pesmi, plesov in drugih skladb, katerih mnoge je spremljalo poše solistov in vsega zbora. Zbor je zapel tudi razna jugoslovenska kola. Vsi slovenskejnistički mali harmonikarji in harmonikarice so nastopili v lepih narodnih rošah, kar je pestrost in živahnost nastopa močno dvignilo.

Beleške

Naše vojno letalstvo

Komandant našega vojnega letalstva armijski general Miloš Janković je napisal v »Politiki« članek o našem vojnem letalstvu, ki je postalo eden glavnih stebrov naše obronke. V uvodu pravi general Janković, da je letalstvo najmlajše oružje naše vojske, nato pa nadaljuje:

»Vendar pa je bilo že srbsko letalstvo 1. 1912 prvo vojno žrtev v zgodovini vojnega letalstva v osebi narednika Mihajla Ilca, ki je padel pod Skadrom. Izgreditev našega vojnega letalstva je bila težka in žrtvovanja polna naloga. Padali so naši najboljši letalci, med njimi podpolkovnik Jovan Jugošević in Zivorad Petrović ter major Branko Vukosavljević. Danes je ta borba končana in jugoslovensko vojno letalstvo lahko reče, da suvereno obvladuje jugoslovensko nebo. Po svojem številu se naše vojno letalstvo seveda ne more primerjati z vojnimi letalstvi velikih sil. To pa zopet ne pomeni, da bi postalo lahek plen močnih in večjih letalskih sil. Po svojem številnem stanju odgovarja naše vojno letalstvo točno možnostim in silam naše države. Pri tem je treba še posebej upoštevati, da predstavljajo naša vojska letala resnično poslednjo besedo svetovne letalske tehnike. Posebna vrednost našega letalstva pa so naši letalci. Pri največji objektivnosti lahko danes mirno trdimo, da je malo tako za letalstvo sposobnih narodov, kakor smo ravno Jugoslovenci. To smo že tudi ponovno dokazali na raznih mednarodnih tekmah.«

„Bilanca sporazuma“

Spiltski »Narodni list« objavlja uvodnik »Bilanca sporazuma«. V članku prihaja glasilo jugoslovenskih nacionalistov za banovino Hrvatsko do sledečih zaključkov:

»Bilanca sporazuma je danes še težko postaviti. So pa nekatera dejstva, ki so že povsem konkretna. Tako je dejstvo, da je hrvatski partner v sporazumu brezpogojno res predstavljal hrvatski narod. Pri sklepanju sporazuma nista sodelovali dve opozicijski srbski stranki, Davidovčevi demokrati in pristaši Narodno radikalne stranke. Sodelovali tudi niso jugoslovenski nacionalisti, organizirani v Jugoslovenski nacionalni stranki. Od Slovencev so sodelovali pri sporazumu prijatelji dr. Koršca, organizirani v JRJ, dočim so ostali ob strani napredni in nacionalni ljudje, organizirani v JNS. Sprito tega je sporazum v glavnem akt dveh strank, JRJ in HSS. Slednja je bila zanj stvarno od naroda pooblaščenca.

Z državnega stališča je pomanjkljivost sklenjenega sporazuma, da tri opozicijske stranke, ki predstavljajo voljo večine Srbov, niso sodelovale pri sporazumu. Ako bi se bilo to zgodilo, bi bili angažirani za sporazum ne le skoraj vsi Hrvati in večinoma Srbov, nego tudi vsi Slovenci. Kolikšna pomena bi to bilo za našo notranjo in zunanjo politiko ni treba še posebej naglašati. Če bi se izvedel sporazum na ta način bi bilo mogoče tudi brez posebnih težav izvesti popolno preureditev države, z rešitvijo hrvatskega vprašanja. Tako smo predstavljalci izvedbo narodnega sporazuma vsaj mi jugoslovenski nacionalisti.«

Glasilo dr. Mačka

proti nevtralni vladi

»Hrvatski dnevnik« citira mišljenje J. Jovo Banjanin in o katerem smo tudi mi včeraj poročali. Strinja se z g. Banjaninom da dr. Mačka za volitve ni potrebna oblast. Izjavlja pa se proti nevtralni vladi, ki naj bi izvedla volitve. Svoje stališče utemeljuje s tem, da se hrvatski narod ne more odreči vpliva na oblast v času, ko banovina Hrvatska še ni popolnoma izgrajena in ko sporazum še ni v celoti izveden. Volilna vlada se ne briga samo za volitve, temveč mora opravljati tudi tekoče posle. Hrvati pa nimajo »prav nobenega interesa na tem, da v našem imenu v tako važnih časih nastopajo in delajo ljudje, ki nas ne predstavljajo.«

Volilne kombinacije

Iz Beograda nam poročajo: V političnih krogih se mnogo razpravlja o tem, katere stranke bodo mogle pri bodočih volitvah na osnovi novega volilnega zakona postaviti državne kandidatne liste. Smatra se, da imajo le naslednje stranke tako obširno organizacijo, da morejo kandidirati v najmanj 15 volilnih okrožjih in zaradi tega tudi postaviti državne liste: Jugoslovenska nacionalna stranka, Demokratska stranka in Narodno radikalna stranka od opozicije, od vladne koalicije pa Hrvatska seljaška stranka, Zemljoradniška stranka in Jugoslovenska radikalna zajednica in morda tudi Samostojna demokratska stranka.

V teku so prizadevanja, da bi današnja vladna koalicija sestavila tudi volilno koalicijo in bi šla z enotno državno listo na volitve. Ali se bo to posrečilo, je še negotovo. Na drugi strani je verjetno, da bodo glavne opozicijske stranke, JNS, DS in NRS, nastopile z enotnimi listami po okrožjih in z enotno državno listo. Kako se bodo orientirale razne manjše in disidentske skupine, se še ne da reči. Te skupine so »Zbor«, »borbaši«, zemljoradniška levica z Dragoljubom Jovanovićem, demokratska levica (Plečević-Smiljanić) radikalni disidenti dr. Laze Markovića, disidenti JRJ dr. Stojadinovića in skupina Božidarka Maksimovića. Na Hrvatskem se francosci in v celoti državni tako zvana levica brez organizacije Socialisti pod vodstvom dr. Živka Topolovića so po vsej državi dobro organizirani in se bodo verjetno priključili opozicijski volilni koaliciji.

Posveti demokratov

Včeraj se je v Beogradu sestal ožji izvršni odbor demokratske stranke. Danes bo zasedal plenarni izvršni odbor pod vodstvom predsednika Davidovića.

Ples hrvatskih političnih preganjancev v Splitu

V Splitu se je ustanovilo »Društvo hrvatskih političnih preganjancev«. Na eni prvih se je odbor sklenil da bo društvo priredilo skupaj z mladino hrvatske seljaške stranke v začetku marca velikega plesnega plesa v Splitu. Za organiziranje plesa so izvolili poseben agitacijski tehnični, finančni in literarni odbor. Pokroviteljstvo plesa bodo ponudili prvemu členu društva, generalnemu tajniku HSS dr. Juriju Krnjeviću. Objava dalje pravi:

»S posebnim vabilom bodo pozvani tudi člani organizacije hrvatskih političnih preganjancev iz Zagreba, da bodo s svojo navzočnostjo potrdili značaj težav, ki so jih preživljali hrvatski politični preganjanci.«

Kritika o načrtu

volilnega zakona

»Politika« nadaljuje svoja kritična razmatranja o projektu novega volilnega zakona. V včerajšnji številki priobčuje članek, ki navaja nekatere razloge, zakaj se načrt pisca ne zdi dober. Prvič ni dobro, da se kandidature vežejo na stranke, ker je mnogo javnih delavcev, ki ne pripadajo nobeni stranki. Njim je onemogočeno, da se dajo izvoliti za poslance. Drugič se z uvedbo strankarskih državnih list uvaja strankarska diktatura. Tretjič je sistem okrožnih

Značaj bojov pri Salli

Pariškemu »Tempsu« poročajo iz Haparande, mesta tik ob finski meji: Zivahno delovanje ruskega letalstva, ki je nad Finsko razvilo pravo strahoto zračnih napadov, potrjuje do neke mere vest o zastoji vojaških operacij na kopnem. Edina točka, kjer se bojevanje nadaljuje z nezmanjšano silo, je okrožje pri Salli v finski Laponiji. Tu divja borba na vsej poti ruske vojske od meje do Rovaniemija. Cete generala Valeniusa so dosegle nekoliko uspehov pri Savukoskiju in zapadno Salli. Zdjaj pa skušajo zlomiti ruski odpor, ki je silen zlasti v salskem vojnem odseku.

Velika vas Salla je središče ozemlja, ki ga omejuje reka Tennio z dvema pritokoma. Na jugu tega ozemlja leži visoko Salsko gorovje, proti severu pa je kraj zaprt s pogorjema Karhu in Nurmi. Zaradi premajhnih sil general Valenius ne more misliti na to, da bi napadel sovjetske utrjene položaje na zapadu od Salli, na drugi strani pa mu omenjeni pogorji onemogočajo, da bi obšel ruske položaje in prijel sovjetske cete od vzhoda. Slične taktike so se Finci z uspehom posluževali doslej na vseh vojnih odsekih ter so marsikje prekinili dolgo raztegnjeno rusko črto in glavni silam onemogočili dovoz. Vključ vsem težkočam pa se je nekaterim finskiim izvidnikom posrečilo, da so se v velikem lovu približali ozadju ruskih čet. Sie so po dolini Tuntsajoki in povprek ozemlja pri jezuru Torvenio ter napadle ruske cete na pohodu med Sallio in Kananlahtijem. Pri teh podjetjih se ne morejo uporabljati velike sile, zato imajo ti napadi bolj vznemirjajoči značaj. Ruske cete bodo morale izvršiti manjši umik pri Salli, da osredotočijo svoj silo ter se oproste finskega pritiska, ki postaja že jako opasen. V tem primeru pa bodo zadelo ob terenske težkoče, ki jih je mraz še povečal. Doslej sovjetske cete še niso pokazale, da so zmogne izvršiti take vrste manevra.

Avtobusni promet v Prekmurju narašča

Potrebna pa so boljša nadomestna vozila in izboljšanje zvez

Murska Sobotla, 18. januarja. Poleg železniške proge Ljutomer-Murska Sobotla-Hodoš oskrbujejo v Prekmurju potniški promet poštne avtobusi. Glavna prometna cesta drži iz Lendave čez Bogojino in Mursko Sobotla v obmeine Rogasceve, druga pa iz Dolnje Lendave čez Črensovo in Mursko Sobotla v Gornjo Lendavo. Murska Sobotla je torej križišče treh važnih prometnih žil. Druga avtobusna proga je bila odprta šele letos v poletju. Avtobusni promet se je v zadnjih letih ogromno dvignil in sorazmerno so narasli tudi dohodki. Statistika za zadnja leta kaže naslednje številke:

v l. 1934. 11.049 potnikov	157.180 din dohod.
v l. 1935. 13.182	181.489
v l. 1936. 14.857	205.911
v l. 1937. 20.972	272.731
v l. 1938. 24.813	316.654
v l. 1939. 37.301	437.007

Največji je skok števila prevoženih oseb v zadnjem letu, ko so potniki narasli za 12.500 in so se dohodki avtobusnega prometa dvignili za nad 120.000 din. Poštna uprava

Bela samota kočevske deželice

Kočevje, sredi januarja. Kočevska ima svoje tihe skromne lepote ob vsakem času. Naša Golica je Krempa v maju vsa bela od narcis. Poleti te vabi tišina veličastnih gozdov in dalje ob Kolpi kočevska Svica. V suhem jesenskem soncu je vsa pokrajina prepredena s čudovito barvitostjo. In zima?

Več dni je narahlo naletaval sneg. Mraza je bilo do -25° C. Od nikoder toplega vetra, niti od juga ne. Sama ledena ostra burja. Vse naokrog nobeljeno: skromne njive, človeška bivališča, smrekovi in bukovki gozdovi vse tja do Roga in dalje proti Ribnici po pobočjih gričevja, in na južno stran proti Kolpi. Peljite se s sanmi, pred katerimi poznavajo kraguljčki na katerokoli stran Kočevske, povsod boste na beli cesti skozi pravilne gozdove doživeli lepoto zime.

V gozdu sledi lovec divjačina, sledovi se poznajo po poljih in med zasneženimi drevesi. Letošnje zimo je padlo že več divjih nerescev. Iz raznih krajev prihajajo poročila o lovskih srečanjih, saj neresca ne srečati na vsakem koraku. Srečinec je poleg tega bojevit in se pože v človeka na življenje in smrt, kadar je v nevarnosti Volkovi se zaenkrat ne pojavljajo. Kaj se ve, morda se bo pa kmalu priklatila tudi kaka volčja zverina v bližino človeških selišč. Se malo takega mraza in kmet bo s skrbjo opazoval volčjo sled okrog stajale. Lisica zvitorepka naj se sedaj kar pazi, njeno krzno je ob tem času dragoceno, samo kunjino je pretega — tudi tedaj imamo pri nas. Divji lovci nastavlajo zanke in pasti, hitro pride do stotaka. Hudo je v tem mrazu lahkonogim srnam. Sovražniki jih zasledujejo, od gladi omagujejo — skoraj bi prišle človeku jest iz dlani. In stika! Tako revne so, marsikatera pada z drevesa na zamrznili sneg. Na okna trkajo, cele gručice se prerivajo okrog drobtin na podstavku. Brez obzira se pikajo in izpodirivajo.

Sneg je naletaval, več dni je bilo vse silvo naokrog. Nato pa doživeli sončno zimsko jutro. Sadno drevice se lesketa v kristalnih smrekov gozd po kočevskem hribovju se v sončnem blešku odraža od jasno modrega neba. Iz kmečkih koč se kadil dim se dvigla navpično navzgor. Vsega tega ne vidijo volžniki, ki so se že navezavali v najhujšem mrazu odpeljali v oddaljene gozdove. In gozdni delavci, ki jih obdajajo sama zasnežena drevesa. Sploh vsi, ki jih niti 25 stopinj mraza ne sme odvrniti od dela in službe. Rudarji kopljejo premog na dnevnem kopu, v kamnolomu pod hribom sekalo mrzlo skalovje.

Smučarji se podajajo na vse strani mestne okolice. Povsod je kač valovitega terena za ljubitelje bele onojnosti, največ pa pod Stojno, kjer se zbirajo dijaki. Kar se leda tiče, je naša Rinja sicer muhasta, vendar pridejo tudi drsanci na svoj račun. S sanmi se lahko pripelje skoraj iz vrha Stojne tik do roba mesta. Samo če vreme ne nagaja, — letos so zimski športniki zadovoljni z njim.

list, kakor ga predvideva vladni načrt, pomanjkljiv zato, ker bodo po njem mnogi srezi ostali brez poslanca.

Neznani kritik predlaga, da se ukinejo državne liste, da se uvedejo okrožne liste z nasilcem, da volilna okrožja dobijo toliko poslancev, kolikor imajo srezov in da okrožne liste ne smejo biti vezane na stranke.

Volitve obratnih zaupnikov

Po zakonu o zaščiti delavcev se vrše v dravski banovini in v ostali državi zopet volitve obratnih zaupnikov, ki morajo biti opravljene do začetka februarja. S tem bodo imeli narodni delavci, kakor vsi delavci, ki pripadajo svobodnim strokovnim organizacijam priložnost, da ponovno manifestirajo svojo odločnost, ohraniti si svobodne strokovne organizacije. Ob tej priložnosti pa bo lahko svobodnovoljno delavstvo tudi potrdilo svojo stalno zahtevo po vrnitvi samouprave v delavskih socialnih institucijah.

data, da bi obšel ruske položaje in prijel sovjetske cete od vzhoda. Slične taktike so se Finci z uspehom posluževali doslej na vseh vojnih odsekih ter so marsikje prekinili dolgo raztegnjeno rusko črto in glavni silam onemogočili dovoz. Vključ vsem težkočam pa se je nekaterim finskiim izvidnikom posrečilo, da so se v velikem lovu približali ozadju ruskih čet. Sie so po dolini Tuntsajoki in povprek ozemlja pri jezuru Torvenio ter napadle ruske cete na pohodu med Sallio in Kananlahtijem. Pri teh podjetjih se ne morejo uporabljati velike sile, zato imajo ti napadi bolj vznemirjajoči značaj. Ruske cete bodo morale izvršiti manjši umik pri Salli, da osredotočijo svoj silo ter se oproste finskega pritiska, ki postaja že jako opasen. V tem primeru pa bodo zadelo ob terenske težkoče, ki jih je mraz še povečal. Doslej sovjetske cete še niso pokazale, da so zmogne izvršiti take vrste manevra.

Poročila II. izdaje

Mednarodne sodbe o zagrebškem obisku

Okrepitev Jugoslavije na zunaj in znotraj — Pomemben prispevek k zavarovanju miru na Balkanu

Zeneva, 18. januarja. AA. Tudi švicarsko časopisje je posvečalo veliko pozornost obisku Nj. kr. Vis. kneza Pavla in knežice Olge v Zagrebu. Vsi tukašnji mednarodni krogi so bili pod globokim vtisom tega obiska. O njem sodijo predvsem naslednje:

1. Jugoslavija je s tem obiskom pred svetom dokazala, da je končnoveljavno rešila vprašanje svojega obstanka, t. j. hrvatsko vprašanje, in da je na ta način odstranila pravačasno vse nevarnosti, ki so pretile, če se to vprašanje ne bi rešilo.
2. Jugoslavija se počuti zelo močna v svoji notranjosti. Njena notranja trdnost ima vpliv na njen zunanji položaj, ki se je s tem obiskom znatno in značilno okrepil.
3. Jugoslavija predstavlja eno glavnih oporišč miru na Balkanu in v jugovzhodni Evropi.
4. Hrvatski in hrvatski narod prihajajo na ta način v sklop konstruktivne politike, ki se danes izvaja na Balkanu za ohranitev miru in nevtralnosti.
5. Vsi mednarodni krogi so zainteresirani.

ni pri urejanju razmer na Balkanu in v Srednji Evropi ter pozdravljajo v Nj. Vis. knezu namestniku enega najkonstruktivnejših delavcev za uresničenje takšne politike.

6. Mednarodni krogi, kakor to poročajo iz dobro obveščenih virov v Rimu, Berlinu, Parizu, New Yorku, Budimpešti, Sofiji in povsod na Balkanu, pišejo, da je bil ta obisk glavno vprašanje, ki je zanimalo vse odgovorne kroge zadnje tri dni, kroge, ki stoje pod vplivom dejstva popolne vdanosti hrvatskega naroda Nj. Vis. knezu Pavlu, dinastiji in jugoslovenski skupnosti. Jugoslavija je bila v teh treh dneh predmet velike pozornosti vse mednarodne javnosti.

7. Zagrebški obisk tolmačijo tako, da je Jugoslavija izredno okrepila ter tvori glavni stebel miru in nevtralnosti na Balkanu ter v Srednji Evropi.

8. Obisk v Zagrebu smatrajo v mednarodnih krogih v švicar za pomemben prispevek k miru na Balkanu in v Srednji Evropi.

Na nizozemski meji

Haag, 18. jan. p. Na današnji seji vlade je bil sprejet sklep, da se obredno stanje razširi na vse nizozemske pokrajine ob nemški meji ter na dve pokrajini ob belgijski meji. V uradnem poročilu se naglašja, da je bil ta ukrep izdan v svrhu izpolnitve državne obrambe.

Amsterdam, 18. jan. p. Iz zanesljivega vira se doznava, da je nemška meja napram Nizozemski že teden dni hermetično zaprta. Vzdolž vse meje so Nemci zgradili dva metra visoke žične ovire, ki so v nekaterih odsekih nabite z električnim tokom visoke napetosti.

Znaki popuščanja napetosti

Pariz, 18. jan. o. (United Press). Ukinitve dopustov angleških vojakov v Franciji je bila preklicana. Ukinitve je bila uvedena v nedeljo, dan kasneje, ko so bili v Belgiji in na Nizozemskem podvzeti izredni varnostni ukrepi. Ukinitve dopustov je trajala samo dva dneva. Tudi za angleške letalce v Franciji je bila preklicana ukinitve dopustov. Obnova dopustov se smatra kot znak, da je napetost, čeprav ni popolnoma izginila, vendar znatno popustila.

Angleška trgovinska pogajanja

London, 18. jan. s. (Reuter). Kakor uradno javljajo, vodi angleška vlada sedaj trgovinska pogajanja s 14 evropskimi državami in sicer z Norveško, Švedsko, Dansko, Holandsko, Belgijo, Islandijo, Španijo, Švicar, Estonko, Litvo, Letonsko, Jugoslavijo, Italijo in Grčijo. S Švedsko in Belgijo so bili sporazumi deloma že doseženi.

Delovna obveznost za izemce v Franciji

Pariz, 18. jan. br. V Parizu je bil davi objavljen dekret, ki določa za vse tuje državljane v Franciji v starosti od 20 do 48

Sokol

Sokolsko društvo Dolenji Logatec

Nedavno nedeljo je bil 32. letni redni občni zbor dolenjeloškega Sokola. Delovali so vsi odseki prav uspešno. Omeniti je predvsem poročilo br. načelnika, ki je poročal, da je bila telovadba izredno dobro obiskana. Leta 1939. sta bili dve akademiji in letni nastop, na katerem je nastopilo 390 telovadečih. Lepa je bila udeležba članstva na zletu Junakov v Sofiji (38 pripadnikov). Udeležili smo se nadalje vseh nastopov v našem obsejnim okrožju, izven okrožja pa smo bili v Kočevju in Kamniku. Iz načelnikove statistike je razvidno, da je pohitelo k oratskim edincem 804 pripadnikov in da so napravili z vlakom (Sofija) in z avtobusi 2732 km poti. Leta 1939. je bila tudi smučarska društvena tekma, katere se je udeležilo 53 domačih tekmovalcev. Naš član br. Vilar je zastopal naše društvo tudi v zveznem izmeničnem teku v Sofiji in župljano Ljubljano v Zagrebu na medžupnih tekmah. Brat statističar je poročal, da steje društvo 327 pripadnikov, medtem ko je bilo iz poročila gospodarja razbrati, da je čista društvena imovina vredna 382.675 din. Kako ogromno delo je opravil blagajnik, je dokaz, da je imel preko 400.000 din kosmatega prometa.

Razveseljuje poročilo je podal tudi predsednik kinematografskega odseka br. Jerman, kateremu je br. starosta izrekel za njegovo marljivo in požrtvovalno delo prav iskreno zahvalo.

Po poročilu revizorjev, ki so predlagali vsem blaginikom pohvalo in ostalemu odboru absolutorij, je spregovoril za župno upravo izpodružne besede župni tajnik br. Flegar, nato pa je br. starosta zbor zaključil in preložil 9. točko dnevnega reda na 10. t. m. zvečer.

Tega dne se je zbral članstvo v razveseljivem številu, saj sta bili navzoči dve tretjini članstva. Izvoljena je bila tale uprava: starosta Senica Viktor, namestnik Dr. Gleria Anton in dr. Kraševac Ciril, načelnik Andrej Babnik, namestnik Vidmar Edo in Vilar Drago, načelnica Vidmar Fanl, namestnici Meze Francka in Verbić Pavla, tajnik Kuns Stane, prosvetar Bratkovič France, blaginik Hribal France, gospodar Legat Uroš, statističar Sartori Milan, člani uprave Pechaček Ellica, Jerman Remigij, Vouk H. Blažon Davorin, Grom Lovro, Lenarčič Ciril, Dremelj Stanko, Marušić Slavko, Petkovšek Anton in Pechaček Rudolf. V nadzornem odboru so stravs Karel, mr. Kristan Janez, Tršar Gregor, dr. Pavšić Marjan in Jerina Karel.

let delovno obveznost. Tujci, ki nimajo državljanstva, pa bodo morali v Franciji služiti pri vojaki in bodo vpoklicani istočasno kakor francoski vojaški obvezniki njihovih let.

Zopet letalska bitka nad Nemškim zalivom

Kodanj, 18. jan. br. Z otoka Sylta je bilo nocoj okrog 19. ure nenadoma slišati silno streljanje protiletalskega topništva. Oglašali so se tudi topovi v neposredni bližini danske meje. Z otoka se je takoj za tem dvignilo pet letal tipa Messerschmitt, ki so z veliko naglico odbrcala proti jugu. Kolikor je bilo mogoče izvedeti, so bili proti večeru v akciji tudi protiletalski topovi na otoku Borkumu. Tudi z nemških letalskih oporišč na kopnem se je zvečer dvignilo več nemških letal, ki so odbrcala proti zapadu.

Vse te okoliščine kažejo, da so se morala nad Helgolandom pojaviti angleška letala, ki so pozneje krenila proti Borkumu in Syltu in da se je zvečer nad Nemškim zalivom razvila spet večja letalska bitka.

Francosko večerno poročilo

Pariz, 18. jan. br. Vrhovno poveljništvu francoske vojske je nocoj objavilo naslednje 274. vojno poročilo:

Na področju Vogezev je oddelek francoske vojske odbil napad nemške izvidniške čete na francosko potojanko. Pri tem je bilo nekaj nemških vojakov ujetih.

Uničena varšavska znamenitost

Berlin, 18. jan. br. Zgodovinski varšavski grad je uničen. O priliki obleganja in obstreljevanja Varšave je bil grad močno poškodovan, vendar so ga pozneje poskušali restavrirati. Pri restavracijskih delih pa se je porušilo vse prednje zidovje in ves centralni del zgradbe. Sedaj so bila dela za obnovo gradu opuščena.

Občni zbor je potekel v bratski slogi. Izvoljena uprava nam je pa porok, da bo naš obmejni Sokol deloval krepko po Tyrsevih idejah.

★
Sokolske smučarske tekme v Stražišču. V nedeljo 21. t. m. bodo na pobočju Smarjetne gore smučarske tekme IV. telovadne skupine župe Kranj, v katero spadajo sokolska društva in edince Kranj, Stražišče, Naklo, Senčur, Cerklje in Predoslje. Tekmovalni red je naslednji: člani: tek posameznikov na 10 km s streljanjem; člani: sestavljena tekma v smuku, likih in tekih na 1 km; moški naraščaj: višji oddelek od 16 do 18 let; izmenski tek trojica na 3 km, nižji oddelek od 14 do 16 let; isto kakor članice; ženski naraščaj: višji oddelek od 16 do 18 let; isto kakor članice, nižji oddelek od 14 do 16 let; 600 m teka, smuka in likov; moška deca: nad 12 let; 400 m teka, smuka in likov. Zbor tekmovalcev bo v Kranju pred Narodnim domom, odhodke bo ob 14.45 skupen odhod v Stražišče. Start in cilj bo po večini pred šentpeterskim gradom. Te tekme so važne zlasti za naraščaj in deco, ker so priprave za župne mladinske tekme, ki bodo februarja.

Oče Gavrila Principa umrl

Bosansko Grahovo, 18. jan. p. Snoci je tu umrl Peter Princip, oče Gavrila Principa. Dosegel je starost 89 let.

Iz zdravstvene službe

Beograd, 18. jan. p. Napredovala sta v zdravstveni službi za višja pristava v 7. pol. skupini dr. Ivan Bonač pri Higijenskem zavodu v Ljubljani ter dr. Avgust Korbar pri Domu narodnega zdravja v Dolnji Lendavi, upokojeni pa so bili pomožni tajnik Jošip Slajmer pri Zavodu za zdravstveno zaščito mater in dece v Ljubljani, arhivar Leopold Puhar pri Higijenskem zavodu v Ljubljani in pomožna tajnica Alojzija Števi v ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje.

Iz prometne službe

Beograd, 18. jan. AA. Napredovali so pri ravnanstevu državnih železnic v Ljubljani: za višjega kontrolorja v 6. skupini Oton Cajhofer; za višja prometnika v 7. skupini Francišek Šoć in Ivan Pokolj; za višjega nadzornika v 7. skupini Maksimilijan Bohinec; za glavne arharivarje v 7. skupini Josip Jesih, Karel Vozelj, Alojzij Herman in Janez Simenko. — Premješčen je za višjega prometnika v 7. skupini na postajo Dolno Lendavo Jožef Slekovec, doslej na postaji Varaždin.

SPORT

Bohinj vabi!

Jutri in v nedeljo bodo tamkaj smučarske tekme za državno prvenstvo z mednarodno udeležbo

Iz dospelih prijav, za drž. prvenstvo v klasični kombinaciji, ki jih imajo pri JZSS zbranih že veliko število, se lahko vidi, da bo v teh tekmah nastopila vsa naša elita v klasičnih disciplinah. Med prijavljenimi čitatelji številna znana imena »starih kanonov« v norveških disciplinah; prijavljeni so znani klaničniki iz Mojstrane, cela vrsta odličnih tekačev SK Bratstva s Smolejem na čelu, potem tucat ali še več odličnih Ilirijancev s Priboškom kot najjačjim in nekimi mladimi talenti iz Rateč, 5 zastopnikov iz mariborskih klubov itd. Zanimiva je prijava iz Sarajeva, za katerega bo letos startal tudi bivši Ilirijan Leon Knap. Prijave so sicer že zaključene, vendar pa manjkajo še vse iz Smučarskega kluba Ljubljane in gotovo še številne druge, ki bodo došle naknadno.

Ne glede na to pa se že zdaj vidi, da bo letošnja udeležba na državnem prvenstvu v klasični kombinaciji takšna, kakor že ni bila dolga leta. Ker so tudi snežne razmere več kakor dobre, se mora računati, da bo to spet enkrat prvenstvena prireditel v okolju in obsegu kakor nekoč v starih časih.

Navodila za udeležence

Za obisk državnega prvenstva v Bohinju opozarjamo tekmovalce in udeležence na naslednje:

Start in cilj za tekme v teku bo pred hotelom Sv. Janez ter je proga izpeljana po vsej Bohinjski dolini. Start bo točno ob 14. v soboto popoldne ter bodo tekmovalci odhajali s starta v polminutnih presledkih.

Tekmovanje v teku se udeležijo tudi člani nemške reprezentance, vendar oni ne morejo pridobiti naslova državnega prvaka, ki je vezano na jugoslovanske državljanke.

Za hrano in stanovanje tekmovalcev je preskrbljeno v hotelu Sv. Janez in v okoljskih penzionih ter stane dnevna oskrba in postelja od din 25.— do 30.—

Skakalci bodo lahko dobili stanovanje tudi v vasi Polju, kjer je skakalnica, morajo pa si pravčasno zagotoviti sobo in hrano pri Smučarskem klubu Bohinj.

Skakalna tekma se prične v nedeljo točno ob 13. Skoki bodo izvedeni skupno, in sicer najprej v tekmovalstvu za kombinacijo, nato pa bo tekma v samostojnih skokih. Pred tekmovalcem in pozneje spet je dana prilika gledalcem, da izbirajo dan za smučanje, tako da bodo lahko pred odhodom vlaka ob 16.15 navzoč pri razdelitvi nagrad in objavi rezultatov, ki bo pred občinskimi domom v Bohinjski Bistrici. Dom je oddaljen 5 minut od kolodvora.

Ponovno vabimo naše smučarje, da se udeležijo tega tekmovalstva za državno prvenstvo in pomagajo dvigniti tudi manifestacijski značaj te smučarske prireditve.

Državno prvenstvo v umetnem drsanju

Jutri in v nedeljo na drsališču SK Ilirije

Izvede letos zopet SK Ilirija, in sicer jutri in v nedeljo, 20. in 21. t. m. na svojem drsališču ob Celovski cesti. Prvi del tekmovalstva, predvajanje razpisanih obveznih likov, se prične jutri ob 14.30, drugi del, izvajanje prostega drsanja, ki navadno privabi največ občinstva, pa se prične v nedeljo ob 11. Razen tega bo jutri zvečer ob 20. še velika produkcija v prostem drsanju, pri kateri bodo nastopili vsi glasovitejši tekmovalci in tekmovalke s prvenstva.

Dosedanje prijave obetajo dokaj večjo udeležbo, kakor smo je vajeni iz prejšnjih let. Ilirijanski drsalni gardi, ki bo pač tudi letos glavni udeleženec in katere člani Palmetova, Thuma, Schellova itd. gotovo ne bodo razočarali mnogostevilnih prijateljev umetnega drsanja, se obeta v Gerdi Gruberjevi, češkoslovaški prvakinji, sedaj članici BTK se ena odlična konkurentinja. Zagrebški ASK je prijavil tri juniorje in dve juniorke, med njimi Klarico Gomboš, ki je z uspehom debutirala v lanskem prvenstvu. HASK je prijavil škratka, kandidata za novega juniorskega prvaka in juniorke Brlečkove. Tudi SK Celje se na novo pojavi na ledu s člani Vlasto Sernečev.

vo, Presingerjem in Kraglom. — Rok za prijave še teče do jutri zvečer, tako da utesnjenosti do jutra ne bo. Zvečer bo opravilo vodstvo prireditelje jutri zvečer ob 20.30 v tajništvo SK Ilirije.

Delo in načrti

SK Litije

Smučarska sekcija SK Litije zaradi pomanjkanja snega v naši dolini ne more začeti z delovanjem. Tudi na Javorju, kamor smo prejšnja leta prirejali izlete, ni dovolj snega za smučarske prireditve. Zdjaj že dva dni sneži in spet se nam odpirajo nove nade.

Na občnem zboru SK Litije je bil razen ostalih poročil podan tudi pregled o delu naše nogometne sekcije. V preteklem letu smo odigrali 33 nogometnih tekem. Naša enajstletnica je zapustila igrišče kot zmagovalca v 23 tekmah. 3 tekme so bile neodločene. Razlika v golih je bila 151:69 v našo korist. Iz navedenih števil je razvidno, da je bila naša enajstletnica med najbolj marljivimi v naši banovini. Naša moštva lepo napredujejo, če se nam uresničijo, da bomo večje igralske, bodo uspehi še lepši. Naši lahkoletci so nastopili lani pri 5 domačih in 11 tujih mitingih. V letošnjem letu bomo spopolnili table-teniško sekcijo in ji nabavili vse potrebščine, da se bodo člani lahko vsestransko udeleževali.

Za dokaz živahnega dela, ki ga je imel upravni odbor v preteklem letu, govori tajniška številka. Vseh dopisov je bilo 825. Uprava pa je imela 14 rednih, 1 izredno in 1 slavnostno sejo. Vseh prirediteljev pa je bilo 41. Veselilni odsek je vreden gospodarski činitelj, ki skrbi, da ima SK Litija na razpolago obratni fond. Veselilni odsek je aranžiral tri prireditve. Za okrepitev klubove blagajne pripravljamo zdaj sportno maskarado, ki bo v soboto 20. t. m. na Stabah. Maskarada bo pod devizo »Olimpiada 1940«. Originalne dekoracije izdeluje naš rojak G. Luce Magolič, gledališki slikar ljubljanskega narodnega gledališča. Pripravljeni smo, da bo privabila ta prireditev vse domače in tudi tuje sportnike in prijatelje dobre volje.

Iz čistega dohodka bomo povečali sedanjo sportno igrišče v švarčevih hostli, ker je sedanje neprimerno za večje prireditve. Ves prostor bomo tudi ogradili. Naš klub se lepo razvija, zdaj šteje že 200 članov. K delu pa se je prijavilo tudi precej aglne sportne mladine. Želimo vzgojiti krepak jugoslovanski rod. Z malim denarnim prebitkom stopa naš klub v novo, 11. delovno razdobje.

V nekaj vrstah Ilirijanski drsalci

na Jesenicah

Za zaključek II. zimskosportnih iger KID so preteklo nedeljo zvečer na Jesenicah nastopili drsalci SK Ilirije iz Ljubljane, ki so z izbranimi točkami odkrili jeseniški publiki vse lepote drsalnega sporta. Drsalci SK Ilirije so bilo lepo razsvetljeno, za zabavo pa je skrbela reproducirana glasba. Za prireditev je bilo na Jesenicah ogromno zanimanja in do začetka nastopov se je zbralo na prostoru okoli 2000 gledalcev.

Prva je nastopila gđ. Bogatajeva, ki je lepo in sigurno izvedla svoj spored in žela mnogo priznanja. Tudi gđ. Finčeva je z vso lahkoto in sigurnostjo dovršila svoje točke. Prava senzacija večera pa so bili trije nastopi državne prvakinje gđ. Silve Palmetove. Gledalci se niso mogli dovolj nadežati finisi izvajanih težkih likov, ki jih je mojstrsko obvladala. Njena najlepša točka so bile »Kresnice«, s katerimi je pokazala vse svoje velike sposobnosti. Oba državna drsalna prvaka gg. Thuma in Bettetta sta prav tako navdušila publiko s sijajnimi izvedbami ter dalja jeseniška mladina vzpodbuda za vztrajno vežbanje tega elegantnega sporta.

Nastop ilirijanskih gostov v drsanju je bil za jeseniško občinstvo velik sportni užitek. Upajmo, da bo mladina sledila vzorom ljubljanskih drsalnih mojstrov in nekoč tudi sama pokazala kaj podobnega.

Smuk in slalom na Sv. Joštu

Smučarski klub Poljana iz Kranja je preteklo nedeljo na pobočju Sv. Jošta izvedel klubske tekme v smuku in slalomu. Na startu se je javilo 13 tekmovalcev za konkurenco in trije izven konkurence.

Proga za smuk je bila precej teža in je zahtevala od tekmovalcev mnogo truda. Dolga je bila 2700 m z visinsko razliko 150 m. Med seniorji je zmagal Krt s časom 6:14, naslednja dva pa sta bila Eržen in Kodrič. Juniorji so tekmovali na isti progi in je prvi — Ručigaj — dosegel čas 6:49. Kot naslednja dva sta se plasirala Rutar in Hladnik.

Proga za slalom je imela 130 m visinske razlike. Doseženi rezultati so bili naslednji: Med seniorji: 1. Krt 1:05, 2. Eržen 1:13, 3. Kodrič 1:25. Med juniorji: 1. Ručigaj 1:12, 2. Zakrajšek 1:21, 3. Hladnik 1:23.

Najboljši čas dneva je dosegel izven konkurence član Smučarskega kluba Celja Erik Gorjup, ki je progo za slalom presmučal v času 1:04.

Svojo zadnjo tekmo pred povratkom domov je Ferencvaros odigral v tork v Petrogradu proti tamkajšnjemu Borcu. Mađžari so brez težav zmagali z 8:2 (5:2).

V beograjskem kopališču »Krsmanović« je bilo v tork zvečer propagandno stalno tekmovalstvo, na katerem so razen ostalih nastopili tudi naši rekorderji Žižek, dr. Wilfan in Ciganović. Dr. Wilfan je na 50 m prosto plaval 28.5, na 100 m pramo je bil najboljši Bijelić s časom 1:22.4, na 100 m prosto pa je dosegel Balla brez zlikove konkurence 5:12.8. Na 100 m hrbtno sta se tolkla Jugovca Ciganović in Marčić in je nazadnje zmagal Ciganović z 1:16.6. Žižek je sam plaval na 300 m in zabeležil čas 3:55. Vmes so bile še nekatere dameške točke in pa majhna ekshibicija v waterpolu. Organizacija prireditve je bila precej ohlapna, razen tega pa je bilo tudi za vse številne gledalce premalo prostora.

Kaj morajo vedeti udeleženci izleta v Tržiču

ZZSP opozarja tekmovalce in ostale udeležence III. izleta gorenskih smučarjev v Tržiču v dnevih od 26. do 28. t. m. na naslednja najvažnejša navodila:

Udeležba na izletu je dovoljena vsem verificiranim tekmovalcem, prav tako pa tudi neverificiranim. Vsek tekmovalci se mora ob prihodu v Tržič brezopojno javiti v izletni pisarni, kjer bo prejel potrebne nakaznice za prenočišče in hrano ter vsa ostala navodila. Tekmovalci, ki bodo nastopili 27. t. m., morajo biti v Tržiču ta dan ob 7.30, ostali pa 28. t. m., prav tako ob 7.30. Udeležba vseh tekmovalcev, ki bodo prispevali v Tržič v teko sobote, je pri bakadi obvezna. Zbor zanj bo ob 18.30 pred pošto v Tržiču. Tudi funkcionarji, sodniki in ostali, ki bodo pomagali pri izvedbi izleta, se morajo po prihodu v Tržič javiti v izletni pisarni. Glede polovične vožnje bo ZZSP objavil potrebna obvestila v listih in po radiu.

Za ostale udeležence velja, da se morajo zaradi stanovanj obrniti naravnost na stanovanjski odsek SK Tržiča, za dodelitev in plačilo pa se mora vsakdo predhodno zglasiti v izletni pisarni. Cene bodo v dnevih izleta maksimalizirane, in sicer po dinarjev 40.— za penzijo. Fotografiranje bo v izletnih dnevih dovoljeno samo določenim osebam. Izletna pisarna bo poslovala v Mestnem domu v Tržiču od 26. do 29. t. m. vsak dan od 7. do 12. in od 15. do 20.

Atletski poudarek v Ljubljani. (Službeno.) Ker morajo trije vodilni funkcionarji potovati v nedeljo Zagreb zaradi konstituiranja novega vrhovnega sveta, preklicujem redni občni zbor poudarstva, sklican za 21. t. m. v Ljubljani. Novi termin bo objavljen sporazumno z Zagrebom. Predsednik: Černe S. R.

JASO. V nedeljo priredimo celodnevni izlet k Sv. Joštu. Odhod z vlakom ob 7.10, povratek zvečer. Izlet vodi tov. Motnik. Tečajniki posebno vabljivi! Tajnik I.

LZSP. Drevo ob 20. seja v damski sobi kavarne Emone. Važno zaradi poudarstvenega prvenstva.

SK Ilirija. Smuk z Meceznovca, ki je bil napovedan za nedeljo 21. t. m., je za enkrat neizvedljiv.

SK »Svoboda« Ljubljana priredi drevo ob 19.30 uri v sobi kovinarjev v Delavski zbornici strogo obvezen članski sestanek. Posebno se vabi kompletno I. moštvo radi pomenjenja novih čevljev. Prosimo, da pridejo vsi točno in sigurno. Načelnik.

Vremenska poročila

18. januarja 1940.

Rateč-Planica 870 m: —8, sneži, 30 cm pršica na 35 podlage

Planica-Slatina (Dom Ilirije) 950 m: —7, sneži, 35 cm pršica na 40 podlage

Kranjska gora 810 m: —9, sneži, 55 cm snega, pršice

Erjavčeva koča na Vršču 1515 m: —8, sneži, 40 cm pršica na 50 podlage

Dovje-Mojstrana 650 m: —7, sneži, 30 cm pršica na 30 podlage

Ječanje 584 m: —5, sneži, 25 cm pršica na 15 podlage

Bled 501 m: —5, sneži, 45 cm pršica na 25 podlage

Radovljica 470 m: —7, sneži, 37 cm pršica na 25 podlage

Pokljuka 1300 m: —9, sneži, 60 cm pršica na 65 podlage

Bohinj-Sv. Janez 530 m: —3, sneži, 50 cm pršica na 40 podlage

Bohinj-Zlatorog 530 m: —5, sneži, 60 cm pršica na 35 podlage

Bohinjska Bistrica 512 m: —7, sneži, 80 cm snega, pršice

Dom na Komni 1520 m: —7, sneži, 70 cm pršica na 110 podlage

Valvarzev dom 1180 m: —11, sneži, 40 cm pršica na 30 podlage

Dom na Krvavcu 1700 m: —3, sneži, 40 cm pršica na 65 podlage

Koča na Veliki planini 1538 m: —2, sneži, 35 cm pršica na 60 podlage

Polzevo 620 m: —11, sneži, 21 cm snega, pršice

Sodražica 550 m: —8, sneži, 15 cm pršica na 20 podlage

Kureček 833 m: —7, 28 cm snega, pršice

Mzlica 119 m: —8, vetrovno, sneži, 20 cm pršica na podlagi

Sv. Trije kralji na Pohorju 1191 m: —11, zelo oblačno, 20 cm pršica na 10 podlage

Rimski vrelci 530 m: —7, zelo oblačno, 24 cm pršica na 10 podlage

Mozirski koča 1344 m: —6, sneži, 10 cm pršica na 50 podlage

Celjska koča 700 m: —6, sneži, 5 cm pršica na 20 podlage

Koča na Peškču 1332 m: —5, sneži, 50 cm snega, pršice

Naše gledališče

D R A M A

Petek, 19. ob 15.: Kozarec vode. Dijaška predstava. Cene od 14 din navzdol.

Sobota, 20.: Hudčev učencec. Globoko znizane cene od 16 din navzdol.

Nedelja, 21. ob 15.: Neopričena ura. Izven. Znizane cene od 20 d n navzdol.

Ob 20.: Profesor Klepec. Izven. Znizane cene od 20 din navzdol.

Dijaška predstava v dram. Danes ob 15. vpripori drama »Kozarec vode«, komedija francoskega komediografa Scribea. Delo osvaja gledalca zlasti z duhovitostjo dialogov, in na zabaven način pokaže dvorne spletke za vladanja angleške kraljice Ane. Za to predstavo so cene globoko znizane, od 14 din navzdol, in je predstava namenjena v prvi vrsti dijaštvu, opozarjamo pa nanjo tudi ostalo občinstvo.

Shavov »Hudčev učencec« je satira na zlagano meščansko moralo in etiko in daje gledalcu spoznanje, da je resnična etika lahko neodvisna od prepričanja ljudi in dogem, če živi v močnem človeku. Pri tej predstavi opozarjamo zlasti na svojevrstne, sočne ustvaritve različnih značajev, ki nam jih podajajo vsi sodelujoči z g. Janom v naslovni vlogi na čelu. Režijo igre ima dr. Bratko Kreft. V soboto zvečer ponovno drama to delo izven abonmaja, po globoko znizanih cenah od 16 din navzdol.

Drama pripravlja v režiji prof. Sesta veseloigro švedske pisateljice Helge Krog: »Na prisilni strani«. Igrajo Mira Danilova, Vida Juvanovca, Polonca Juvanovca, Kralj, Daneš, Jan in Jerman. Premiera bo prihodnji teden.

O P E R A

Petek, 19.: zaprto.

Sobota, 20.: Gorenski slavček. Gostuje Josip Gostič. Izven. Znizane cene od 30 din navzdol.

Nedelja, 21. ob 15.: Pri belem konjčku. Izven. Znizane cene od 30 din navzdol.

Ob 20.: Figarova svatba. Izven. Znizane cene od 30 din navzdol.

V soboto zvečer bo gostoval v operi Josip Gostič kot Franjo v Foersterjevem »Gorenskem slavčku«. Naša letošnja vpriporitev je v Zupanov režiji in pod Neffatovim glasbenim vodstvom zabeležila po več letih zopet zelo lep uspeh, zato bo tem bolj zanimivo slišati v tenorski partiji še Gostiča. Ostala zasedba običajna z Ribičev, Španov, Anžlovarjem, Zupanom, Modestom Sanciinom itd.

Dvofakova »Rusalka« je po glasbeni inveniciji in fantaziji prvo mesto v operni ki j m gre nedvomno prvo mesto v operni literaturi. Dejanje samo je sicer odmaknjeno v pravilni svet, je pa zato prepolno poezije, čustvene razgibanosti in barvitosti, kar se vse naravnost genialno reflektira tudi iz glasbe. Našo uprizoritev, ki pride na vrsto drugi teden, pripravljata šef-režiser Ciril Debevec in dirigent Niko Štrifot.

SENTJAKOBSCO GLEDALIŠČE

Začetek ob 20.15

Sobota, 20.: Ujež. (Udruženje jugoslov. emancipiranih žen).

Nedelja, 21.: Ujež. (Udruženje jugoslov. emancipiranih žen).

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Petek, 19.: zaprto.

Sobota, 20.: Via mala. Znizane cene.

R A D I O

Petek 19. januarja

Ljubljana 7: Jutranji pozdrav, napovedi, poročila: 7.15: Vesele plošče. — 11: Solška ura: Po Norveškem (gđ. Julija Šusteršič). — 12: Po naših stezčkah (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Koncert radijskega orkestra. — 14: Poročila. — 18: Ženska ura: O hranilih (ga. Zinka Muri). — 18.20: Komorni trio (plošče). — 18.40: Francoska (dr. S. Leben). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nac. ura: Razvoj dubrovnike književnosti. — 19.40: Objave. — 19.50: Kotiček SPD: Smučišča v Kamniških planinah. — 20: Lahka glasba radijskega orkestra. — 21.10: Sonata: gđ. Horta Seifertova (klavir) in g. Srečko Kopore (predavanje). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Pisana šara (plošče).

Beograd 18.20: Violinski koncert. — 18.50: Plošče. — 19.40: Tamburašid zbor. — 20.40: Orkester. — 21.50: Plesi s plošč. — 22.10: Bolgarska glasba. — 18.45: Lahka in plesna muzika. — 20: Zborovsko petje: bolgarske pesmi. — 20.30: Sinf. koncert. — 21.20: Lahka glasba s plošč. — 21.55: Ples. — Dunaj 15: Koncert po željah. — 17.10: Klavirske skladbe. — 19.15: Spevoigra. — 20.15: Dunajski skladatelji. — 22: Lahka godba in ples.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo službo. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 12.—. Dupli in ženitive se zaračunajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—. Vsi ostali oglasi se zaračunajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 17.—

Službo dobi

Služkinjo mlado, zdravo, za pomoč pri gospodinjstvu, sprejme J. Rus - Kumeli, Novi trg 1, L. n. Ljubljana, 1249-1

Trezna šoferja

izkušenega, za vožnjo v inozemstvo, z nekaj kavije, sprejem takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Poltovarne«, 1256-1

Zastopnik

dobro uveden in poznan v Hrvatski, dravski, vbaski in drinski banovini, z lastnim avtom, išče zastopstvo renomirane firme. Ponudbe na Publicitas, Zagreb, pod šifro »55190«, 1240-5

Služkinjo

mlado, pošteno, išče mala družina, Naslov v vseh poslovalnicah Jutra, 1267-1

Prodaj

Dobre smuči kompletne, s palicami in vezavo za odrasle od din 150 do 180 in sanke dohite pri izdelovalcu Fajfarju, Trnovska ul. 25, Prva skakalna smuči po naročilu, 1248-6

G. Th. Rotman

SAMBO IN PETER POTUJETA

46

Sambo se je globoko zamislil. Čez čas je dejal: »Kaj meniš, Peter, ali je kje tu blizu kaj psov?« — »Kako naj vem!« je odvrnil Peter, a v tem je že doktor zaklical iz jame: »Da, da, ondud kajle za gričem živijo hijene! Čemu jih potrebuješ? Pomagaj mi, hitro, hitro, da se ne zadušim!«

Urejuje Davorin Kavljien. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno uskarno d. d. kot uskarnarja Fran Jeran — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.

Stanovanja

Iščem dve sobi odnosno dvosobno stanovanje za zdravniško ordinacijo v centru mesta. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra, 1266-21a

Sobo odda

Opremljeno sobo s posebnim vzhodom, oddam 1. februarja. Naslov v poslovalnicah Jutra, 1250-23

Sobo oddam

enemu ali dvema gospodu ma z vso oskrbo. Židovska ul. 6-L, 1264-23

Dopisi

Avignone v oglašnem oddelku dosepe ponudbe!

Ano. Agilna, Antagona, Cimper, Bodočnost, Dobra plačnica, Dobra gospodinja, Daljnogled, Dober vozač, Elektromotorji, Epohalni izum, Ekspres, Garancija, Gostinjska, Hvalična, Izveščana, Inteligentna, Januar, Kavcija, Kupec 100, Karlovec, Ljubzen, Ljubim otroka 20, 550 mesečno, Mlada 20 let, 3000 mesečno, Miren, Mirno in čisto, Manon, Modna trgovina, Mirna, Modern hotel, Nov prijatelj, Naloženo, Napredak, Neanonimno, Natakara, Na Gorenskem je fletno, Nujno rabim, Na stop takoj, Osamljena, Prijeten dom v centru, Prime ten zaslužek, Pošteno dekle, Priključna ugodna, Parcela weekend, Po možnosti vojašnice prost, Pomlad 1940, Radio 3-4, Razgovor, Starejši, Strogo po-

Stanovanje

Enos